

Донецька
облдержадміністрація

Донецька
обласна рада

Стратегія розвитку Донецької області на період до 2020 року

2015

ЗАТВЕРЖЕНО

Спільне розпорядження голови
облдержадміністрації, керівника
обласної військово-цивільної
адміністрації та голови обласної ради
від 12.05.2015 № 195/16р

Рішення обласної ради

від _____ № _____

Стратегія розвитку Донецької області на період до 2020 року

Розробники Координаційна рада з розробки, моніторингу та оцінки результатів
реалізації стратегії розвитку області та науково-експертні групи

Склад Координаційної ради з розробки, моніторингу та оцінки результатів
реалізації стратегії розвитку області та науково-експертних груп затверджено
спільним розпорядженням голови обласної державної адміністрації та голови
обласної ради від 27 березня 2015 року №123/12р (додаток 3).

Зміст

1. Вступ	4
2. Коротка характеристика області	6
3. Тенденції соціально-економічного розвитку області	21
3.1. Розвиток реального сектору економіки	21
3.2. Соціальна та гуманітарна сфера	29
3.3. Фінансова ситуація і бюджетний процес	35
3.4. Розвиток малого і середнього підприємництва	37
3.5. Розвиток внутрішньої торгівлі	41
3.6. Охорона навколишнього природного середовища	42
3.7. Розвиток міст і районів області	44
4. Характеристика конкурентних переваг та обмежень перспективного розвитку області (SWOT-аналіз, SWOT-матриця)	46
5. Стратегічні пріоритети розвитку області	52
6. Стратегічні, операційні цілі та завдання	55
6.1. Стратегічна ціль 1. Територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток	58
6.2. Стратегічна ціль 2. Підвищення рівня конкурентоспроможності реального сектору економіки та територій регіону	61
6.3. Стратегічна ціль 3. Розвиток людського потенціалу та соціальна справедливість	71
7. Впровадження та моніторинг реалізації Стратегії	79
8. Узгодженість Стратегії розвитку Донецької області з Державною стратегією регіонального розвитку до 2020 року	84
<i>Додаток 1. Дерево цілей Стратегії розвитку Донецької області на період до 2020 року</i>	87
<i>Додаток 2. Перелік індикаторів, на досягнення прогнозованих значень яких спрямована Стратегія розвитку Донецької області на період до 2020 року</i>	91
<i>Додаток 3. Склад Координаційної ради з розробки, моніторингу та оцінки результатів реалізації регіональної стратегії розвитку області та склад науково-експертних груп за напрямками стратегічних цілей</i>	102

1. Вступ

Донецька область відчуває сьогодні найбільше соціально-економічне, політичне та інституційне навантаження, обумовлене стрімкою зміною геополітичної ситуації. Область переживає надзвичайно складний період – майже всі макроекономічні показники демонструють негативні тренди, у стадії «турбулентності» перебуває фінансова система як області так і країни в цілому.

В умовах стрімкої зміни геополітичних реалій та ведення воєнних дій на території області особливої актуальності для економіки набувають пошук шляхів та механізмів реформування регіональних економічних комплексів, визначення перспектив диверсифікації регіональної економіки. Від успішного вирішення цих питань залежать перспективи створення нових робочих місць, рівень та динаміка заробітної плати, доходи місцевих бюджетів, а в кінцевому підсумку – соціально-економічна стабільність в регіоні.

Стратегія розвитку Донецької області на період до 2020 року (далі – Стратегія) розроблена на підставі Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів» від 08 вересня 2005 року № 2850-IV, відповідно до Державної стратегії регіонального розвитку України на період до 2020 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 року № 385 та досвіду реалізації Стратегії економічного і соціального розвитку Донецької області на період до 2015 року.

Необхідність підготовки Стратегії викликана зміною соціально-економічної ситуації як в країні, так і області, а також завершенням строку реалізації Стратегії економічного і соціального розвитку Донецької області на період до 2015 року, розробленої на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 21.07.2006 № 1001 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року».

Стратегія враховує:

- Програму науково-технічного розвитку Донецької області на період до 2020 року;
- Стратегічні напрями соціально-економічного розвитку Донецької області на період до 2020 року «Донбас у ХХІ столітті. Уроки реформ. Стратегія розвитку»;
- матеріали монографії інституту економіки та прогнозування НАН України за редакцією академіка НАН України В.М. Гейця «Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку»;
- матеріали Комісії «Блакитної стрічки» - Україна «Держава та громадянин: виконуючи обіцянки»;
- методологічні матеріали проекту Європейського Союзу «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні»;

- пропозиції інституту економіки промисловості НАН України та інституту економіко-правових досліджень НАН України;
- матеріали науково-практичних конференцій з проблемних питань соціально-економічного розвитку області.

Стратегічною метою реалізації Стратегії на базі системно-діяльнісного підходу визначено забезпечення захисту життя, прав та добробуту кожного громадянина незалежно від місця проживання, зменшення негативних наслідків в економіці шляхом ефективного використання усіх інструментів та чинників її відновлення і модернізації, реалізацію регіоном власного потенціалу розвитку, посилення конкурентних позицій регіону.

Стратегія спрямована на визначення завдань та інструментів для розв'язання соціальних проблем, підвищення рівня економічного потенціалу територій, продуктивності їх економіки, прибутковості бізнесу та доходів населення і, як наслідок, створення умов для загального підвищення соціальних стандартів, якості життя та розвитку бізнес-середовища.

Стратегія визначає принципи, цілі політики розвитку регіону та основні завдання, спрямовані на досягнення зазначених цілей.

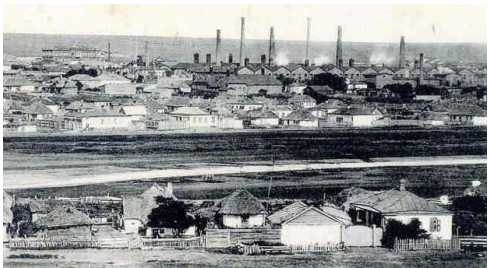
Стратегія підготовлена Координаційною радою з розробки, моніторингу та оцінки результатів реалізації стратегії розвитку області та науково-експертними групами.

2. Коротка характеристика області

Історичні вежі краю

Хомутовський степ
(куточок природи, якої не торкалася людина)

Бахмутський солеварний завод

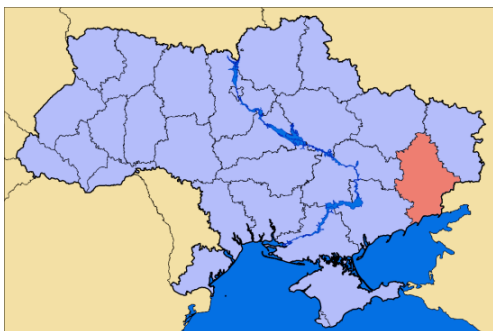
Укладка Курсько-Харківсько-Азовської залізниці

Початок будівництва металургійного заводу Джоном Юзом

XI ст. до н.е. – кимерійська держава кочових племен
VIII-II ст. до н.е. – скіфська держава кочових племен
II ст. н.е. – Аланський союз племен сарматів
II-IV ст. – поява гунів у Приазов'ї
III-X ст. – утворення союзу тюрських племен печенігів
IV-VII ст. – союз болгарських племен у Приазов'ї
V-XI ст. – поселення слов'янського племені сіверян на річках Приазов'я
VIII-X ст. – утворення Хазарського каганату
1050 – 1240 – розселення торків і половців на території Дикого поля
XIV ст. – формування на берегах Хопра й Дону общини донських козаків
XIII – XV ст. – співіснування слов'янської й азіатської культур у складі Золотої Орди
XV ст. – утворення запорізького й донського козацтва. Зміцнення впливу Московської держави
XVI – XVIII ст. – поява Кальміуської і Самарської паланки запорізьких козаків
1697 – утворення Бахмутської слободи для організації соляних промислів
1741-1767 – передача земель на схід від Кальміусу донським козакам
1765 – ліквідація Катериною II Запорізької Січі й утворення Слобідсько-Української губернії
1775 – утворення Азовської губернії
1783 – утворення Катеринославського намісництва з Бахмутським, Донецьким і Маріупольським уїздами
1822 – створення німецькими колоністами поселень у Приазов'ї
1827 – створення першої геологічної карти регіону Є.Ковалевським, поява назви Донецький басейн
1842 – початок вуглевидобутку на Олександрівському руднику
1869 – початок будівництва металургійного заводу Джоном Юзом, прокладка Курсько-Харківсько-Азовської залізниці
1918, січень – проголошення Донецько-Криворізької Республіки
1919 – утворення Донецької губернії
1925 – поділ губернії на Сталінський, Маріупольський, Артемівський і Старобельський округи
1932, 2 липня – утворення Донецької області. Перехід на трикомпонентну модель управління (центр-область-район)

Географічне положення

Донецька область на карті України

Карта Донецької області

Євграф Петрович Ковалевський (1790/1792-1867) – геолог, учений, державний діяч.

Склав геогностичні карти Донецького кряжу

Донецька область розташована у степній зоні південно-східної частини України. Її територія складає 26,5 тис. кв. км, тобто 4,4% від загальної території України.

На південному заході та заході вона межує з Дніпропетровською та Запорізькою областями, на північному заході – з Харківською, на північному сході – з Луганською, на сході – з Ростовською областю Російської Федерації, а з півдня – омивається Азовським морем і має вихід до морів Середземноморського басейну.

Територія області простягнулась з півночі на південь на 240 км та зі сходу на захід – на 170 км. Область займає західну частину Донецького кряжу на східну половину Приазовської височини. По території краю проходить вододіл річок басейнів Чорного та Азовського морів.

Крайніми географічними точками є: південна – на Білосарайській косі, західна – біля населеного пункту Шевченко Великоновосілківського району, східна – біля населеного пункту Верхній Кут Шахтарського району, північна – біля населеного пункту Лозове Красноліманського району.

Гірничий інженер Є.П.Ковалевський у 1827 році дав назву сучасній території «Донецький кряж», а всій вугленосній території – «Донецький басейн».

Колись Донбас був дном великого океану. Море багато разів відступало і знову наступало, залишаючи на дні карбонатні товщі, горизонти рифових вапняків, кварцових пісковиків і кам'яновугільні відкладення.

Сучасний Донбас – це багатющий геологічний музей планети, де можна доторкнутися рукою до породи п'ятисотмільйонного віку.

Рельєф

Донецький кряж на мапі України

Регіональний ландшафтний парк «Донецький кряж»

*Свято-Успенська
Святогірська Лавра
(монастир розташований на
високому крейдянному правому
березі Сіверського Дінця)*

Донецький терикон

Рельєф Донецької області рівнинний, що переривається на півдні і сході хвилястими формами Приазовської височини та Донецького кряжу.

Донецький кряж є головним у Донецькій області. За своїм характером земна поверхня кряжу є хвилястою рівниною. Максимальні відмітки висот по Донецькому кряжу 200-260 метрів (Савур-могила, 278 м). Амплітуда висот в цих районах досягає 200 м. Це все, що залишилося від колись досить високого гірського масиву. На околицях Донецький кряж втрачає і без того скромну висоту, зливаючись з навколишніми річковими долинами. І лише до Сіверського Дінця він обривається крутим уступом, оголюючи древні крейдяні відкладення.

Крайня північ області – це Донецька терасна рівнина, яка є долиною Сіверського Дінця і розміщена між Донецьким плато і Донецьким кряжем. Ширина долини коливається від 4 до 26 км, довжина її – 200 км. Значні розміри долини свідчать про те, що колись Сіверський Донець був набагато багатководним, чому сприяв більш вологий субтропічний клімат.

На півдні області розташована Приазовська височина, яка є хвилястою поверхнею, де виділяються самотні горби, так звані «Могили» (сама висока точка – Могила Гончариха, 278 м). Приазовська височина також розчленована ярами і балками, але значно менше, ніж Донецький кряж. Місцями на височині оголюються корінні породи – граніти і гнейси. Поступово знижуючись в південному напрямі, Приазовська височина переходить у вузьку Приазовську низовину – частину Причорноморської рівнини, що займає весь південь України. Вона є рівним розораним степом, що спускається до Азовського моря.

В області поширені антропогенні форми рельєфу – терикони, кар'єри, провали.

Клімат

Область характеризується помірно-континентальним кліматом з недостатнім зволоженням. Її територія знаходиться під постійним впливом Атлантичного океану і континентальних просторів Азіатського материка. Істотний вплив роблять прориви холодного арктичного і теплого, вологого середземноморського повітря.

Найбільша кількість опадів випадає на підвищенні у західній частині Донецького кряжу, найменша – у приморських районах. Влітку випадає до 50% річного обсягу. Сума опадів за рік складає 400-540 мм.

Найбільш холодний місяць – січень, найбільш теплий – липень. Середні температури січня від -5 до -8°C , липня $21-23^{\circ}\text{C}$. Характерні різкі коливання температури, особливо взимку і восени. Різниця між середніми температурами взимку і літку складає $28-30^{\circ}\text{C}$.

Взимку і навесні панують східні вітри, що містять мало вологи. Влітку переважають західні, північно-західні та східні вітри. Перші два приносять опади, останні – суховії.

Область у кліматичному режимі порівняно однорідна. Виділяється лише центральна частина Донецького кряжу (Дебальцеве), де прохолодніше (вплив рельєфу) і Маріуполь, де температура вище (вплив Азовського моря).

Ґрунти

Наявність різноманітних форм рельєфу призвела до створення на них різноманітних видів ґрунтів. На льосовидних породах утворились тучні чорноземи. У заплавах річок та балок утворились лугові, болото – лугові ґрунти. По долинах річок Мокрі Яли, Вовча, Бахмутка на узбережжі Азовського моря зустрічаються солонцеві ґрунти і типові солончаки, на азовських косах і по берегах Сіверського Донця – піщані та суперпіщані ґрунти. Всього на карті області виділено 60 видів ґрунтів.

Мінерально-сировинні ресурси

Донецька область геологічно розташована на південно-східній околиці Східно-Європейської платформи – однієї з найбільших і відносно стійких ділянок земної кори. Підстава платформи складається з кристалічних сланців, гнейсів і гранітів архею і протерозою. Осадовий чохол складається з відкладень палеозою, мезозою і кайнозою, що досягають потужності 3-5 км. У Дніпровсько-Донецькій западині Східно-Європейської платформи, що захоплює північ Донецької області, спостерігаються численні соляні куполи з покладами нафти, газу і кам'яної солі. Характерною особливістю геологічної будови є наявність потужних відкладень кам'яновугільної системи в центральній і східній частинах області і вихід на поверхню інтрузивних утворень кристалічного щита в південних і західних районах.

Мінерально-сировинна база області є однією з найбільш багатогалузевих та розвинених за видами та обсягами використання мінерально-сировинних ресурсів в Україні. Тут вміщується 12% всіх природних багатств країни – більше, ніж в будь-якій області країни. Донецький регіон забезпечує власні потреби та постачає в інші регіони України корисні копалини.

За обліком запасів корисних копалин її структура складається з паливно-енергетичної сировини (кам'яне вугілля, метан вугільних родовищ, газ вільний), неметалічних корисних копалин (будівельних, гірничо-хімічних, нерудних для металургії), металічних корисних копалин, підземних вод тощо.

В області нараховується 876 родовищ і 355 об'єктів обліку (з урахуванням комплексності – 980) з 38 видів мінеральної сировини.

Багатство корисних копалини області визначається, в першу чергу, Донецьким кам'яновугільним басейном, одним з найбільших родовищ вугілля в Європі. Важливе значення

мають родовища кам'яної солі, гіпсу, цементної сировини, флюсових вапняків і доломіту, граніту, вогнетривких і тугоплавких глин і ін. В області розвідані і нині розвідуються родовища залізних руд, флюориту, лужних каолінів, базальту, фосфоритів, вермікуліту, алюмінієвої сировини, ртуті, графіту, рідких і рідкоземельних елементів. Відкриті нові для України родовища золота, міді, свинцю. На півночі Приазовського кристалічного масиву виявлені кімберлітові трубки з фрагментами дрібних кристалів алмазів. У північних і південних районах регіону відкриті нафтогазоносні області, розвідується родовище вільного газу. Крім того, вугільні родовища області містять 118 млрд. м³ метану, що є коштовною енергетичною сировиною. Розробляються також родовища крейди, будівельних і скляних пісків, кварциту, граніту тощо. На території області знаходяться поклади вугілля чотирьох видів: газового і довгополум'яного коксівного, антрациту і напівантрациту.

На балансі запасів корисних копалин області значиться 217 родовищ неенергетичних корисних копалин. Крім того, налічується 125 ділянок родовищ підземних прісних і мінеральних вод, а також 1 ділянка лікувальної грязі. На території області з 94 ділянок родовищ прісних підземних вод із запасами освоєними є 64.

Всього розробляються 410 родовища за 23 видами мінеральної сировини, або 50% від загальної кількості родовищ.

Загальний видобуток твердих корисних копалин, з урахуванням видобутку кам'яного вугілля, складає понад 60 млн.т. У загальних обсягах видобутку по Україні частка області складає 95% вогнетривких і 93% тугоплавких глин, 100% доломіту металургійного, 77% флюсового вапняку.

Водні ресурси

Ріка Сіверський Донець

Ріка Кальміус

Ріка Кринка

Ріка Вовча

Територія області розподілена в межах річкових басейнів: Дону – 30,2%, Дніпра – 28,5%, Приазов'я – 41,3%.

Площі, зайняті водними об'єктами складають 42,3 тис.га (біля 2% території області).

Водні ресурси області формуються за рахунок місцевого природного стоку (900 млн. м³/рік), транзитної притоки по річці Сіверський Донець (1,8 млрд. м³/рік), стічних шахтних і кар'єрних вод, а також запасів підземних вод.

В області налічується 2336 водних об'єкта, ємністю 1 млрд. 169 млн. м³, у том числі 130 водосховищ, загальною ємністю 866,3 млн. м³ та 2206 ставків відповідно ємністю 294,9 млн. м³.

На території області протікає 246 річок довжиною понад 10 км, це вище 1% від загальної кількості річок України.

Згідно класифікації Водного Кодексу, одна з річок – Сіверський Донець відноситься до великих, вісім – до середніх річок, а саме Казенний Торець, Лугань, Кальміус, Міус, Кринка, Самара, Вовча, Мокрі Яли. Решта річок відносяться до категорії малих.

Більшість річок області відноситься до категорії брудних і дуже брудних. Води майже всіх річок через скиди в них високомінералізованих шахтних вод містять високу концентрацію солей.

Озер на території області мало, є невеликі озера в заплаві Сіверського Дінця, а також Слов'янські солоні озера.

Водозабезпеченість на одного мешканця області складає біля 180 м³ на рік, що майже в 6 разів менше, ніж в цілому по Україні.

Дефіцит місцевих водних ресурсів південних районів області покривається за рахунок між басейнового перекидання стоку по системі каналу Сіверський Донець-Донбас з забором води з русла р. Сіверський Донець в об'ємі біля 600 млн. м³/рік (або 70% потреб області).

Рослинний та тваринний світ

Шипшина донецька
(занесено до Європейського червоного списку та Червоної книги України)

Андрена степова
(дуже рідкісний вид, зустрічається лише в заповіднику «Хомутовський степ», занесено до Червоної книги України)

Пелікан кучерявий
(занесено до Європейського червоного списку та Червоної книги України)

Морська свиня (дельфін-азовка)
(занесено до Червоної книги України)

Рослинний світ Донецької області дуже різноманітний за видовим складом. У зв'язку з географічним розміщенням області він представлений, в основному, степовими, лісостеповими та заплавними формаціями.

У складі природної флори нараховується 1930 видів судинних рослин, з них 149 видів занесені до Червоної книги України, 48 видів - до Європейського червоного списку та 31 вид – до Світового червоного списку. Лісові насадження відносяться до лісів 1 групи і виконують виключно природоохоронні та рекреаційні функції. Загальний лісовий фонд області складає 204 тис.га. Всі лісонасадження розташовані в степовій зоні, при цьому більша частина з них посаджена на землях, що піддаються водній та вітровій ерозії, а також у заплавах річок і штучних водойм. Структуру лісів на 51% утворюють дубові та на 25% соснові насадження.

На території області відмічається понад 25 тисяч видів тварин різноманітних систематичних груп, з яких більше 24 тисяч видів представлено безхребетними. До Червоної книги України занесені 134 види представників фауни, понад 192 види віднесено до категорії рідкісних, зникаючих, ендемічних і реліктових.

На території області постійно перебуває та відмічається на прольотах, зальотах, зимівлі та міграціях біля 300 видів птахів, більш ніж 49 видів ссавців.

Іхтіофауну Азовського моря в межах області представляють 79 видів риб, а також молюски, безхребетні, ракоподібні та інші живі водні організми, в тому числі і ссавці (дельфін-азовка). У внутрішніх водоймах мешкає понад 40 видів риб та круглоротих. Основними об'єктами промислового рибальства в прісноводних водоймах області є білий та строкатий товстолоб, короп, лящ і карась.

Рекреаційні ресурси та природно-заповідний фонд

**Донецький ботанічний сад
НАН України**
(один з найбільших ботанічних садів Європи)

**Лісовий заказник
загальнодержавного значення
«Великоанадольський ліс»**

**Національний природний парк
«Меотида»**

**Регіональний ландшафтний парк
«Клебан-Бик»**

Донецька область володіє значними природними та історико-культурними ресурсами, які є передумовою розвитку рекреаційної сфери.

Державний реєстр нерухомих пам'яток України, за даними Міністерства культури України, нараховує 4719 об'єктів, з яких 891 є пам'ятками національного, а 3828 – місцевого значення.

На території області знаходиться 14 пам'яток національного значення, з яких 9 є пам'ятками археології, 4 – пам'ятками історії, 1 пам'ятка монументального мистецтва.

В Донецькій області сформована репрезентативна мережа різноманітних територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

На території області створено та оголошено 117 заповідних об'єктів фактичною площею 92,9 тис. га, з них загальнодержавного значення 21 од. (загальною площею 69,4 тис. га), місцевого значення – 96 од. (40,2 тис. га). Площа природно-заповідного фонду становить 3,5% території області.

До складу мережі природно-заповідного фонду області входять національні природні парки «Святі Гори» та «Меотида», відділення Українського степового природного заповідника «Кам'яні Могили», «Хомутовський степ», «Крейдяна флора», «Кальміуський», ботанічний сад НАН України загальнодержавного значення, регіональні ландшафтні парки «Донецький кряж», «Зуївський», «Клебан-Бик», «Краматорський», «Меотида», «Слов'янський курорт», 52 заказники, 40 пам'яток природи, 12 заповідних урочищ та 3 парка-пам'ятки садово-паркового мистецтва.

М'який клімат узбережжя Азовського моря, лікувальні грязі, джерела мінеральних, радонових і столових вод належать до рекреаційних ресурсів області.

На території Донецької області 7 населених пунктів віднесені до курортних, а саме: міста Слов'янськ, Святогірськ, Новоазовськ, селища

**Орнітологічний заказник
місцевого значення
«Кривокоський лиман»**

**Регіональний ландшафтний парк
«Слов'янський курорт»**

**Спелеологічний санаторій
«Соляна Симфонія»**

**Свято-Успенська
Святогірська Лавра**

Сєдове, Ялта, села Мелекине та Урзуф.

Новоазовськ, Сєдове, Ялта, Мелекине та Урзуф – приморські кліматичні курорти, розташовані на узбережжі Азовського моря, характеризуються унікальним мікрокліматом – морське повітря насичене іонами броміду і йоду, які досить ефективні при лікуванні захворювань нервової та бронхо-легеневої систем. На території селища Сєдове розташовується природна пам'ятка – «Кривокоський лиман», який являє собою орнітологічний заказник. Лиман славиться лікувальними грязями і є місцем гніздування водно-болотних птахів. Численні колонії гідрофільних птахів, що мешкають тут – унікальні в масштабах Європи. Неповдалік від селища знаходиться відділення регіонального ландшафтного парку «Меотида», де розташований орнітологічний заказник загальнодержавного значення «Бакаї Кривої Коси.

Завдяки унікальним кліматичним та природно-лікувальним ресурсам «Слов'янський курорт» м. Слов'янська має сформований імідж одного з найвідоміших та найстаріших бальнеогрязевих курортів України, який функціонує понад 185 років. Курорт знаходиться у великому хвойно-листяному парку на березі солоних озер Ріпне та Сліпне, де для лікування та реабілітації використовуються природні лікувальні фактори: клімат змішаного лісу, сульфідні мулові грязі, високо мінералізована ропа, цілий набір мінеральних вод.

Унікальні природні лікувальні властивості має соляна шахта в м. Соледар, де створений єдиний на території спелеологічний санаторій «Соляна Симфонія».

Свято-Успенська Святогірська Лавра розташована на схилах навислих над водою мальовничих крейдяних гір, що здавна називали Святими. Багатовікова історія Лаври дала світу безліч святих і унікальний історико-архітектурний комплекс, що поєднує природні елементи і творіння рук людських. Щороку на великі свята сюди з'їжджаються тисячі паломників.

Адміністративно-територіальний устрій

Карта Донецької області

За адміністративно-територіальним устроєм у Донецькій області налічується 52 міста, з них 28 – обласного значення, 24 міста районного рівня, 21 внутрішньоміський район, 18 районів, 131 селище міського типу, 253 сільські ради та 1118 сільських населених пунктів. Найбільші міста: Донецьк, Макіївка, Маріуполь, Горлівка, Краматорськ, Слов'янськ.

Донецьк – місто мільйона троянд

Обласний центр – місто Донецьк входить у п'ятірку найбільших міст України. Відстань від Донецька до столиці України м. Києва: 871 км залізничним шляхом; 693 км автомобільним шляхом.

Донецьк унікальне місто, де більше сотні пірамід-териконів і більше мільйона троянд. Саме таку назву – місто мільйона троянд – присвоїло йому ЮНЕСКО у 1970 році. І в тому ж році Донецьк визнали найкращим промисловим містом світу.

Стадіон «Донбас Арена»
(перший у Східній Європі стадіон, спроектований та побудований згідно з 5-зірковою акредитацією УЄФА)

Донецьк розвинений мегаполіс, у якому сконцентровані високий промисловий і науковий потенціал, робітники й фахівці високої кваліфікації, розвинена інфраструктура й виробнича база.

Донецьк – потужний спортивний центр країни. Свого часу тут проходили чемпіонати СРСР з тенісу, легкої атлетики, боксу. На кортах Донецька і нині проводяться міжнародні тенісні турніри під егідою АТР. Також в Донецьку проводилися матчеві зустрічі Кубка Девіса, Ліги Чемпіонів УЄФА. На сьогодні, представники Донецька займають провідні позиції в країні у таких видах спорту як футбол, хокей, баскетбол, бокс, теніс, легка атлетика та інші.

Населення

Донецька область є найбільшою з областей України за чисельністю населення.

В області проживає 4,34 млн.чол. (10% населення країни) понад 133 національностей.

Донбас завжди був місцем здатним задовольнити інтереси багатьох народів, що населяли Європу, Схід і Азію.

Міське населення (3,94 млн.чол., або 90,6%). Щільність населення 164 чол. на 1 кв.км.

Економіка

Характерною рисою господарського комплексу області є сполучення могутньої промисловості з багатогалузевим сільським господарством і розвинутим транспортом.

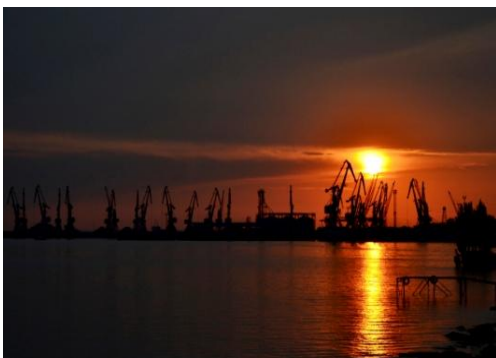
Вугільну промисловість представляють 95 шахт (з них 47 – недержавної форми власності) та 25 збагачувальних фабрик. Виробнича потужність вугледобувних підприємств складає 38 млн.т вугілля на рік. Балансові промислові запаси вугілля – 14 млрд.т.

Електроенергетика представлена єдиним комплексом генеруючих та енергопостачальних підприємств. Загальна потужність 10,2 тис. мВт.

Чорна металургія області представлена 13 підприємствами та 5 підприємствами з виробництва труб. В єдиному процесі виробництва металопродукції працюють 7 коксохімічних виробництв, 3 флюсовидобувних і 6 вогнетривких підприємств.

Кольорову металургію області представляють підприємства з виробництва свинцю, прокату кольорових металів на основі міді та її сплавів, ртуті.

Підприємствами **хімічної промисловості** (23 підприємства) виробляється широкий асортимент продукції: мінеральні добрива, аміак, полістирол, кислоти, товари побутової хімії, фармацевтичні вироби та ін.

Машинобудівний комплекс представляють 152 підприємства, які виробляють техніку для вугільної та металургійної галузей, залізниці, будівництва, сільського господарства, верстати, холодильники, газові плити, пральні машини тощо.

Харчова промисловість (104 підприємства) спеціалізується на випуску м'ясної, молочної, хлібопекарної, борошномельно-круп'яної, кондитерської, макаронної, олієжирової, рибної, плодоовочевої, лікєро-горілочної, виноробної, пиво-безалкогольної продукції.

Виробництво непродовольчих товарів для населення в області здійснюють промислові підприємства, які випускають меблі, холодильники, газові плити, пральні машини, посуд, текстильні, швейні і трикотажні вироби, взуття та інше.

Сільське господарство області – 561 діюче сільськогосподарське підприємство та 1,5 тис. фермерських господарств.

Донецька залізниця забезпечує третину загального обсягу навантаження по Укрзалізниці і 12% обсягу перевезень пасажирів.

У місті Маріуполь – міжнародний аеропорт.

Маріупольський порт щорічно обробляє понад 15 млн.т вантажів, має 17 причалів, які дозволяють приймати суда довжиною 240 м і посадкою 8 м.

Зовнішньоекономічна діяльність. На зовнішньому ринку реалізується більше половини виробленої в області промислової продукції. Область підтримує зв'язки з партнерами із 157 країн світу.

Гуманітарна сфера

Освіта – дошкільну освіту надають 1158 дошкільних навчальних закладів, загальну середню освіту забезпечують 1123 загальноосвітні навчальні заклади, з них 1093 школи комунальної форми власності. Враховуючи потреби економіки і соціальної сфери регіону, в 54 містах та районах області функціонують ресурсні центри профільного навчання в 231 освітньому окрузі області. Підготовку кваліфікованих робітничих кадрів для економіки області здійснюють 111 державних професійно-технічних навчальних закладів, 82 вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації та 28 III-IV рівнів акредитації. Вищі навчальні заклади I-II рівнів акредитації здійснюють підготовку молодших спеціалістів за 116 спеціальностями із 290 існуючих в Україні, ВНЗ III-IV рівнів акредитації – за 32 галузями знань з 49 існуючих, за 83 спеціальностями зі 159 існуючих.

Система **охорони здоров'я** представлена широкою мережею лікарень, діагностичних центрів, спеціалізованих клінік і амбулаторій, спеціалізованих центрів (опіковий, протипухлинний, для хворих з наслідками травм спинного мозку, мікрохірургії органів та інші) тощо. В них працюють 57,0 тис. лікарів та середніх медпрацівників. Ліжковий фонд складає 35,9 тис. ліжок. Протягом 2013-2014 рр. відкрито 4 перинатальних центра II рівня.

Культура області представлена 649 закладами клубного типу, 951 бібліотекою, 26 музеями, 5 театрами, 99 школами естетичного виховання дітей тощо. Налічується 4,1 тис. пам'яток археології, історії, монументального мистецтва, містобудування та архітектури.

Фізична культура та спорт - в області функціонують 93 стадіони, у тому числі відомий в Україні та за її межами п'ятидесятитисячний стадіон «Донбас-Арена» категорії «Еліт», 51 плавальний басейн, 1,5 тис. спортивних залів, 117 дитячо-юнацьких спортивних шкіл та

*Донецька державна обласна
універсальна наукова бібліотека
імені Н. К. Крупської*

*Геологічна пам'ятка
природи «Крейдяні
Білокузьминівські скелі»*

спеціалізованих ДЮСШ олімпійського резерву. Спортивно-реабілітаційну роботу серед інвалідів проводить Донецький обласний центр інвалідного спорту «Інваспорт», філії якого відкрито в 10 містах області.

Індустрію **туризму** в регіоні представляють 330 санаторно-курортних і оздоровчих закладів, 77 підприємств готельного типу, 405 суб'єктів туристичної діяльності.

3. Тенденції соціально-економічного розвитку області

3.1. Розвиток реального сектору економіки

Динаміка розвитку промисловості

Темпи приросту (зниження) промислового виробництва за 2013 рік, у % до 2012 року

Обсяг промислового виробництва

у порівнянних цінах, всього -6,4

у тому числі:

машинобудування	-20,9
хімічна та нафтохімічна промисловість	-11,3
видобування корисних копалин, крім паливно-енергетичних	-10,1
виробництво неметалевої мінеральної продукції (будматеріалів, скла)	-8,9
виробництво коксу, продуктів нафтопереробки	-8,2
металургія	-6,3
вугільна промисловість	-2,8
виробництво та розподіл електроенергії	-1,5

Виробництво продукції у натуральному виразі:

рядове вугілля	-4,2
готове вугілля	-2,6
електроенергія	-0,8
кокс	-8,4
чавун	4,6
сталь	-4,4
готовий прокат чорних металів	-6,4
труби з чорних металів	-23,0

За 2013 рік загальний обсяг промислового виробництва у порівнянних цінах зменшився на 6,4%, реалізованої промислової продукції у діючих цінах – на 17,1 млрд.грн.

Спад виробництва обумовлений скороченням попиту на зовнішніх ринках основної експортної продукції регіону – чорних металів (33,0% – частка металургійної галузі в обсязі реалізації, понад 70% продукції галузі експортується).

На промислових підприємствах реалізовувалися заходи з реконструкції та модернізації виробництва.

У ПАТ «Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча» завершено пусконаладжувальні роботи на установці вдування пиловугільного палива у горн доменних печей, ПАТ «Донецький металопрокатний завод» – будівництво прокатного стану з виробництва мелючих куль.

У ПАТ «Металургійний комбінат «Азовсталь» продовжувалось будівництво турбоповітродувки № 3, ПрАТ «Донецьксталь» – металургійний завод – реконструкція сталеплавильного виробництва, розширення кисневої станції.

У ПАТ «Єнакіївський металургійний завод» здійснювалось будівництво резервної турбоповітродувки, реконструкція шламонакопичувача.

У ПАТ «Енергомашспецсталь» введено до експлуатації вертикальну установку нагріву сталерозливних ковшів, ПАТ «Новокраматорський машзавод» – 5 металорізальних верстатів.

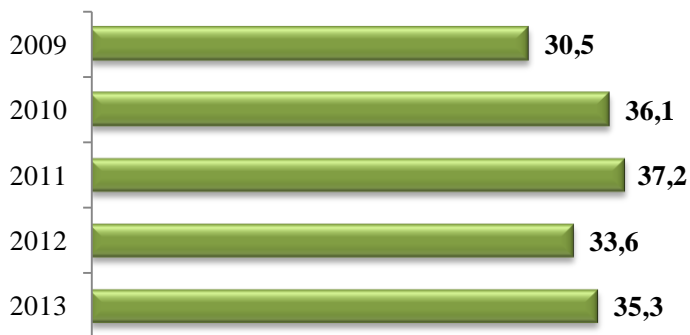
На вуглевидобувних підприємствах введено в дію 39 очисних вибоїв (у 2012 році – 31).

Структура промисловості, %

	2009	2010	2011	2012	2013
Промисловість	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Металургія	40,0	40,6	40,3	35,1	33,0
Вугільна промисловість	11,1	10,2	11,2	13,2	13,5
Виробництво, передача та розподіл електроенергії, газу та води	15,8	13,7	13,8	14,7	17,6
Харчова промисловість	7,9	6,9	6,6	6,6	8,9
Машинобудування	9,8	10,6	10,2	11,2	8,4
Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	5,3	7,3	7,9	6,8	6,5
Хімічна і нафтохімічна промисловість	3,8	3,3	4,0	5,2	4,6
Видобування корисних копалин, крім паливно-енергетичних	2,3	2,9	3,0	3,0	3,8
Виробництво неметалевої мінеральної продукції (будматеріалів, скла)	2,4	2,2	1,9	2,0	1,9
Легка промисловість	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1
Інші	1,4	2,1	1,0	2,1	1,7

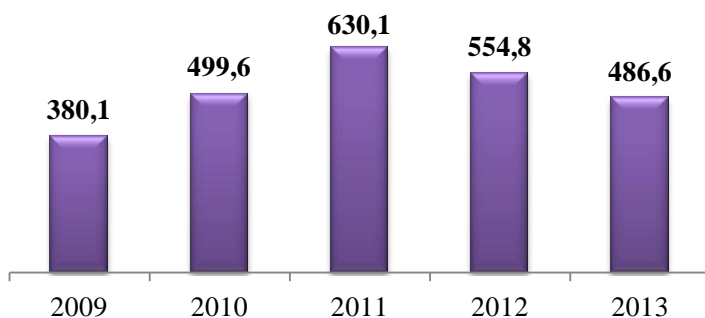
У структурі промисловості збільшилась частка харчової промисловості, виробництва, передачі та розподілу електроенергії, добувної промисловості. Проте значно зменшилася частка металургії та машинобудування.

Середньодобове виробництво чавуну, тис.т

Середньодобове виробництво чавуну до рівня 2012 року збільшилося на 5,1% і склало 35,3 тис.т.

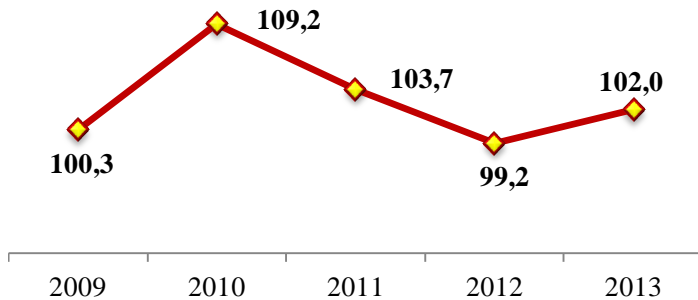
Динаміка середніх експортних цін на чорні метали, дол.США/т

Середня експортна ціна на чорні метали зменшилася на 12,3%.

В структурі експорту чорних металів найбільшу питому вагу склали напівфабрикати з вуглецевої сталі – 46,6%.

Темп зростання (зниження) продукції харчової промисловості у % до попереднього року

До рівня 2012 року зросло виробництво виробів ковбасних на 4,2%, масла вершкового – на 19,3%, печива солодкого і вафель – на 5,1%, шоколаду та готових харчових продуктів, що містять какао, – на 0,1%, пива – на 26,7%, солі і хлориду натрію чистого – на 21%.

Знизився випуск олії соняшникової нерафінованої на 6,6%, молока рідкого обробленого – на 2,3%, йогурту та інших ферментованих чи сквашених молока та вершків – на 5,4%, хліба та виробів хлібобулочних – на 8,9%, виробів кондитерських цукрових (у т.ч. шоколад білий), що не містять какао – на 3,6%.

У ТОВ «Сателіт» (м. Маріуполь) завершено модернізацію маслоекстракційного заводу з впровадженням сучасної системи автоматизації виробничих процесів. Проектна потужність - переробка 1,5 тис. тонн соняшнику на добу, витрати всього - 501 млн.грн., в тому числі в 2013 році - 97,4 млн.грн. Створено 120 робочих місць.

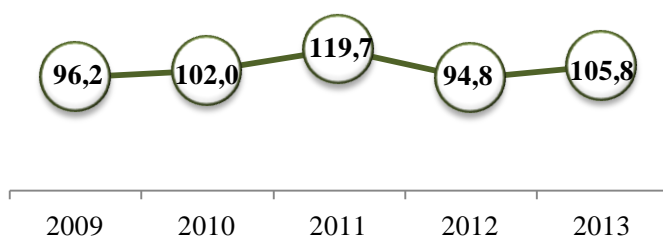
У ТОВ «Комбінат «Каргілл» (м. Донецьк) продовжувалось впровадження технології отримання лецитину з фосфатидних концентратів соняшникової олії.

Проведено реконструкцію та введено в дію нове обладнання у ТОВ «Микитівський хліб» (м. Горлівка), ПрАТ «Хліб» (м. Слов'янськ), ПрАТ «Дзержинський хлібокомбінат», ПрАТ «Горлівський м'ясокомбінат», ТОВ «НАК» (м. Костянтинівка), ДП «Артемсіль».

У «ПрАТ «ЕФЕС Україна» (м. Донецьк), ПАТ «Вінтер» (м. Донецьк), ПрАТ «ВО «КОНТИ» (м. Донецьк), компанії «АВК» (м. Донецьк), ТОВ «ВКФ «Онікс» (м. Донецьк), ТОВ «Кондитерська фабрика» (м. Красноармійськ) та інших впроваджені у виробництво нові види продукції.

На 42 підприємствах галузі діють системи менеджменту, що відповідають вимогам міжнародних стандартів.

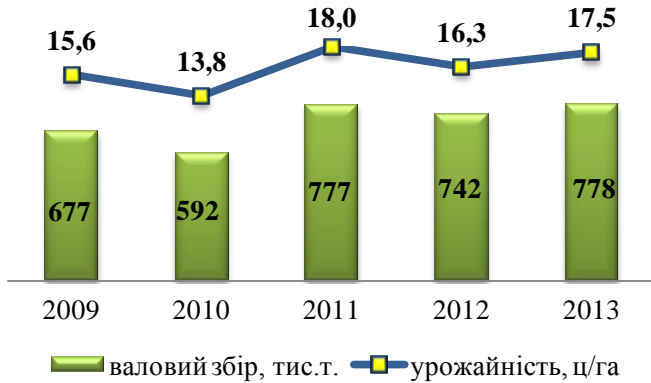
Темпи зростання (зниження) валової продукції сільського господарства в усіх категоріях господарств, у % до попереднього року

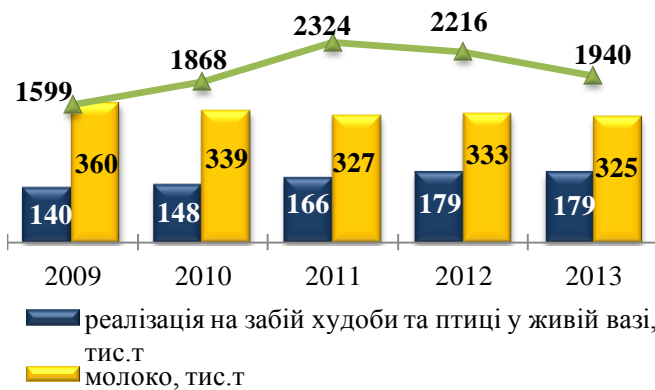
За обсягами сільськогосподарського виробництва за 2013 рік область посіла восьме місце в Україні.

Валовий збір зернових і зернобобових культур склав 2210,3 тис.т (134,6% до рівня 2012 року), врожайність – 28,7 ц/га (у 2012 році – 21,9 ц/га), картоплі – 772,9 тис.т (103,0%), врожайність – 127,7 ц/га (123,3 ц/га), овочів – 503,2 тис.т (98,3%), врожайність – 181,8 ц/га (180,8 ц/га).

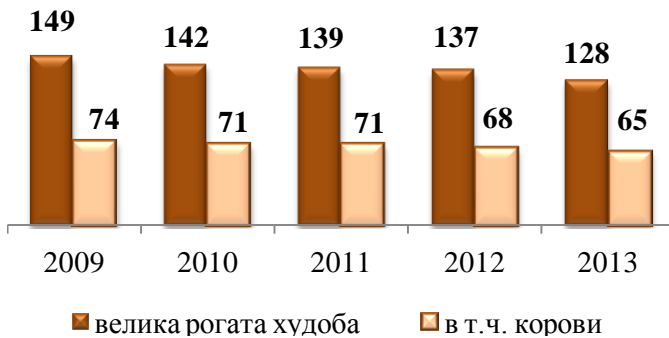
Динаміка виробництва соняшника

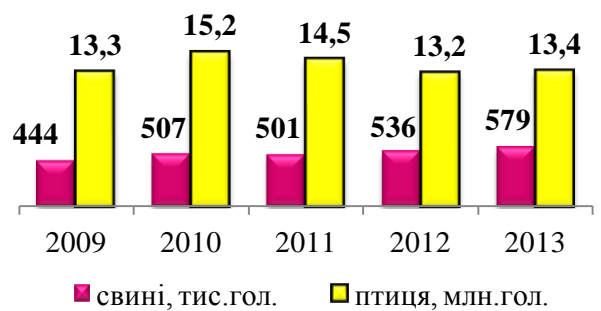
Динаміка виробництва продукції тваринництва

Динаміка поголів'я великої рогатої худоби (на кінець періоду), тис. голів

Динаміка поголів'я свиней та птиці (на кінець періоду)

Продовжувалась реалізація інвестиційних проектів будівництва великотоварних тваринницьких комплексів у ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ» (Красноармійський район), ДП «Птахофабрика «Шахтарська Нова» ПАТ «Миронівський хлібопродукт» (Шахтарський район).

У ТОВ «КроносДон» (Великоновосілівський район) продовжувалось будівництво сучасного молочного комплексу із застосуванням новітніх технологій (роботизація процесу доїння корів). Витрати на будівництво з початку реалізації проекту склали 93,5 млн.грн. (90%).

У ТОВ «АПК-ЗЕРНОРЕСУРС» (м. Зугрес) завершено будівництво та введено в експлуатацію 2 чергу (2,5 га) тепличного комплексу для вирощування томатів, витрати в 2013 році склали 41,2 млн.грн. Створено 100 робочих місць.

Під врожай 2014 року посіяно озимих культур на зерно та зелений корм на площі 447,6 тис.га (на 8,2% менше, ніж під урожай 2013 року).

Соняшника зібрано на площі 445,1 тис.га, валовий збір проти рівня 2012 року збільшився на 4,9%, урожайність – на 7,4%.

Питома вага соняшника в структурі посівних площ під врожай 2013 року склала 31,1% (у 2012 році – 32,1%).

Порівняно з 2012 роком реалізація худоби та птиці на забій в живій вазі зменшилась на 0,4%, виробництво молока – на 2,4%, яєць – на 12,5%.

Надій молока на одну корову, яка була в наявності на початок року, зріс на 2,8%, несучість однієї курки-несучки – зменшилась на 4,8%.

У ТОВ «Сади Донбасу» (Костянтинівський район) закладено молодий сад зерняткових культур на площі 35,7 га, встановлено крапельне зрошення, витрати – 5 млн.грн.

У ТОВ «Перспектива» (Добропільський район) закладено сад зерняткових культур на площі 17 га з використанням крапельного зрошення, витрати – 2,7 млн.грн.

У ФГ «Еко-Сад» (Амвросіївський район) розпочато реалізацію інвестиційного проекту по закладці саду зерняткових культур загальною площею 32,5 га. У 2013 році закладено сад на площі 10 га, витрати - 170 тис.грн.

У фермерському господарстві «Оберіг» (Артемівський район) завершено будівництво та введено в експлуатацію пункт прийому та зберігання зерна для власних потреб – елеватор місткістю 9,2 тис.т.

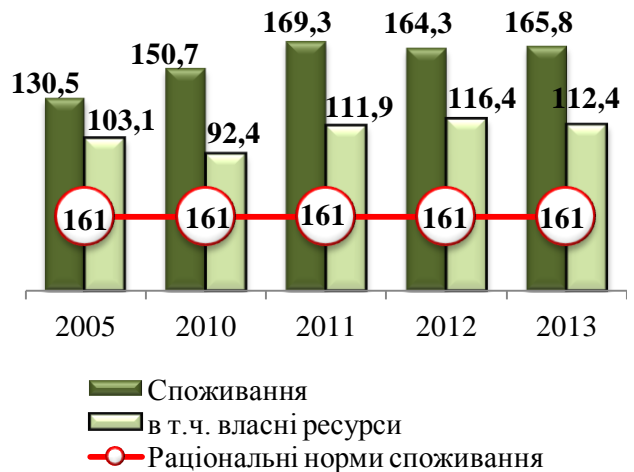
Продовжувалась реалізація інвестиційного проекту з виробництва біогазу у ПрАТ «Екопрод» (Волноваський район), витрати з початку реалізації проекту - 22 млн.грн.

Для оновлення машинно-тракторного парку за 2013 рік придбано 460 одиниць сільськогосподарської техніки на суму 232,2 млн.грн.

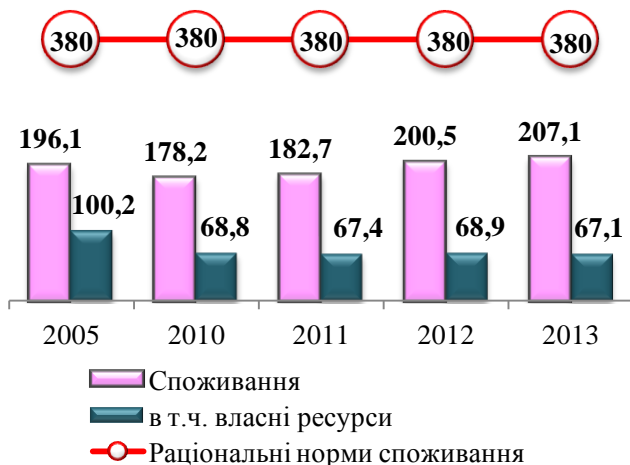
Динаміка споживання м'яса та м'ясопродуктів (на одну особу за рік, кг)

Динаміка споживання овочів та продовольчих баштанних культур (на одну особу за рік, кг)

Динаміка споживання молока та молокопродуктів (на одну особу за рік, кг)

Населення області споживало окремі продукти харчування менше **раціональних норм:**

- м'яса та м'ясопродуктів – на 15,4%;
- молока та молокопродуктів – в 1,8 рази;
- картоплі – на 6%;
- хлібних продуктів – на 0,3%;
- плодів, ягід і винограду – на 27,1%;
- риби і рибопродуктів – на 21,5%;
- цукру – на 2,1%.

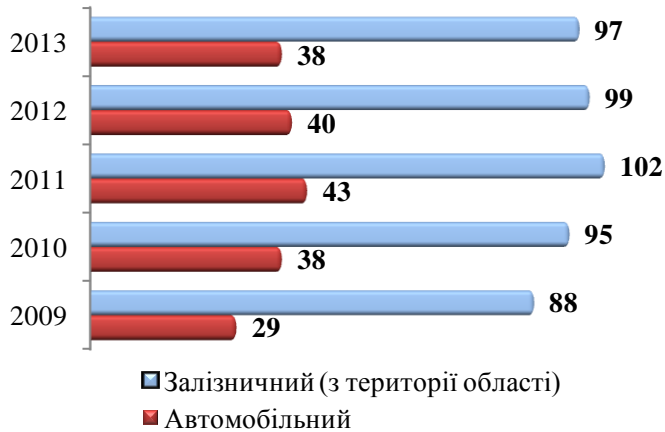
Перевищувало раціональні норми споживання яєць, овочів та продовольчих баштанних культур, олії.

За рахунок **власних ресурсів** населення споживає:

- м'яса та м'ясопродуктів - 43%,
- молока та молокопродуктів - 32%,
- картоплі - 80%,
- овочів та продовольчих баштанних - 68%.

В повному обсязі за рахунок власних ресурсів забезпечено споживання хлібопродуктів та яєць.

Динаміка перевезень вантажів, млн.т

Обсяг перевезень (відправлень) вантажів у порівнянні з 2012 роком зменшився:

- залізничним транспортом на 2,5%;
- автомобільним – на 2,8%.

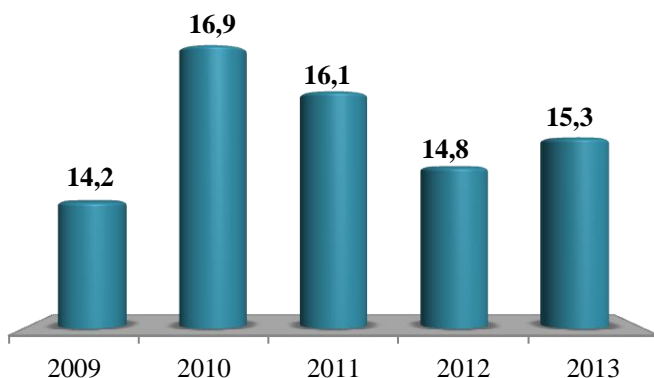
Динаміка перевезень пасажирів

Рік	Залізничний, млн. пас. (з території області)	Автомобільний, млн. пас.	Авіаційний, тис. пас.
2009	42,8	533,6	464,7
2010	42,1	534,6	362,4
2011	41,3	521,0	112,2
2012	40,7	505,3	28,6
2013	40,7	479,3	9,0

Обсяг перевезень (відправлень) пасажирів зменшився:

- автомобільним – на 5,2%;
- авіаційним – в 3,2 рази;
- залізничним – на рівні 2012 року.

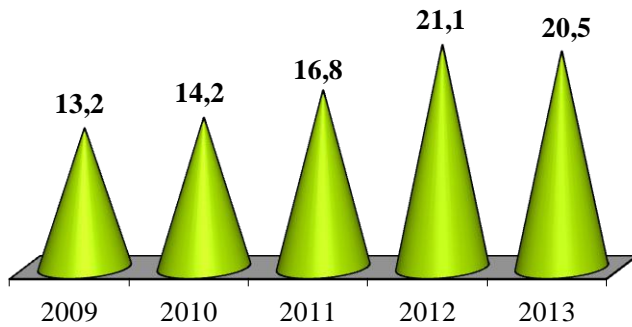
Динаміка обробки вантажів на морських причалах області, млн.т

Обсяг обробки вантажів на морських причалах області збільшився на 3,7%, у тому числі експортних – на 7,8%, внутрішнього сполучення – на 26,2%.

Зменшився обсяг транзитних вантажів на 25,6%, імпортних – на 29,3%.

Динаміка обсягу реалізованих послуг у діючих цінах, млрд.грн.

*- дані не співставні з 2012 роком через зміну статистичної звітності

Обсяг реалізованих послуг для всіх споживачів у діючих цінах склав 20,5 млрд.грн.

Обсяг послуг, наданих населенню, склав 3,7 млрд.грн. (18,0% від загального обсягу послуг).

З метою створення конкурентоспроможних виробництв за пріоритетними напрямками інноваційного розвитку регіону підприємствами, організаціями та установами протягом 2013 року реалізувалися 74 проекти, на які спрямовано 290,8 млн.грн., у тому числі: з держбюджету – 24,7 млн.грн., обласного бюджету – 0,2 млн.грн., власних коштів підприємств – 244,9 млн.грн., з інших джерел – 21,0 млн.грн.

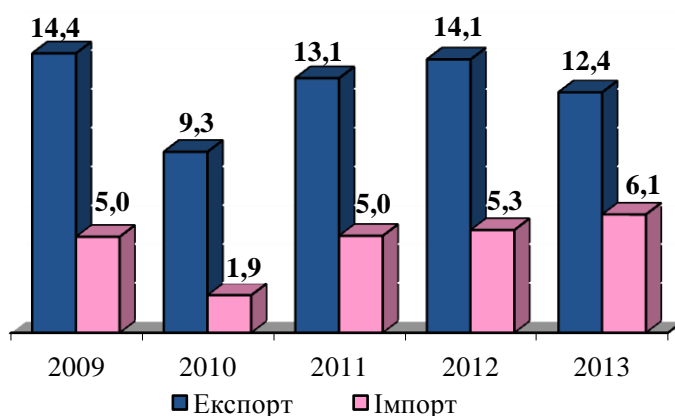
Динаміка споживання паливно-енергетичних ресурсів

	2010	2011	2012	2013
Природний газ, млрд.куб.м	7,3	8,1	7,1	5,6
Коксовий газ, млрд.куб.м	3,8	4,1	3,8	3,6
Доменний газ, млрд.куб.м	20,4	20,9	19,1	18,2
Вугілля кам'яне, млн.т	30,2	31,7	30,0	29,8
Електроенергія, млрд.кВт.год. (без урахування втрат в електромережах)	18,5	20,0	19,0	18,2

Значна увага приділялась реалізації Програми енергоефективності Донецької області на 2010-2015 роки.

За рахунок здійснення заходів з енергозбереження у 2013 році зекономлено 1187,6 тис.туп паливно-енергетичних ресурсів.

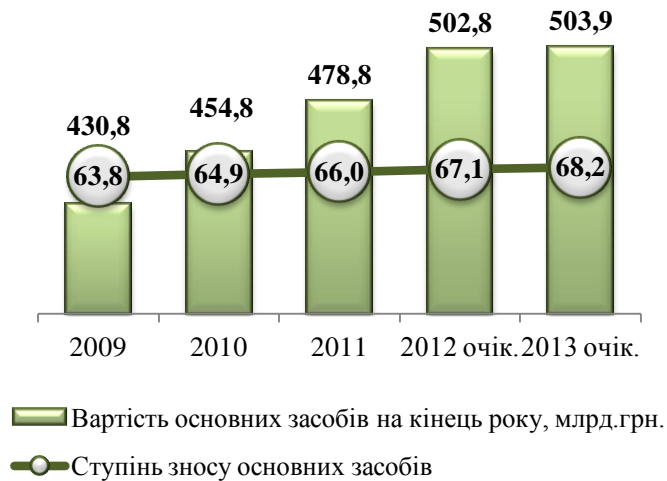
Динаміка експорту, імпорту товарів, млрд.дол.США

Зовнішньоторговельний оборот товарами в порівнянні з 2012 роком зменшився на 4,5%.

Експорт скоротився на 12,2%, імпорт збільшився на 16,2%. Сальдо зовнішньоторговельного обороту позитивне – 6,3 млрд.дол.США (зменшення на 29,0%). Експорт товарів здійснювався до 141 країни, імпорт – з 111 країн світу. Найбільші торговельні партнери: Російська Федерація (30% зовнішньо-торговельного обороту), Італія (8%), Туреччина (7%), Казахстан (6%), США (4%), Китай (3%).

Основні засоби

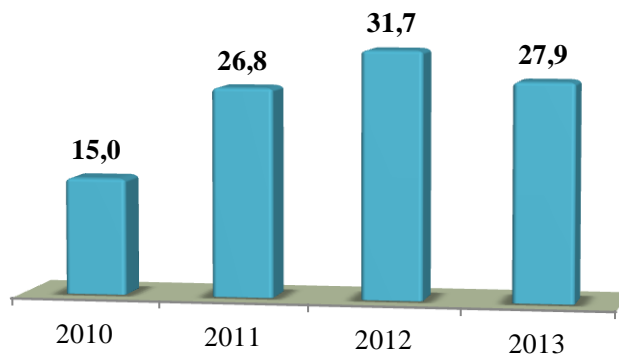

В області зосереджено 8% основних засобів України. Питома вага в структурі основних засобів за видами економічної діяльності складає:

- промисловості – 50,1%,
- операцій з нерухомим майном – 19,0%,
- діяльності транспорту та зв'язку – 18,3%,
- будівництва – 2,6%.

Ступінь зносу основних засобів зріс з 67,1% у 2012 році до 68,2% у 2013 році.

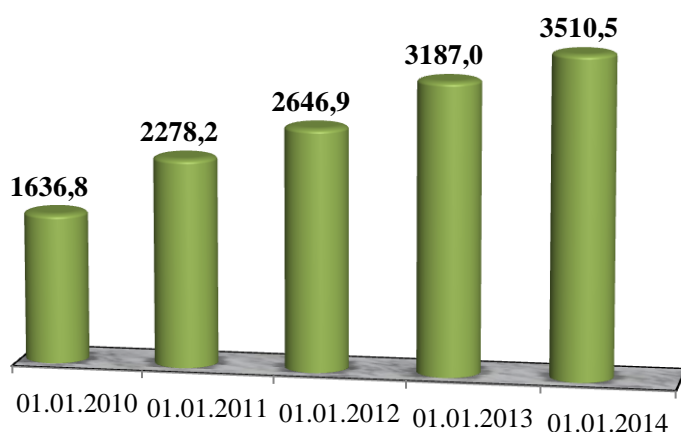
Обсяг капітальних інвестицій за рахунок усіх джерел фінансування у фактичних цінах, млрд.грн.

Обсяг капітальних інвестицій у 2013 році склав 27,9 млрд.грн. проти 31,7 млрд.грн. у 2012 році.

У загальному обсязі капіталовкладень традиційно переважну частку (62,0%) складають інвестиції в промисловість, з яких понад 70,0% було спрямовано в добувну промисловість і розроблення кар'єрів, а також переробну промисловість.

Обсяг прямих іноземних інвестицій на початок року, млн.дол.США

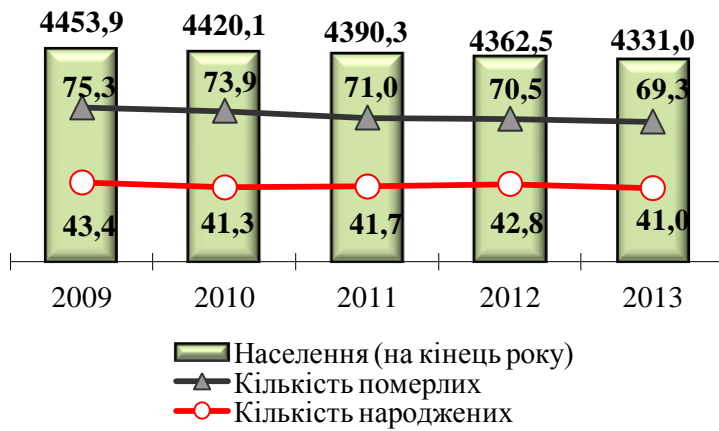

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, залучених в економіку області, з початку 2013 року збільшився на 10,2% і станом на 01.01.2014 досяг 3510,5 млн.дол.США (105,4% виконання показника Програми). За обсягом іноземного капіталу регіон займає третє місце в Україні.

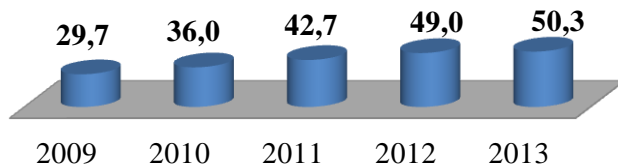
Приріст прямих іноземних інвестицій склав 323,5 млн.дол.США, що на 40,1% менше показника 2012 року (92,4% виконання показника Програми).

3.2. Соціальна та гуманітарна сфера

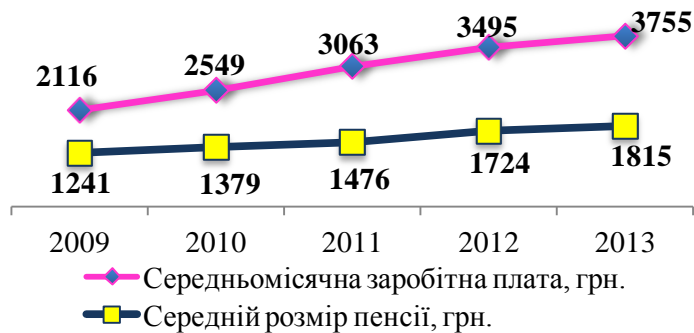
Чисельність постійного населення, кількість народжених та кількість померлих, тис.чол.

Фонд оплати праці, млрд.грн.

Динаміка середньомісячної заробітної плати та середнього розміру пенсії, грн.

Заборгованість з виплати заробітної плати

Середня очікувана тривалість життя при народженні у 2013 році складає 70,2 року проти 66,4 у 2005 році.

Процес зменшення населення триває в області вже більше 20 років, розпочавшись у 1993 році. За цей період населення області скоротилось на 1021,9 тис. осіб, у тому числі за рахунок природного скорочення – на 885,0 тис. осіб (або 87,0% загального скорочення) при наявності міграційного відтоку 136,9 тис. осіб (13,0%).

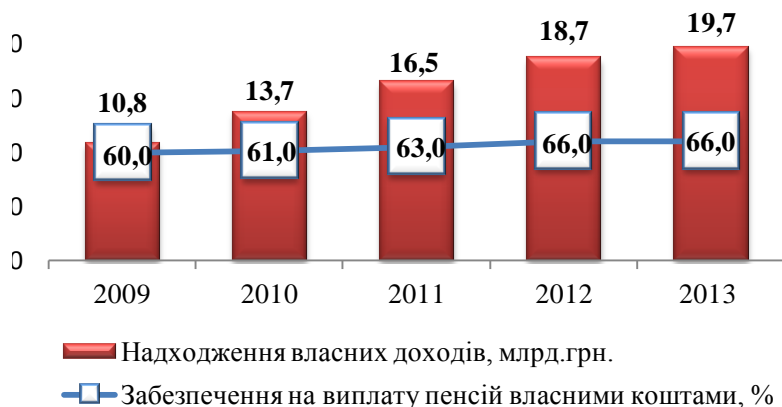
Зростання фонду оплати праці працівників області в 2013 році склало 2,7%.

Середньомісячна заробітна плата одного штатного працівника збільшилась на 7,4%.

Середньомісячний розмір пенсії порівняно з 2012 роком збільшиться на 5,3%.

Заборгованість з виплати заробітної плати працівникам економічно активних підприємств станом на 01.01.2014 склала 46,3 млн.грн. (з початку року зменшення на 33,2 млн.грн., або на 41,8%).

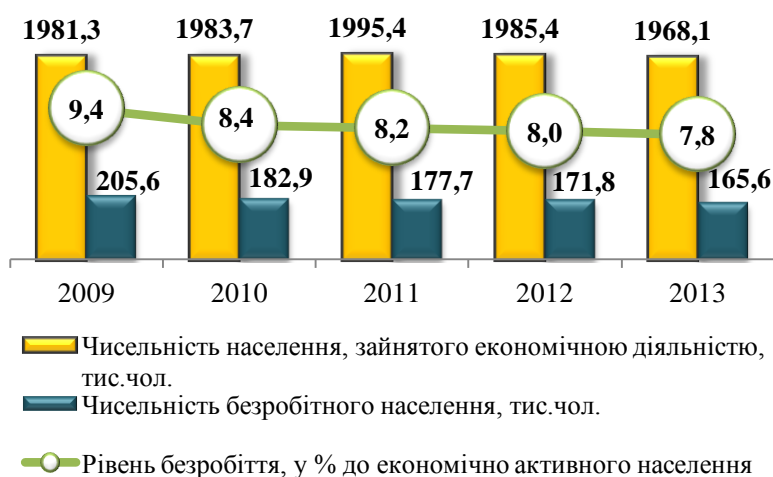
Надходження власних доходів до бюджету Пенсійного фонду України та забезпеченість загальної потреби на виплату пенсій і допомоги власними коштами

Надходження власних доходів до бюджету Пенсійного фонду України у 2013 році зросли на 5,5% до рівня 2012 року і склали 19,7 млрд.грн.

Забезпеченість загальної потреби на виплату пенсій і допомоги власними коштами складає 66,0%. Загальна сума боргу до бюджету Пенсійного фонду станом на 01.01.2014 склала 3,1 млрд.грн., в тому числі сума недоїмки по єдиному соціальному внеску та страхових внесках – 92,4 млн.грн.

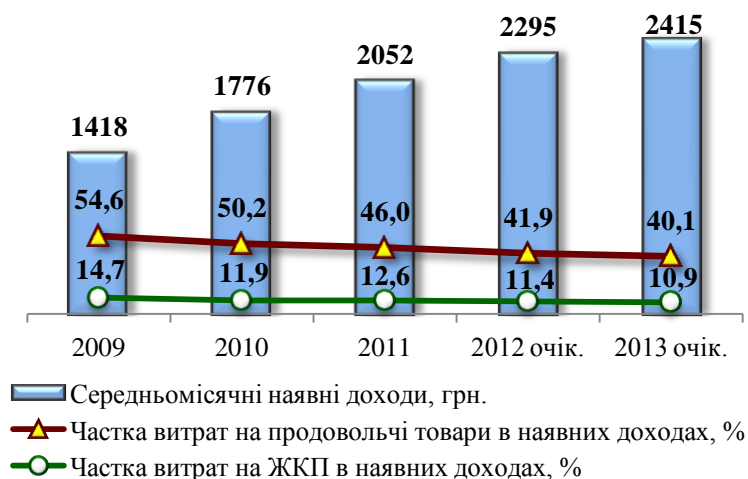
Ситуація на ринку праці

Чисельність безробітних порівняно з початком року збільшилась на 14,6% і станом на 01.01.2014 склала 33,0 тис.чол., з них отримували допомогу по безробіттю 26,0 тис. осіб, проходили професійне навчання – 1,2 тис. осіб.

За рахунок усіх джерел фінансування у 2013 році створено 71,3 тис. нових робочих місць, що складає 105,0% до завдання на рік (67,9 тис. од.).

Динаміка середньомісячних наявних доходів населення та частка основних витрат на одну особу

Наявні доходи населення області у 2013 році порівняно з 2012 роком, за очікуваними даними, збільшились на 5,2% та складають 2415 грн. в місяць на 1 особу.

Частка витрат на продовольчі товари в наявних доходах населення зменшиться з 41,9% до 40,1%, на послуги житлово-комунального господарства зменшиться з 11,4% до 10,9%.

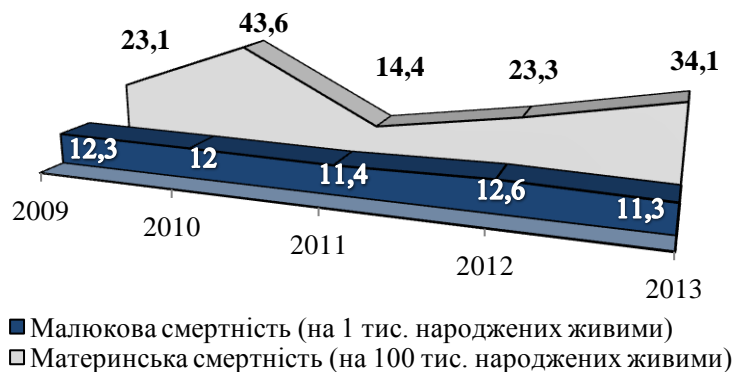
Заклади охорони здоров'я, одиниць

У 2013 році порівняно з 2012 роком мережу лікарняних закладів скорочено на 5 од., що складає 186 одиниці, кількість амбулаторно-поліклінічних закладів збільшилась – в 2 рази (844 одиниці). Ліжковий фонд скорочено на 299 одиниць, кількість лікарняних ліжок складає 35,9 тис. одиниць.

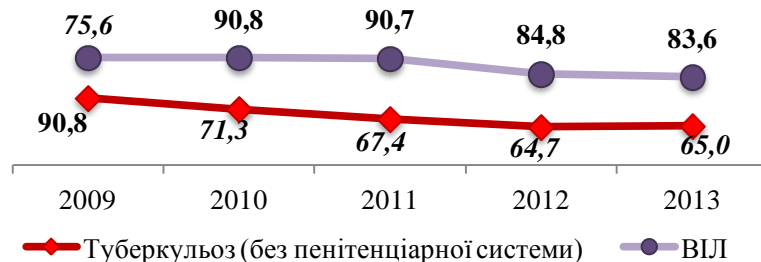
Забезпеченість ліжками у розрахунку на 10 тис. населення зменшилась з 83,0 у 2012 році до 82,9 у 2013 році.

Материнська та малюкова смертність, випадків

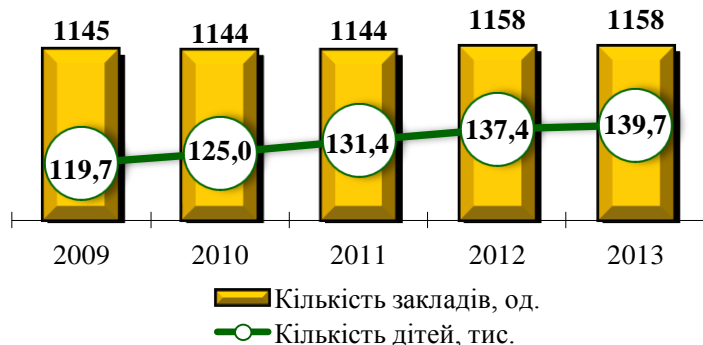
За 2013 рік рівень материнської смертності збільшився і склав 34,1 випадків на 100 тис. народжених живими, малюкової смертності зменшився і склав 11,3 випадків на 1 тис. народжених живих.

Соціально-небезпечні хвороби, рівень захворюваності на 100 тис. населення з уперше в житті встановленим діагнозом

У 2013 році показник захворюваності на ВІЛ зменшився на 1,4% порівняно з 2012 роком, на туберкульоз збільшився на 0,5%.

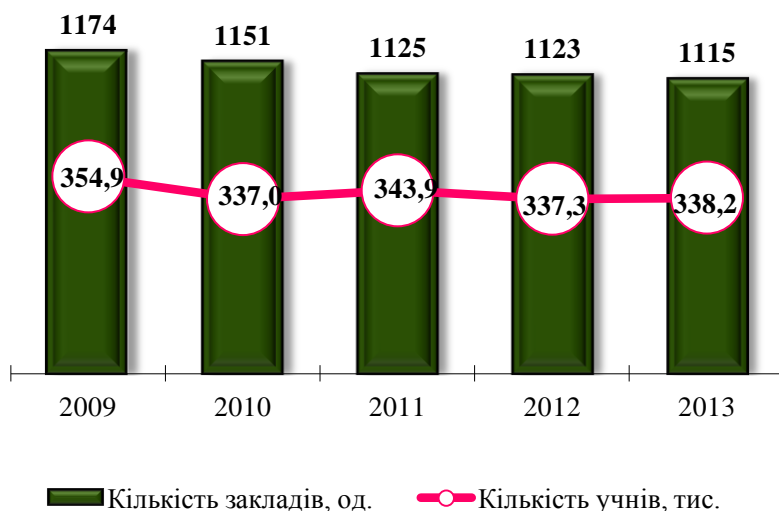
Дошкільні навчальні заклади

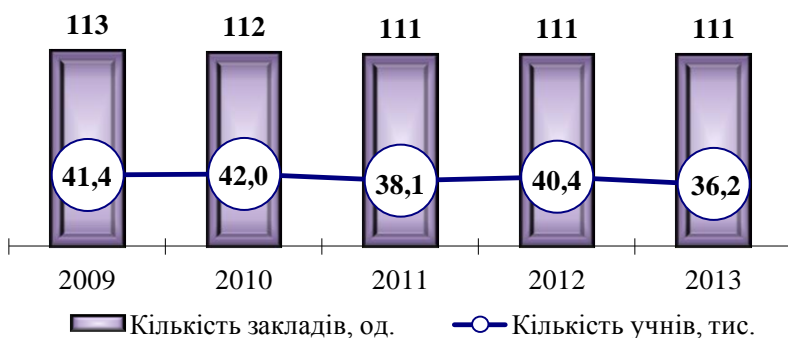
У 2013 році порівняно з 2012 роком мережа дошкільних навчальних закладів не змінилась, відсоток охоплення дітей дошкільного віку дитячими садками підвищився з 82,0% до 86,5%.

Усіма формами дошкільної освіти охоплено 96 % дітей дошкільного віку та 100% дітей - п'ятирічок.

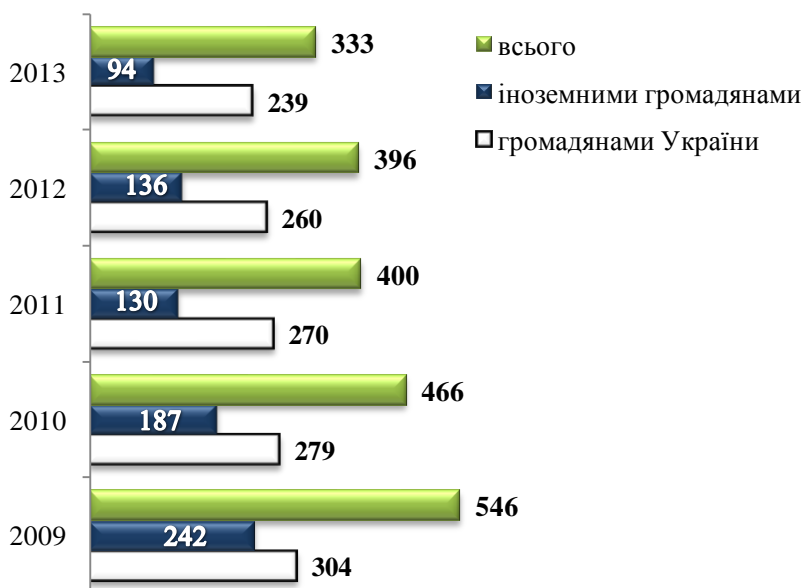
Загальноосвітні навчальні заклади (на початок навчального року)

Професійно-технічні навчальні заклади

Динаміка усиновлення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб

Мережа загальноосвітніх навчальних закладів залишилася незмінною.

Діють 14 загальноосвітніх приватних шкіл.

Навчанням українською мовою охоплено 50,2% учнів загальноосвітніх навчальних закладів.

В області організовано безкоштовне перевезення до місць навчання і роботи та додому понад 11 тис. учнів і понад 1 тис. вчителів.

Загальноосвітні навчальні заклади області на 100% забезпечені навчальними комп'ютерними комплексами.

Мережа професійно-технічних навчальних закладів залишилась на рівні 2012 року. Кількість учнів зменшилась на 10,4%.

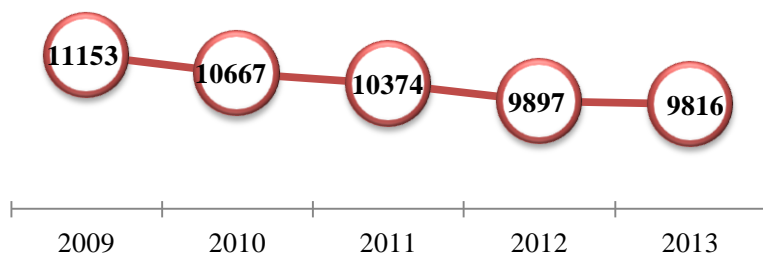
Випуск кваліфікованих робітничих кадрів перевищує 21 тис. осіб, з них за рахунок державного бюджету у 2013 році підготовлено понад 16 тис. осіб.

Загальна кількість бездоглядних дітей зменшилась на 14,5% і становить 791 особу, неблагополучних сімей – на 16,8% (922 сім'ї), дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування – на 0,8% (9816 осіб).

В області усиновлено 333 дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування (з них 239 - громадянами України, що на 8,1% нижче, ніж у 2012 році).

Збільшилась кількість дитячих будинків сімейного типу з 38 од. до 47 од., в них дітей – з 242 осіб до 311 осіб (+28,5%).

Загальна кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на кінець року, осіб

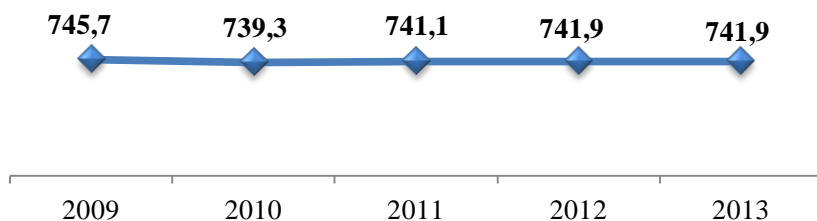
Кількість закладів культури клубного типу, одиниць

Туристичні потоки, тис. осіб

Кількість населення, яке займається фізичною культурою і спортом, тис. осіб

Протягом 2013 року створено 53 прийомні сім'ї та 10 дитячих будинків сімейного типу.

Отримали житло 162 особи із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з них: 88 осіб – житлове приміщення та 74 особи – соціальне житло.

В 2013 році, мережа закладів культури клубного типу збільшилась на 3 одиниці в порівнянні з 2012 роком.

Обсяг наданих платних послуг закладами культури і мистецтва збільшився на 2,3 млн.грн. і склав 47,8 млн.грн.

Збільшилась на 17,9 тис. одиниць кількість експонатів основного фонду музеїв.

Чисельність громадян, які скористались туристичними послугами, порівняно з 2012 роком збільшилась на 25,3%, або на 23,0 тис. осіб.

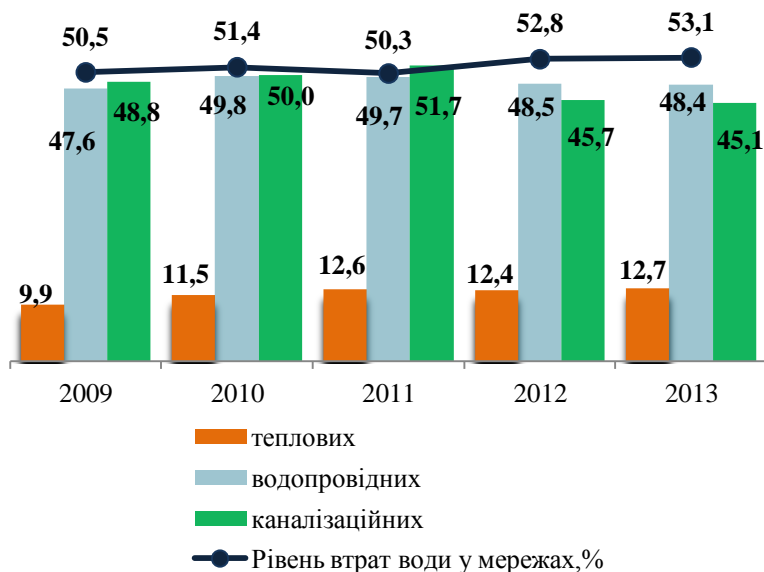
Збільшилась чисельність іноземних туристів - на 9,1% та туристів, що виїжджали за кордон – на 52,0%. В той же час зменшилась чисельність охоплених внутрішнім туризмом – на 12,5%.

Обсяг наданих туристичних послуг склав 344,4 млн.грн., що на 2,5% більше, ніж у 2012 році.

Кількість населення, яке займається фізичною культурою і спортом, залишилась на рівні 2012 року.

Питома вага населення, яке займається фізичною культурою та спортом, складає 17%.

Питома вага мереж житлово-комунального господарства, які перебувають в аварійному стані, %

Якість житлово-комунального обслуговування населення продовжує погіршуватись, що обумовлено низькою інвестиційною привабливістю житлово-комунальної сфери, недосконалою тарифною і амортизаційною політикою, обмеженістю бюджетних коштів.

Відсутній облік води на всіх етапах її підйому, транспортування та подачі споживачам. Комунальні підприємства водопровідно-каналізаційного господарства оснащені технологічними приладами обліку води на 37,2 %. Багатоквартирний житловий фонд обладнаний будинковими приладами обліку води на 30,8 %.

Спостерігається накопичення побутових відходів у містах та районах, в яких перебувають переселенці з територій проведення АТО. Це призводить до погіршення санітарного стану зазначених населених пунктів.

Проблема утворення великої кількості побутових відходів не вирішується у зв'язку з застарілим парком сміттєвозів, незадовільним станом сміттєзвалищ, відсутністю заводів з переробки та утилізації відходів, регіональних полігонів та системи роздільного збору відходів.

Практично не відбувається залучення приватного бізнесу до сфери управління та утримання житла, об'єктів комунальної інфраструктури, не створено повноцінного ринку підрядних послуг у сфері експлуатації житла. Природні монополії за підтримкою органів влади зволікають заходи по реформуванню житлово-комунального господарства.

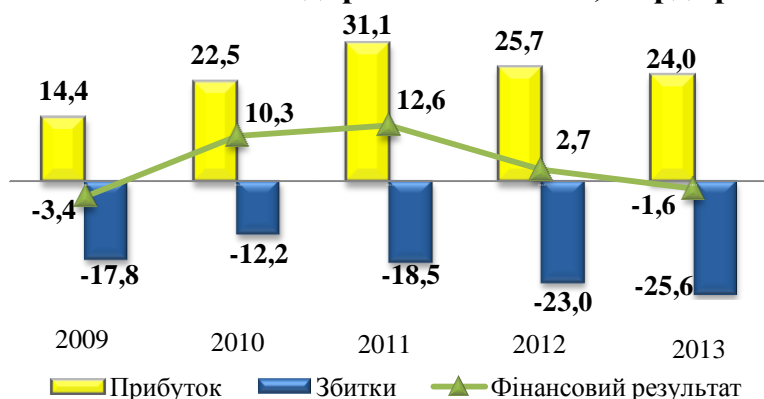
Діяльність комунальних підприємств залишається непрозорою, є неприбутковою та неефективною.

Існуючий стан житлово-комунального господарства формувалася протягом тривалого часу і вирішити нагальні проблеми без значних капіталовкладень та докорінних змін в системі управління у найближчій перспективі неможливо.

Затримання процесу реформування галузі може загострити системну кризу, створити загрозу життєдіяльності населення.

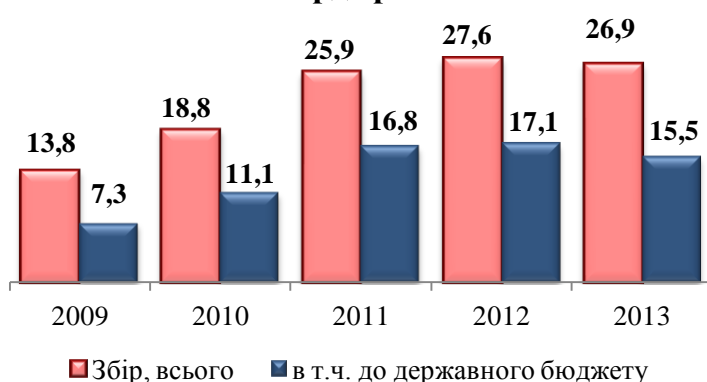
3.3. Фінансова ситуація і бюджетний процес

Динаміка фінансових результатів діяльності основного кола підприємств області, млрд.грн.

У 2013 році отримано від'ємний фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування в сумі 1,6 млрд.грн. збитків проти 2,7 млрд.грн. прибутку у 2012 році.

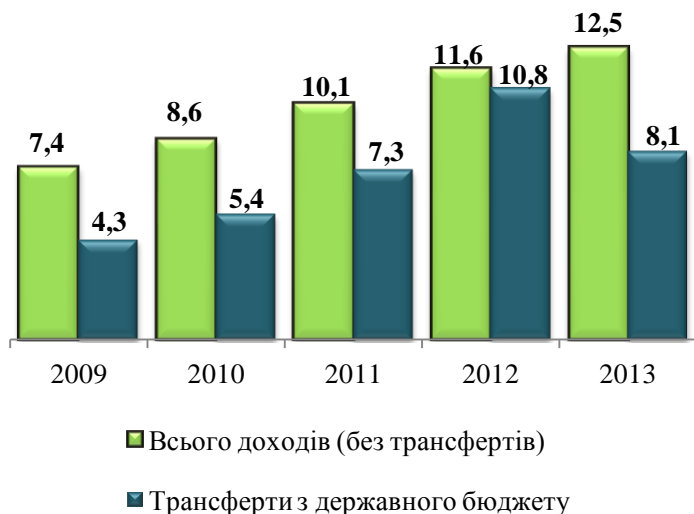
Динаміка збору податків, зборів та інших обов'язкових платежів до бюджетів усіх рівнів, млрд.грн.

Обсяг надходжень податків, зборів та інших обов'язкових платежів до бюджетів усіх рівнів за 2013 рік склав 26,9 млрд.грн., що на 2,7% менше, ніж в 2012 році, в тому числі до державного бюджету – 15,5 млрд.грн., що на 9,3% менше.

За 2013 рік сума податкового боргу у порівнянні з початком року зменшилась на 5,0%, і станом на 01.01.2014 склала 1,0 млрд.грн., в тому числі до державного бюджету – 0,8 млрд.грн. (на 6,1% менше).

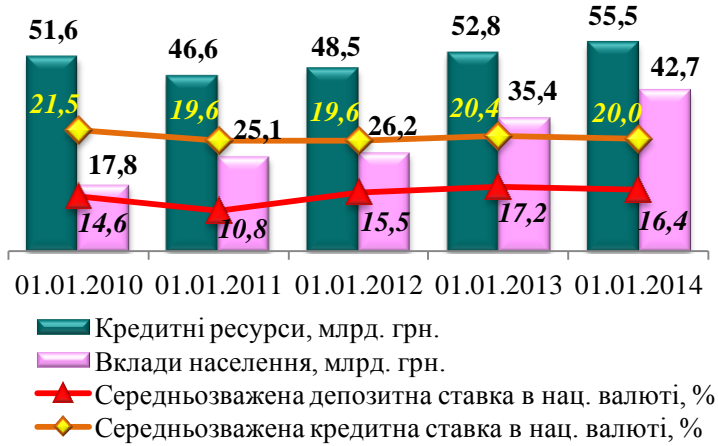
Динаміка доходів бюджету області, млрд.грн.

У 2013 році отримано до місцевих бюджетів області доходів (без трансфертів) у сумі 12,5 млрд.грн., що на 7,5% більше, ніж у 2012 році.

Трансферти з державного бюджету у порівнянні з 2012 роком зменшились на 25,6% і склали 8,1 млрд.грн.

Динаміка кредитних ресурсів, вкладів населення та процентних ставок банків та банківських установ області

Вимоги за кредитами, спрямованими в економіку регіону, збільшились з початку року на 5,0% і станом на 01.01.2014 склали 55,5 млрд.грн.

Питома вага довгострокових кредитів до показників початку року зменшилась на 3,4 відс. пункти і склала 58,0%.

Депозити, залучені на рахунки фізичних осіб, збільшились на 20,7% і складають 42,7 млрд.грн.

3.4. Розвиток малого і середнього підприємництва

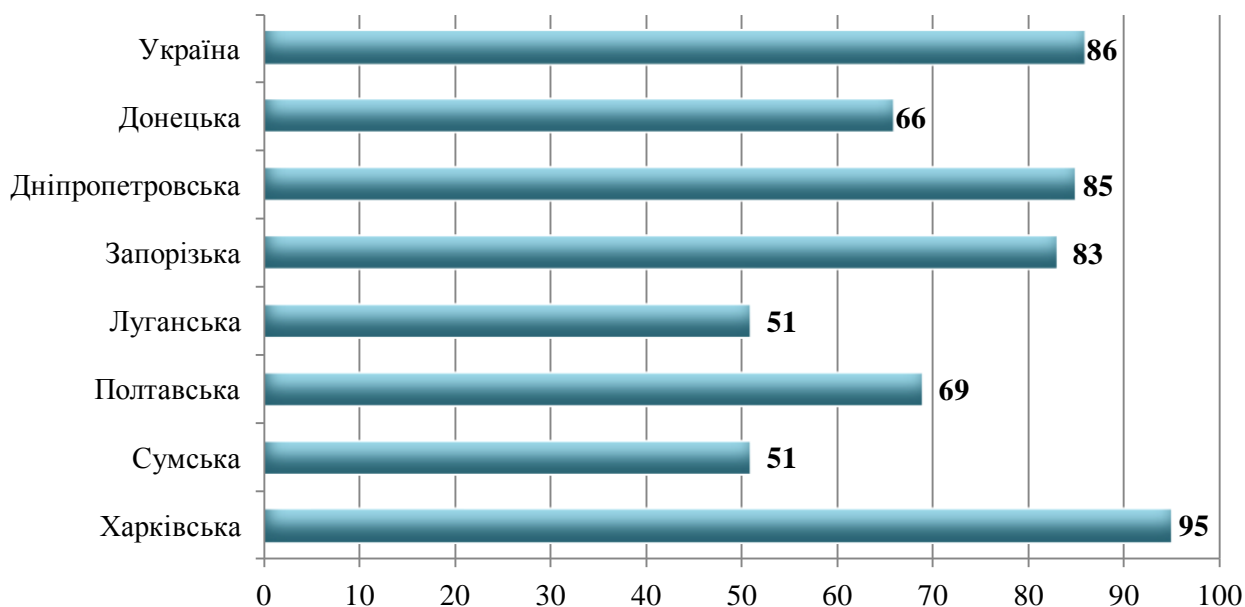
Основні показники діяльності підприємств Донецької області у 2013 році

Види підприємств	Питома вага, відсотків		
	загальної кількості підприємств	зайнятих працівників	обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг)
Великі підприємства	0,4	50,1	53,2
Середні підприємства	5,5	32,4	37,6
Малі підприємства	94,1	17,5	9,2

Станом на 01.01.2014 в області налічувалось 28731 підприємство, з яких 1587 (або 5,5 % від загальної кількості) - це середні підприємства, 27041 (або 94,1 %) - малі підприємства.

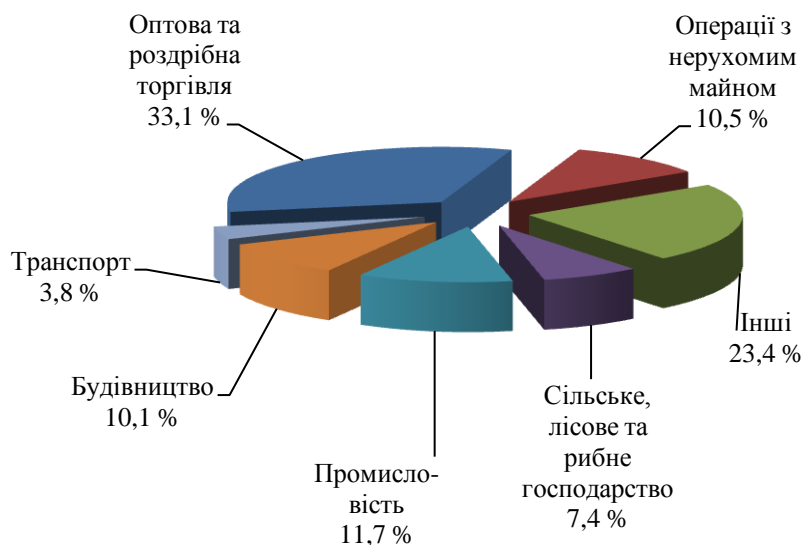
Спостерігається тенденція збільшення кількості малих підприємств у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення. Цей показник виріс з 58 одиниць у 2010 році до 62 - у 2013, або на 6,9 %. Кількість середніх підприємств залишається майже незмінною - біля 4 одиниць.

Кількість малих та середніх підприємств на 10 тис. осіб наявного населення за регіонами України у 2013 році, одиниць

Як і в попередні роки існує нерівномірність розміщення малих та середніх підприємств у розрізі адміністративно-територіальних одиниць Донецької області. Біля трьох чвертей малих підприємств зосереджені в п'яти великих містах - Донецьк (50,0%), Маріуполь (10,2 %), Макіївка (5,8 %), Краматорськ (3,6 %), Горлівка (3,5%). Більше половини середніх підприємств розташовані в місті Донецьк.

Структура малих підприємств за видами економічної діяльності за 2013 рік

У структурі малих підприємств за видами економічної діяльності, як і раніше, преважують сфери діяльності не виробничого характеру, особливо ті, які мають відносно швидкий оборот засобів. Кількість малих підприємств, які займалися оптовою та роздрібною торгівлею, ремонтом автотранспортних засобів і мотоциклів, хоча й зменшується з кожним роком, але продовжує складати найбільшу питому вагу в загальній кількості підприємств (33,1%).

Серед підприємств середнього бізнесу 31,8 % припадало на підприємства, що займаються промисловими видами діяльності, 22,0 % - оптовою та роздрібною торгівлею, ремонтом автотранспортних засобів і мотоциклів; 9,5 % - будівництвом.

При тому, що мале та середнє підприємництво має сприяти вирішенню проблем зайнятості населення, продовжується негативна тенденція зменшення працюючих у цьому секторі економіки. Так, кількість найманих працівників на підприємствах малого та середнього бізнесу у 2013 році зменшилася у порівнянні з 2010 роком на 8,2 % (і складала 143,6 тис. осіб) та 6,8 % (і складала 276,9 тис. осіб.) відповідно.

Не дивлячись на те, що кількість працюючих у малому та середньому бізнесі має тенденцію до скорочення, за цим показником область стабільно займає друге місце в Україні після міста Києва.

У загальній кількості працюючих на підприємствах області у 2013 році питома вага найманих працівників малих підприємств складала 16,9 %, працівників середніх підприємств – 32,6 %.

Питома вага найманих працівників малих та середніх підприємств у загальній кількості найманих працівників відповідного регіону, відсотків

	2010 рік		2011 рік		2012 рік		2013 рік	
	малі	середні	малі	середні	малі	середні	малі	середні
Україна	26,1	43,3	26,1	42,2	25,7	41,5	26,0	41,3
Донецька	17,1	32,4	16,6	32,5	17,2	31,8	16,9	32,6
Дніпропетровська	18,5	36,5	19,9	37,0	18,6	35,1	18,4	36,3
Запорізька	24,0	41,2	24,7	40,7	24,8	39,7	24,9	39,3
Луганська	18,3	36,0	17,9	37,7	17,3	36,5	18,2	38,4
Полтавська	23,5	51,6	23,1	49,0	22,7	50,0	22,3	47,7
Сумська	29,7	52,3	28,6	50,0	27,2	50,5	27,2	49,7
Харківська	28,5	47,6	29,4	43,2	28,1	45,1	28,5	45,4

Загалом у сфері малого та середнього підприємництва області за підсумками 2013 року було зайнято майже 647,0 тис. осіб, в тому числі: на малих підприємствах - 149,7 тис. осіб, на середніх підприємствах – 277,1 тис. осіб, кількість фізичних осіб – підприємців складала 164,6 тис. осіб, у них за наймом працювало 55,5 тис. робітників.

За підсумками 2013 року підприємствами малого бізнесу було реалізовано продукції (товарів, послуг) на суму 53061,8 млн.грн., що на 10,5 % більше, ніж у 2010 році. За цим показником область стабільно займає третє місце в Україні після м. Києва та Дніпропетровської області. Частка малих підприємств у загальному обсязі реалізованої продукції (товарів, послуг) по області хоча і збільшилася з 7,0 % (2011 рік) до 9,2 % (2013 рік), але залишається достатньо малою (в середньому по Україні – 16,6 %), що пов'язано з високою концентрацією в області великих промислових підприємств. Частка малих підприємств області в загальному обсязі реалізації всіх малих підприємств України склала 7,9 %.

Динаміка обсягу реалізації продукції (товарів, послуг) малих підприємств (млрд. грн.)

Динаміка обсягу реалізації продукції (товарів, послуг) середніх підприємств (млрд. грн.)

Підприємствами середнього бізнесу у 2013 році було реалізовано продукції (товарів, послуг) на суму 216373,7 млн.грн., що на 27,6 % більше, ніж у 2010 році. За цим показником область займає друге після м. Києва місце в Україні. Частка середніх підприємств у загальному обсязі реалізованої продукції (товарів, послуг) по області склала 37,6 % (в середньому по Україні – 41,0 %). Питома вага середніх підприємств області в загальному обсязі реалізації всіх середніх підприємств України склала 13 %.

Найбільш вагома частка обсягу реалізації малих підприємств (58,1 %) припадала на оптову та роздрібну торгівлю, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів. Продукція промисловості склала 11,8 % загального обсягу реалізації малих підприємств, будівництва – 10,1 %, сільського, лісового та рибного господарства – 3,6 %. Більше чотирьох п'ятих обсягу реалізації припадало на малі підприємства п'яти міст області – Донецька (63,8 %), Маріуполя (6,2 %), Макіївки (5,7 %), Краматорська (3,0 %), Горлівки (2,8 %).

Як і в малому бізнесі, найбільш вагома частка обсягу реалізації середніх підприємств (56,9 %) припадала на оптову та роздрібну торгівлю, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів. Продукція промисловості склала 20,4 % загального обсягу реалізації

середніх підприємств, будівництва – 3,2 %.

Малими підприємствами області за підсумками 2013 року був отриманий від'ємний фінансовий результат до оподаткування в сумі 903,9 млн. грн. збитків. При цьому частка підприємств, які одержали прибуток, склала 68,0 % від загальної кількості малих підприємств, ними одержано 2400,0 млн.грн. прибутку. Середніми підприємствами був отриманий позитивний фінансовий результат до оподаткування у сумі 3513,3 млн. грн.

**Фінансові результати до оподаткування малих та середніх підприємств
за регіонами України у 2013 році**

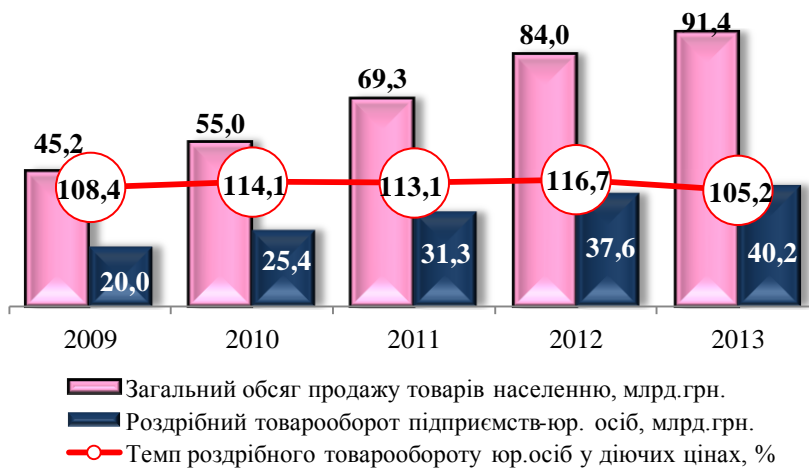
	<i>Малі підприємства</i>		<i>Середні підприємства</i>	
	<i>Фінансовий результат до оподаткування, млн.грн.</i>	<i>Питома вага збиткових підприємств, %</i>	<i>Фінансовий результат до оподаткування, млн.грн.</i>	<i>Питома вага збиткових підприємств, %</i>
Україна	-25057,9	34,0	8390,1	35,0
Донецька	-903,9	32,0	3513,3	39,3
Дніпропетровська	-5527,9	34,7	-5343,0	38,3
Запорізька	250,6	33,3	497,6	34,4
Луганська	31,2	33,1	-927,3	39,0
Полтавська	-158,5	31,5	1692,5	32,5
Сумська	-120,6	35,7	258,7	32,5
Харківська	-1170,2	35,9	383,4	32,6

3.5. Розвиток внутрішньої торгівлі

Динаміка розвитку роздрібно-торговельної мережі
(за даними міст та районів)

Динаміка обороту роздрібно-торгівлі

Питома вага товарів вітчизняного виробництва
в роздрібному товарообороті торгової мережі, %

	роки				
	2009	2010	2011	2012	2013
Роздрібний товаро- оборот товарів торгової мережі, всього	65,9	62,3	59,3	57,8	55,8
продовольчої групи	88,6	89,1	88	87,7	87,2
непродовольчої групи	50,7	45,3	42,2	37,2	32,4

Динаміка індексів споживчих цін, %
(грудень до грудня попереднього року)

За даними Головного управління статистики в Донецькій області протягом 2013 року кількість магазинів зменшилась на 39 одиниць торговою площею 250,1 тис.кв.м.

Забезпеченість населення торговельною площею складає 2022 кв.м. у розрахунку на 10 тис. населення.

В області функціонують понад 230 мережевих великоформатних гіпер- та супермаркетів загальною площею 417,3 тис.кв.м, що складає 47% від загальної площі магазинів.

Загальний обсяг продажу споживчих товарів у роздрібній торгівлі та на організованих і неформальних ринках області у 2013 році склав 91,4 млрд.грн., що на 8,8% більше, ніж у 2012 році.

Обсяг роздрібного товарообороту підприємств (юридичних осіб), які здійснюють діяльність з роздрібно-торгівлі та ресторанного господарства, збільшиться у діючих цінах на 6,7%.

У структурі роздрібного товарообороту питома вага товарів вітчизняного виробництва у 2013 році порівняно з 2009 роком зменшилась на 21,4 проц. пункт, продовольчих товарів – на 6,5 проц. пунктів, непродовольчих – на 25,8 проц. пункти.

Індекс споживчих цін по області за 2013 рік 101,3%.

3.6. Охорона навколишнього природного середовища

Надходження забруднюючих речовин в атмосферне повітря, тис.т

Однією з найсерйозніших екологічних проблем регіону залишається незадовільний стан повітряного басейну. На область припадає майже чверть загальних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря країни.

У той же час, несприятлива економічна кон'юнктура та скорочення обсягів промислового виробництва супроводжувались зменшенням викидів забруднюючих речовин в атмосферу. Протягом 2012-2013 років даний показник зменшився на 4,9% і склав 1646,5 тис.т.

Близько 88% загального обсягу викидів в атмосферу складають надходження забруднюючих речовин від стаціонарних джерел. При цьому, основними забруднювачами атмосферного повітря в регіоні є підприємства вугільної промисловості, металургійного комплексу та енергетичної сфери. На них у 2013 році припадало 94,5% загального обсягу викидів регіону.

Щільність викидів забруднюючих речовин в розрахунку на 1 км² території області у 2013 році склала 62,1 т (на 4,0% та 4,9% менше, ніж у 2012 на 2013 роках відповідно), у розрахунку на 1 особу – 377,7 кг (відповідно на 3,3% та 3,5% менше).

Обсяги скинутих у поверхневі водні об'єкти зворотних (стічних) вод, млн.куб.м

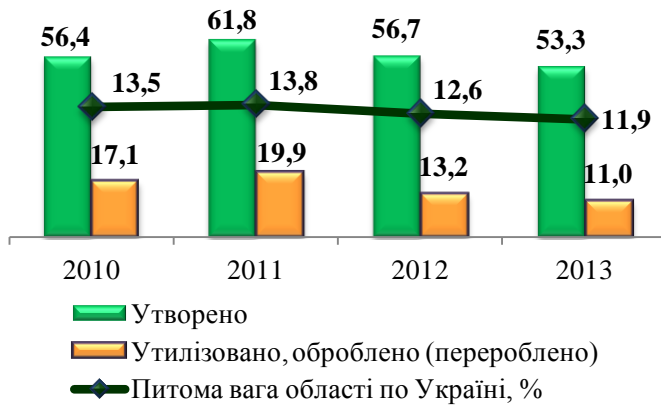

У 2013 році скиди забруднених стічних вод у поверхневі водні об'єкти зменшилися на 9,1% і склали 507 млн.м³.

Скиди забруднених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти області в розрахунку на 1 особу склали 116 м³, що на 8,7% менше, ніж у 2012 році, та у 3,1 раза більше, ніж у середньому по Україні (38 м³).

Основними причинами скидання забруднених стоків у поверхневі водойми залишаються нестача в більшості населених пунктів області центрального водопостачання, низька якість очищення зворотної води, незадовільний стан діючих очисних споруд.

Утворення відходів I-IV класів небезпеки, млн.т

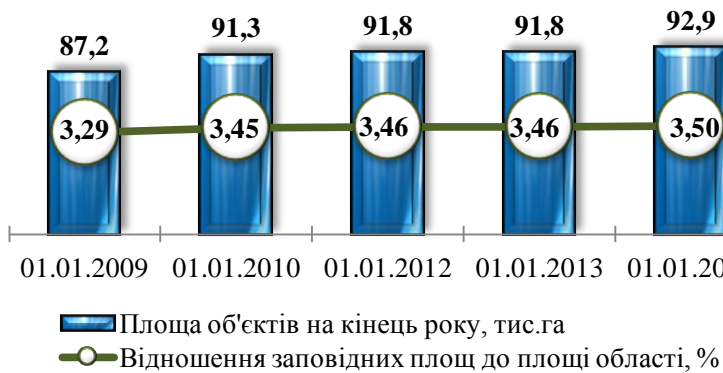

На кінець 2013 року в місцях видалення та на території підприємств області накопичилось 2,8 млрд.т відходів I-IV класів небезпеки (18,6% від загального обсягу по країні), з яких 0,8 млн.т - найбільш небезпечні відходи I-III класів небезпеки (6,0% загального обсягу по країні).

Протягом 2013 року було утилізовано та перероблено 77,2% утворених на території області відходів I-III класів небезпеки (в середньому по Україні – 47,5%).

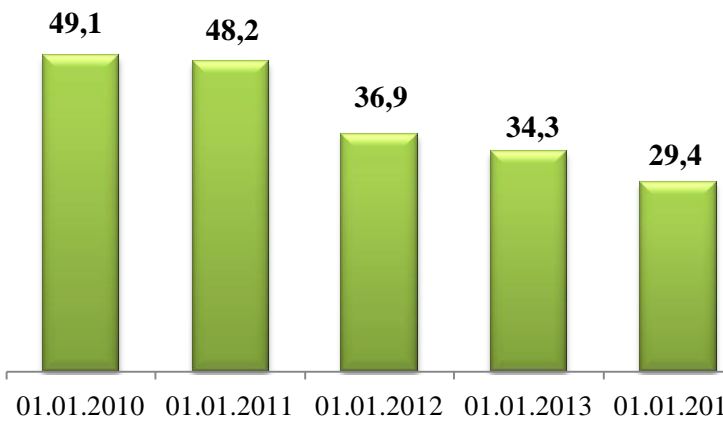
Найбільша частка утворених на підприємствах відходів у 2013 році припала на відходи гірничої промисловості та розроблення кар'єрів при добуванні та збагаченні руд і мінеральної сировини – 62,4%.

Природно-заповідний фонд

Станом на 01.01.2014 кількість об'єктів природно-заповідного фонду становила 117 одиниць фактичною площею 92,9 тис.га, або 3,5% території області.

Податковий борг до місцевих бюджетів по екологічному податку та збору за забруднення навколишнього природного середовища, млн.грн.

Протягом останніх років спостерігається зниження розміру недоїмки до місцевих бюджетів по зборах за забруднення навколишнього природного середовища: даний показник порівняно з 2009 роком знизився на 40,1% і склав 29,4 млн.грн.

Найбільшу заборгованість по зборам за забруднення навколишнього природного середовища мають підприємства міст Селидове (5,6 млн.грн.), Шахтарськ (4,1 млн.грн.), Донецьк (3,0 млн.грн.) і Макіївка (2,6 млн.грн.), а також Мар'їнського (1,7 млн.грн.) та Шахтарського (1,3 млн.грн.) районів.

3.7. Розвиток міст і районів області

Окремі показники економічного і соціального розвитку міст області в 2013 році

Адміністративно-територіальні одиниці	Середньорічна чисельність наявного населення, тис. чол.	Обсяг реалізації промислової продукції у діючих цінах, млн.грн.	Обсяг капітальних інвестицій за рахунок усіх джерел фінансування на одну особу, грн.	Розмір середньомісячної заробітної плати, грн.	Створення нових робочих місць, од.	Місце у зведеному рейтингу за рівнем соціально-економічного розвитку
Донецьк	967,6	48377,4	7940,9	4039,0	21347	1
Авдіївка	35,1	7550,2	1642,2	3945,0	509	6
Артемівськ	103,7	5671,0	2630,2	3419,0	1628*	7
Вугледар	15,3	433,9	2458,9	5426,0	381	18
Горлівка	275,9	12413,9	3123,1	3563,0	6445	3
Дебальцеве	45,8	1784,7	289,9	3986,0	551	16
Дзержинськ	73,2	748,3	640,5	3775,0	413	13
Димитров	50,6	458,8	651,6	3933,0	503	12
Добропілля	63,2	2464,9	5949,9	4688,0	880*	20
Докучаєвськ	24,5	520,8	504,1	3131,0	520	14
Дружківка	69,6	2212,1	4816,2	2931,0	896	10
Єнакієве	128,8	7601,1	7978,1	3832,0	1267	11
Жданівка	13,2	664,6	919,7	4976,0	293	2
Кіровське	28,2	2058,5	6463,1	5629,0	496	23
Костянтинівка	76,6	1666,2	854,9	2679,0	1507*	28
Краматорськ	197,0	5451,2	4169,7	3308,0	4309	26
Красний Лиман	45,1	87,3	2671,3	3034,0	546	24
Красноармійськ	77,2	5264,1	12879,7	5306,0	1414*	4
Макіївка	391,0	15435,4	1365,9	3571,0	4377	25
Маріуполь	482,0	55029,8	4568,3	3667,0	9063	5
Новгородівка	15,3	685,4	40,3	6042,0	351	9
Селидове	54,0	376,1	4707,0	3839,0	556	15
Слов'янськ	137,3	2722,7	743,2	3033,0	3346*	17
Сніжне	70,3	492,7	689,3	3612,0	850	22
Торез	80,6	1557,3	1680,8	3870,0	1123	8
Харцизьк	103,8	6605,0	238,2	3522,0	758	27
Шахтарськ	60,6	548,1	5183,8	3513,0	1079*	19
Ясинувата	35,8	288,3	650,3	3471,0	722*	21

* - відповідно до Закону України «Про зайнятість населення» від 05 липня 2012 року № 5067-VI показник наведений з урахуванням району

Окремі показники економічного і соціального розвитку районів області в 2013 році

Адміністративно-територіальні одиниці	Середньорічна чисельність наявного населення, тис. чол.	Темп зростання (зниження) виробництва валової продукції сільського господарства у постійних цінах 2010 року (у % до попереднього року)	Обсяг капітальних інвестицій за рахунок усіх джерел фінансування на одну особу, грн.	Розмір середньомісячної заробітної плати, грн.	Створення нових робочих місць, од.	Місце у зведеному рейтингу за рівнем соціально-економічного розвитку
Амвросіївський	45,3	105,3	207,4	2571,0	450	1
Артемівський	44,4	74,4	1273,2	2498,0	1628*	11
Великоновосілківський	41,0	127,4	503,8	2321,0	416	14
Волноваський	83,6	102,4	1199,5	2850,0	845	3
Володарський	29,2	109,4	775,5	2225,0	199	2
Добропільський	16,4	126,1	2459,9	3194,0	880*	4
Костянтинівський	19,0	135,4	663,1	2842,0	1507*	12
Красноармійський	31,8	115,0	249,6	3805,0	1414*	15
Мар'їнський	84,1	107,1	772,6	2993,0	857	8
Новоазовський	35,7	103,1	1431,9	2811,0	745	9
Олександрівський	19,4	129,1	989,7	2356,0	208	16
Першотравневий	27,2	110,4	2557,8	2583,0	354	6
Слов'янський	34,0	105,9	3147,6	2159,0	3346*	5
Старобешівський	50,5	116,7	721,8	3742,0	629	7
Тельманівський	29,4	99,6	831,8	2185,0	497	13
Шахтарський	19,6	107,5	1387,1	2669,0	1079*	17
Ясинуватський	27,8	97,4	2112,2	2897,0	722*	10

* - відповідно до Закону України «Про зайнятість населення» від 05 липня 2012 року № 5067-VI показник наведений з урахуванням міста

4. Характеристика конкурентних переваг та обмежень перспективного розвитку області (SWOT-аналіз, SWOT-матриця)

SWOT-аналіз Донецької області був проведений на основі тенденцій соціально-економічного розвитку області, з залученням представників громадськості, ділових та наукових кіл, експертів, працівників органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади.

Результати SWOT-аналізу Донецької області

Сильні сторони	Слабкі сторони
Природно-ресурсний потенціал	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Розвідано 876 родовищ з 38 видів мінеральної сировини 2. Питома вага в запасах України: вугілля кам'яне – 33%, в т.ч. коксівне – 54% глини тугоплавкі, вогнетривкі – 67% вапняк флюсовий – 45% германій – 50% гіпс – 66% сіль кам'яна – 91% 3. 92% земельного фонду - ґрунти чорноземного фонду 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Екстенсивна розробка корисних копалин; експорт необробленої сировини 2. Найвище в Україні і Європі навантаження на біосферу 3. Висока ступінь залежності водопостачання від єдиного джерела - р. Сіверський Донець і єдиної системи транспортування - каналу Сіверський Донець – Донбас 4. Залежність якості джерела питного водопостачання від господарської діяльності на території Харківської області 5. Наявність деградованих малопродуктивних земель 6. Наявність небезпечних і шкідливих виробництв, накопичення токсичних промислових відходів 7. Погіршення інженерно-геологічного стану територій внаслідок закриття вугільних шахт
Економічний потенціал	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Вигідне географічне розташування 2. Проходження міжнародних транспортних коридорів Європа-Азія 3. Багатогалузевий господарчий комплекс 4. Розгалужена мережа залізничних, автомобільних доріг 5. Наявність місцевих енергетичних потужностей (ТЕС, ВЕС) 6. Істотний експортний потенціал, додатне сальдо зовнішньоторговельного обороту 7. Розвинені міжрегіональні і міжнародні зв'язки 8. Наявність вільних площадок, рекреаційних та сировинних ресурсів 9. Спрощення започаткування та ведення підприємницької діяльності (функціонування центрів надання адміністративних послуг в районах та містах області, видача суб'єктам господарювання дозвільних документів за принципом «єдиного вікна») 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Руйнація та пошкодження значної кількості об'єктів виробництва, інфраструктури, житлового фонду та соціальної сфери внаслідок збройного конфлікту 2. Залежність на 60% промислового потенціалу регіону від кон'юнктури світового ринку чорних металів 3. Незавершеність реструктуризації та реформування вугільної галузі 4. Висока енергоємність валового регіонального продукту 5. Застарілі фізично і морально основні виробничі потужності, об'єкти транспортної інфраструктури 6. Задоволення 50% попиту на товари широкого вжитку імпортованими товарами 7. Відсутність ефективного власника землі сільськогосподарського призначення 8. Відсутність підземних газосховищ на сході

<p>10. Створено «Агентство інвестиційного розвитку Донецької області» та центр законодавчих ініціатив</p> <p>11. Науково обґрунтована та затверджена «Схема планування територій області»</p>	<p>України</p> <p>9. Монофункціональність більшості міст області та істотна залежність від місто- та бюджетоутворюючих підприємств</p> <p>10. Є старопромисловим регіоном, економіка потребує модернізації, активізації інноваційного розвитку</p> <p>11. Недостатній рівень розвитку малого та середнього підприємництва, нерівномірність розвитку в територіальному розрізі та за галузевою ознакою</p> <p>12. Несформованість кластерних систем</p> <p>13. Недосконалість інструментів щодо доступних фінансових ресурсів для розвитку бізнесу</p>
Науково-технічний, кадровий потенціал	
<p>1. Значний інтелектуальний, освітній, науковий та науково-дослідницький потенціал</p> <p>2. Достатньо високий рівень освіти населення</p> <p>3. Наявність висококваліфікованих кадрів у більшості секторів регіональної економіки</p>	<p>1. Недостатність фінансування та призупинення низки науково-технічних розробок</p> <p>2. Слабка матеріально-технічна база наукових, дослідних та навчальних установ</p> <p>3. Низька частка промислових підприємств, що займаються інноваціями, у т.ч. здійснюють власні дослідження й розробки</p> <p>4. Недостатня кількість спеціалістів, які виконують науково-технічні розробки</p> <p>5. Низький рівень винахідницької активності</p> <p>6. Не задовольняються нові підвищені вимоги до якості робочої сили</p> <p>7. Відтік кваліфікованих спеціалістів у всіх сферах економіки регіону</p>
Соціально-гуманітарний розвиток	
<p>1. Впровадження пілотних проектів єдиного медичного та освітянського простору</p> <p>2. Наявність значної кількості різноманітних, в тому числі, багатофункціональних, об'єктів природно-заповідного фонду</p> <p>3. Розгалужена мережа об'єктів історико-культурної інфраструктури (налічується 4,1 тис. пам'яток археології, історії, монументального мистецтва, містобудування та архітектури)</p>	<p>1. Ознаки депресивного стану територій, де закриті містоутворюючі підприємства</p> <p>2. Великий обсяг повноважень, делегованих державою органам місцевого самоврядування, що не підкріплені фінансово</p> <p>3. Тіньова зайнятість та тінізація фінансових потоків</p> <p>4. Застаріла структура регіонального управління</p>
Можливості	Загрози
<p>1. Стабілізація суспільно-політичної ситуації</p> <p>2. Розроблення та реалізація Державної цільової програми щодо відновлення мирного життя, стабілізації ситуації та розвитку економіки в Донецькій та Луганській областях</p>	<p>1. Продовження на території області озброєного протистояння</p> <p>2. Зниження економічної активності в області та в Україні в цілому</p> <p>3. Погіршення соціально-гуманітарної та</p>

<ol style="list-style-type: none"> 3. Залучення міжнародної фінансової, технічної та гуманітарної допомоги з метою економічної, соціальної та екологічної реабілітації регіону 4. Створення Державного агентства з питань відновлення Донбасу 5. Відкриття додаткових іноземних ринків після підписання угоди про асоціацію з Європейським Союзом 6. Впровадження європейських засад регіональної політики 7. Реалізація пілотних проектів державної регіональної політики 8. Проведення реформи системи місцевого самоврядування з децентралізацією влади 9. Реалізація на державному рівні заходів з подальшої дерегуляції і розвитку підприємництва, покращення бізнес-клімату в Україні 10. Подальше реформування системи надання адміністративних послуг 11. Запровадження механізмів надання податкових та адміністративних пільг для суб'єктів підприємництва, які вкладають інвестиції в розвиток інфраструктури та бізнес регіону 	<ol style="list-style-type: none"> екологічної ситуації в регіоні внаслідок проведення бойових дій 4. Погіршення міжобласних галузевих зв'язків виробничої кооперації з підприємствами інших регіонів України 5. Відсутність організаційно-правових, фінансових умов для реалізації повноважень органів місцевого самоврядування 6. Нестабільність та неузгодженість нормативно-правової бази на державному та місцевому рівнях 7. Зростання цін на енергоносії, а саме газ, що імпортується з території Російської Федерації 8. Висока вартість, обмеженість довгострокових кредитних ресурсів 9. Можливе погіршення кон'юнктури світового ринку чорних металів 10. Погіршення інвестиційної привабливості регіону та України в цілому 11. Наявність правових, економічних та адміністративних перешкод у процесі реалізації підприємницької діяльності 12. Економічно необґрунтоване збільшення податкового навантаження на суб'єктів малого та середнього бізнесу
---	--

SWOT-матриця Донецької області

SWOT-матриця являє собою інструмент для аналізу сильних і слабких сторін, можливостей і загроз на перетині цих чотирьох ключових елементів SWOT-аналізу.

Внутрішні, або ситуативні, чинники включають внутрішні елементи, тобто власні сильні і слабкі сторони. Зовнішні чинники, або фактори очікування, – це фактори, пов'язані з слабкостями і загрозами. Ці фактори, такі як нормативно-правова база держави, політична ситуація, глобальні економічні тенденції, технологічні зміни і т.д., можуть впливати на регіональний розвиток, але не перебувають під безпосереднім контролем регіону.

SWOT-матриця описує стратегічні визначення, які можна реалізувати, знаходячи оптимальне поєднання між сильними і слабкими сторонами як внутрішніми чинниками, а також можливостями і загрозами як зовнішніми факторами.

Лінії на схемах означають сильний вплив. Саме ці зв'язки дозволяють визначити конкурентні переваги, виклики, захищеність та ризики при розробці стратегії розвитку області. Далі вони є основою для стратегічного вибору – формулювання стратегічних та операційних цілей розвитку області на довгострокову перспективу.

Порівняльні переваги. Виявлення сильних сторін, які допоможуть максимально використати можливості розвитку.

Можливості	Підтримують	Сильні сторони
1. Стабілізація суспільно-політичної ситуації 2. Розроблення та реалізація Державної цільової програми щодо відновлення мирного життя, стабілізації ситуації та розвитку економіки в Донецькій та Луганській областях 3. Залучення міжнародної фінансової, технічної та гуманітарної допомоги з метою економічної, соціальної та екологічної реабілітації регіону 4. Створення Державного агентства з питань відновлення Донбасу 5. Відкриття додаткових іноземних ринків після підписання угоди про асоціацію з Європейським Союзом 6. Впровадження європейських засад регіональної політики 7. Реалізація пілотних проектів державної регіональної політики 8. Проведення реформи системи місцевого самоврядування з децентралізацією влади 9. Реалізація на державному рівні заходів з подальшої дерегуляції і розвитку підприємництва, покращення бізнес-клімату в Україні 10. Подальше реформування системи надання адміністративних послуг 11. Запровадження механізмів надання податкових та адміністративних пільг для суб'єктів підприємництва, які вкладають інвестиції в розвиток інфраструктури та бізнес регіону		<p style="text-align: center;">Природно-ресурсний потенціал</p> 1. Розвідано 876 родовищ з 38 видів мінеральної сировини 2. Питома вага в запасах України: <i>вугілля кам'яне</i> – 33%, <i>в т.ч. коксівне</i> – 54% <i>глини тугоплавкі,</i> <i>вогнетривкі</i> – 67% <i>вапняк флюсовий</i> – 45% <i>германій</i> – 50% <i>zinc</i> – 66% <i>сіль кам'яна</i> – 91% 3. 92% земельного фонду - ґрунти чорноземного фонду <p style="text-align: center;">Економічний потенціал</p> 1. Вигідне географічне розташування 2. Проходження міжнародних транспортних коридорів Європа-Азія 3. Багатогалузевий господарчий комплекс 4. Розгалужена мережа залізничних, автомобільних доріг 5. Наявність місцевих енергетичних потужностей (ТЕС, ВЕС) 6. Істотний експортний потенціал, додатне сальдо зовнішньоторговельного обороту 7. Розвинені міжрегіональні і міжнародні зв'язки 8. Наявність вільних площадок, рекреаційних та сировинних ресурсів 9. Спрощення започаткування та ведення підприємницької діяльності (функціонування центрів надання адміністративних послуг в районах та містах області, видача суб'єктам господарювання дозвільних документів за принципом «єдиного вікна») 10. Створено «Агентство інвестиційного розвитку Донецької області» та центр законодавчих ініціатив 11. Науково обґрунтована та затверджена «Схема планування територій області» <p style="text-align: center;">Науково-технічний, кадровий потенціал</p> 1. Значний інтелектуальний, освітній, науковий та науково-дослідницький потенціал 2. Достатньо високий рівень освіти населення 3. Наявність висококваліфікованих кадрів у більшості секторів регіональної економіки <p style="text-align: center;">Соціально-гуманітарний розвиток</p> 1. Впровадження пілотних проектів єдиного медичного та освітнянського простору 2. Наявність значної кількості різноманітних, в тому числі, багатофункціональних, об'єктів природно-заповідного фонду 3. Розгалужена мережа об'єктів історико-культурної інфраструктури (налічується 4,1 тис. пам'яток археології, історії, монументального мистецтва, містобудування та архітектури)

Виклики. Виявлення способів подолання слабких сторін через використання можливостей розвитку

Слабкі сторони	Зменшують	Можливості
<p align="center">Природно-ресурсний потенціал</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Екстенсивна розробка корисних копалин; експорт необробленої сировини 2. Найвище в Україні і Європі навантаження на біосферу 3. Висока ступінь залежності водопостачання від єдиного джерела - р. Сіверський Донець і єдиної системи транспортування - каналу Сіверський Донець – Донбас 4. Залежність якості джерела питного водопостачання від господарської діяльності на території Харківської області 5. Наявність деградованих малопродуктивних земель 6. Наявність небезпечних і шкідливих виробництв, накопичення токсичних промислових відходів 7. Погіршення інженерно-геологічного стану територій внаслідок закриття вугільних шахт 		<ol style="list-style-type: none"> 1. Стабілізація суспільно-політичної ситуації 2. Розроблення та реалізація Державної цільової програми щодо відновлення мирного життя, стабілізації ситуації та розвитку економіки в Донецькій та Луганській областях 3. залучення міжнародної фінансової, технічної та гуманітарної допомоги з метою економічної, соціальної та екологічної реабілітації регіону
<p align="center">Економічний потенціал</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Руїнація та пошкодження значної кількості об'єктів виробництва, інфраструктури, житлового фонду та соціальної сфери внаслідок збройного конфлікту 2. Залежність на 60% промислового потенціалу регіону від кон'юнктури світового ринку чорних металів 3. Незавершеність реструктуризації та реформування вугільної галузі 4. Висока енергоємність валового регіонального продукту 5. Застарілі фізично і морально основні виробничі потужності, об'єкти транспортної інфраструктури 6. Задоволення 50% попиту на товари широкого вжитку імпортними товарами 7. Відсутність ефективного власника землі сільськогосподарського призначення 8. Відсутність підземних газосховищ на сході України 9. Монофункціональність більшості міст області та істотна залежність від місто- та бюджетоутворюючих підприємств 10. Є старопромисловим регіоном, економіка потребує модернізації, активізації інноваційного розвитку 11. Недостатній рівень розвитку малого та середнього підприємництва, нерівномірність розвитку в територіальному розрізі та за галузевою ознакою 12. Несформованість кластерних систем 13. Недосконалість інструментів щодо доступних фінансових ресурсів для розвитку бізнесу 		<ol style="list-style-type: none"> 4. Створення Державного агентства з питань відновлення Донбасу 5. Відкриття додаткових іноземних ринків після підписання угоди про асоціацію з Європейським Союзом 6. Впровадження європейських засад регіональної політики 7. Реалізація пілотних проектів державної регіональної політики 8. Проведення реформи системи місцевого самоврядування з децентралізацією влади
<p align="center">Науково-технічний, кадровий потенціал</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Недостатність фінансування та призупинення низки науково-технічних розробок 2. Слабка матеріально-технічна база наукових, дослідних та навчальних установ 3. Низька частка промислових підприємств, що займаються інноваціями, у т.ч. здійснюють власні дослідження й розробки 4. Недостатня кількість спеціалістів, які виконують науково-технічні розробки 5. Низький рівень винахідницької активності 6. Не задовольняються нові підвищені вимоги до якості робочої сили 7. Відтік кваліфікованих спеціалістів у всіх сферах економіки регіону 		<ol style="list-style-type: none"> 9. Реалізація на державному рівні заходів з подальшої дерегуляції і розвитку підприємництва, покращення бізнес-клімату в Україні 10. Подальше реформування системи надання адміністративних послуг
<p align="center">Соціально-гуманітарний розвиток</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознаки депресивного стану територій, де закриті містоутворюючі підприємства 2. Великий обсяг повноважень, делегованих державою органам місцевого самоврядування, що не підкріплені фінансово 3. Тіньова зайнятість та тінізація фінансових потоків 4. Застаріла структура регіонального управління 		<ol style="list-style-type: none"> 11. Запровадження механізмів надання податкових та адміністративних пільг для суб'єктів підприємства, які вкладають інвестиції в розвиток інфраструктури та бізнес регіону

Ризики. Оцінка загроз, підкріплених слабкими сторонами розвитку області

Загрози	Посилюють	Слабкі сторони
<ol style="list-style-type: none"> 1. Продовження на території області озброєного протистояння 2. Зниження економічної активності в області та в Україні в цілому 3. Погіршення соціально-гуманітарної та екологічної ситуації в регіоні внаслідок проведення бойових дій 4. Погіршення міжобласних галузевих зв'язків виробничої кооперації з підприємствами інших регіонів України 5. Відсутність організаційно-правових, фінансових умов для реалізації повноважень органів місцевого самоврядування 6. Нестабільність та неузгодженість нормативно-правової бази на державному та місцевому рівнях 7. Зростання цін на енергоносії, а саме газ, що імпортується з території Російської Федерації 8. Висока вартість, обмеженість довгострокових кредитних ресурсів 9. Можливе погіршення кон'юнктури світового ринку чорних металів 10. Погіршення інвестиційної привабливості регіону та України в цілому 11. Наявність правових, економічних та адміністративних перешкод у процесі реалізації підприємницької діяльності 12. Економічно необґрунтоване збільшення податкового навантаження на суб'єктів малого та середнього бізнесу 		<p data-bbox="858 271 1283 304" style="text-align: center;"><i>Природно-ресурсний потенціал</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Екстенсивна розробка корисних копалин; експорт необробленої сировини 2. Найвище в Україні і Європі навантаження на біосферу 3. Висока ступінь залежності водопостачання від єдиного джерела - р. Сіверський Донець і єдиної системи транспортування - каналу Сіверський Донець – Донбас 4. Залежність якості джерела питного водопостачання від господарської діяльності на території Харківської області 5. Наявність деградованих малопродуктивних земель 6. Наявність небезпечних і шкідливих виробництв, накопичення токсичних промислових відходів 7. Погіршення інженерно-геологічного стану територій внаслідок закриття вугільних шахт <p data-bbox="911 719 1230 752" style="text-align: center;"><i>Економічний потенціал</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Руїнація та пошкодження значної кількості об'єктів виробництва, інфраструктури, житлового фонду та соціальної сфери внаслідок збройного конфлікту 2. Залежність на 60% промислового потенціалу регіону від кон'юнктури світового ринку чорних металів 3. Незавершеність реструктуризації та реформування вугільної галузі 4. Висока енергоємність валового регіонального продукту 5. Застарілі фізично і морально основні виробничі потужності, об'єкти транспортної інфраструктури 6. Задоволення 50% попиту на товари широкого вжитку імпортними товарами 7. Відсутність ефективного власника землі сільськогосподарського призначення 8. Відсутність підземних газосховищ на сході України 9. Монофункціональність більшості міст області та істотна залежність від місто- та бюджетотворюючих підприємств 10. Є старопромисловим регіоном, економіка потребує модернізації, активізації інноваційного розвитку 11. Недостатній рівень розвитку малого та середнього підприємництва, нерівномірність розвитку в територіальному розрізі та загалузовою ознакою 12. Несформованість кластерних систем 13. Недосконалість інструментів щодо доступних фінансових ресурсів для розвитку бізнесу <p data-bbox="799 1469 1342 1503" style="text-align: center;"><i>Науково-технічний, кадровий потенціал</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Недостатність фінансування та придушення низки науково-технічних розробок 2. Слабка матеріально-технічна база наукових, дослідних та навчальних установ 3. Низька частка промислових підприємств, що займаються інноваціями, у т.ч. здійснюють власні дослідження й розробки 4. Недостатня кількість спеціалістів, які виконують науково-технічні розробки 5. Низький рівень винахідницької активності 6. Не задовольняються нові підвищені вимоги до якості робочої сили 7. Відтік кваліфікованих спеціалістів у всіх сферах економіки регіону <p data-bbox="836 1794 1305 1827" style="text-align: center;"><i>Соціально-гуманітарний розвиток</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознаки депресивного стану територій, де закриті містоутворюючі підприємства 2. Великий обсяг повноважень, делегованих державою органам місцевого самоврядування, що не підкріплені фінансово 3. Тіньова зайнятість та тінізація фінансових потоків 4. Застаріла структура регіонального управління

5. Стратегічні пріоритети розвитку області

Порівняльні переваги

(визначені на підставі аналізу сильних сторін та можливостей розвитку)

1. Першочергове значення серед сприятливих тенденцій розвитку зовнішнього середовища мають стабілізація суспільно-політичної ситуації, відновлення безпеки життєдіяльності та економічна реабілітація регіону, зокрема, шляхом розроблення та реалізації Державної цільової програми щодо відновлення мирного життя, стабілізації ситуації та розвитку економіки в Донецькій та Луганській областях, створення Державного агентства з питань відновлення Донбасу та залучення міжнародної фінансової, технічної та гуманітарної допомоги. Позитивний вплив зазначених можливостей мають підтримати власні переваги природного, загального та унікального характеру. Це, в першу чергу, **наявність вільних площадок, сировинних та рекреаційних ресурсів, наявність місцевих енергетичних потужностей, розвинені міжрегіональні і міжнародні зв'язки, істотний економіко-господарчий, експортний потенціал.**
2. В контексті політичного вектору України щодо інтеграції в єдиний європейський економічний простір важливого значення для розвитку області набувають такі її особливості, як **високий рівень забезпеченості мінерально-сировинними та земельними ресурсами, вигідне географічне розташування, розгалужена транспортна мережа, багатогалузевий господарчий комплекс, а також істотний експортний та науково-освітній потенціал.** Саме ці характеристики мають стати важливими перевагами у формуванні впевненої позиції в нових умовах функціонування соціально-економічної системи регіону.
3. Перевагою області залишається імплементація механізмів, спрямованих на **спрощення започаткування та ведення підприємницької діяльності** шляхом видачі дозвільних документів за принципом «єдиного вікна», забезпечення функціонування мережі центрів надання адміністративних послуг. Зазначена особливість регіону може бути підкріплена подальшим реформуванням системи надання адміністративних послуг, а також реалізацією на державному рівні заходів з дерегуляції, розвитку підприємницької діяльності та покращення бізнес-клімату.
4. Орієнтація державної політики на проведення реформи місцевого самоврядування, реалізацію пілотних проектів державної та впровадження базових засад Європейської регіональної політики на рівні області можуть спиратися на такі її переваги, як **потужний кадровий потенціал в сфері місцевого самоврядування, а також заснування таких громадських організацій, як «Центр законодавчих ініціатив» та Агентство регіонального розвитку «Донбас».**

Виклики

(визначені на підставі аналізу слабких сторін та можливостей розвитку)

1. **Стабілізація суспільно-політичної ситуації, відновлення безпеки життєдіяльності та економічна реабілітація регіону** шляхом розроблення та використання дієвих організаційно-правових та фінансових інструментів сприятиме подоланню такого існуючого на теперішній час проблемного аспекту розвитку регіону, як істотна руйнація та пошкодження виробничих, інфраструктурних та житлових об'єктів, який виник внаслідок проведення на території області активної фази антитерористичної операції.

Зокрема, **розроблення та реалізація Державної цільової програми щодо відновлення мирного життя, стабілізації ситуації та розвитку економіки в Донецькій та Луганській областях** сприятиме не тільки відновленню зруйнованих виробничо-інфраструктурних об'єктів, але й передбачатиме залучення міжнародної технічної допомоги та ресурсів міжнародних організацій для реалізації проектів щодо реабілітації та реконструкції промисловості. Це, в свою чергу, сприятиме частковому вирішенню такої проблеми, як фізична і моральна застарілість основних виробничих потужностей та об'єктів транспортної інфраструктури.

2. **Поглиблення співробітництва з країнами Європейського Союзу після підписання угоди про асоціацію** відкриває додаткові можливості щодо доступу до нових іноземних ринків, що супроводжуватиметься зростанням конкурентного навантаження на вітчизняні підприємства та зростанням вимог до їхньої продукції. Ці фактори стануть передумовою для подолання таких слабких сторін регіону, як фізично та морально застарілі основні виробничі потужності, високий рівень імпорто-залежності економіки, незавершеність реструктуризації та реформування вугільної галузі, не повна відповідність робочої сили підвищеним вимогам сучасного ринку праці. Крім того, орієнтація на впровадження в практику європейських засад держаної політики та ведення бізнесу сприятимуть послабленню таких проблемних моментів у розвитку регіону, як тінізація економічної діяльності та корупція.
3. Викликом для існуючих слабких сторін розвитку області стане також **проведення реформи місцевого самоврядування з децентралізацією владних повноважень**, що сприятиме оновленню та удосконаленню існуючої структури регіонального управління, а також створенню більш фінансово спроможної та самостійної системи місцевого самоврядування.
4. Викликом є **нестабільна система оподаткування та економічно необґрунтоване, непосильне податкове навантаження для суб'єктів малого та середнього бізнесу**.

Ризики

(визначені на підставі аналізу слабких сторін та загроз розвитку)

1. Продовження на території області озброєного протистояння в межах антитерористичної операції, що супроводжуватиметься **погіршенням соціально-гуманітарної та екологічної ситуації в регіоні**, являє собою серйозну загрозу, в першу чергу, для таких слабких сторін області, як високий ступінь залежності від одного джерела водопостачання в населених пунктах (каналу «Сіверський Донець – Донбас»), істотне навантаження на навколишнє природне середовище, а також значна залежність від імпортних товарів широкого вжитку.
2. Вплив на розвиток області таких загроз, як **зниження економічної активності та погіршення інвестиційної привабливості регіону та України в цілому**, посилюється наявністю таких слабких сторін, як пошкодження та руйнація значної кількості промислових та інфраструктурних об'єктів, незавершеність реструктуризації та реформування вугільної галузі, застарілість виробничих потужностей, поширеність практики тіньової зайнятості та тінізації фінансових потоків. Зазначені властивості послаблюють спроможність регіону протистояти несприятливим умовам економічної кон'юнктури.
3. Істотне значення для розробки дієвої регіональної політики на рівні області має врахування таких її особливостей, як висока енергоємність валового регіонального продукту та відсутність підземних газосховищ на сході України. В умовах існування реальної загрози **зростання цін та ускладнення процесу закупівлі газу в Росії** зазначені слабкі сторони області підвищують її вразливість щодо надійності поставок енергоносіїв споживачам.
4. Недостатній рівень розвитку малого та середнього підприємництва, нерівномірність розвитку в територіальному розрізі та за галузевою ознакою створюють додаткові ризики для сталого розвитку регіону в умовах **наявності правових, економічних та адміністративних перешкод в реалізації прав на підприємницьку діяльність**.
5. Наявність великого обсягу повноважень, делегованих державою органам місцевого самоврядування, що не підкріплені фінансово, ускладнюватиметься **відсутністю організаційно-правових, фінансових умов для реалізації повноважень зазначених органів**.
6. **Відсутність пільгового оподаткування та адміністрування малого та середнього бізнесу в регіоні**, що робить його неконкурентоздатним у порівнянні з іншими регіонами в умовах необхідності додаткових внесків для ліквідації негативних наслідків пошкодження підприємницьких та інфраструктурних об'єктів.

6. Стратегічні, операційні цілі та завдання

Реалізація Стратегії дасть можливість визначити інтегрований підхід до формування і реалізації політики розвитку регіону, який передбачатиме поєднання таких складових частин:

- секторальної (галузевої) – підвищення рівня конкурентоспроможності області шляхом оптимізації і диверсифікації структури економіки, забезпечення ефективної спеціалізації області з пріоритетним використанням власного ресурсного потенціалу;

- територіальної (просторової) – досягнення рівномірного та збалансованого розвитку територій, розвиток міжрегіонального співробітництва, запобігання поглибленню соціально-економічних диспропорцій шляхом активізації місцевої економічної ініціативи та зміцнення потенціалу сільської місцевості, забезпечення соціально-економічної єдності і рівномірності розвитку області з метою створення рівних умов для розвитку людини;

- управлінської – застосування єдиних підходів до формування і реалізації політики розвитку регіону, узгодженість стратегічного планування та прогнозування розвитку держави і регіону.

Такий підхід сприяє визначенню цілей політики розвитку регіону до 2020 року. За результатами ґрунтовного аналізу основних тенденцій соціально-економічного розвитку області протягом останніх 10 років та проблем, що існують області, визначено цілі Стратегії.

Стратегічні цілі, визначені у Стратегії економічного і соціального розвитку Донецької області на період до 2015 року	Стратегічні цілі розвитку Донецької області до 2020 року
<ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток людського ресурсу 2. Рациональне використання природних ресурсів 3. Трансформація доходів у капітал і залучення інвестицій в економіку області 4. Малий бізнес як елемент структурної перебудови економіки та формування середнього класу 5. Формування високоефективного інноваційно-виробничого комплексу регіону 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток 2. Підвищення рівня конкурентоспроможності реального сектору економіки та територій регіону 3. Розвиток людського потенціалу та соціальна справедливість

Стратегія спрямована на визначення завдань та інструментів для розв'язання соціальних проблем, підвищення рівня економічного потенціалу територій, продуктивності їх економіки, прибутковості бізнесу та доходів населення і, як наслідок, створення умов для загального підвищення соціальних стандартів, якості життя та розвитку бізнес-середовища.

Ціль 1. Територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток передбачає:

- 1) виконання насамперед завдань і здійснення заходів, спрямованих на відновлення безпеки життєдіяльності та економічну реабілітацію регіону;
- 2) недопущення поглиблення диспропорцій, що гальмують розвиток області;
- 3) посилення міжгалузевої та територіальної координації в процесі планування та реалізації регіональних програмних документів;
- 4) створення умов для розвитку міжрегіонального співробітництва.

Ціль 2. Підвищення рівня конкурентоспроможності реального сектору економіки та територій регіону полягає у створенні оптимальних умов для розкриття регіоном власного потенціалу та ефективного використання конкурентних переваг регіональної економіки.

Ціль 3. Розвиток людського потенціалу та соціальна справедливість передбачає підвищення рівня життя населення, ефективне використання трудових ресурсів, збереження і зміцнення здоров'я населення, формування духовно багатой, інтелектуально розвиненої людини, охорону навколишнього природного середовища.

Основними принципами реалізації політики розвитку регіону є:

- конституційність та законність – відповідність Конституції та законам України, міжнародним договорам;
- співробітництво – узгодження цілей, пріоритетів, завдань, заходів і дій місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, забезпечення взаємодії між ними під час формування та реалізації політики розвитку регіону;
- відкритість – прозорість, прогнозованість, передбачуваність, послідовність діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування під час формування та реалізації політики розвитку регіону;
- гласність – доступність документів регіонального прогнозування та планування для громадськості;

- координація – взаємозв'язок та узгодженість довгострокових стратегій, планів та програм розвитку держави і регіону;
- єдність – зменшення соціально-економічних диспропорцій на території області, сприяння забезпеченню просторової, політичної, економічної, соціальної, гуманітарної цілісності України;
- історична спадкоємність — врахування та збереження позитивного досвіду розвитку регіону;
- сталий розвиток – забезпечення невиснажливого, ощадного та ефективного використання енергетичних, матеріальних, природних та інших ресурсів для задоволення потреб нинішнього покоління з урахуванням інтересів майбутніх поколінь.

Стратегічною метою реалізації Стратегії на базі системно-діяльнісного підходу визначено забезпечення захисту життя, прав та добробуту кожного громадянина незалежно від місця проживання, зменшення негативних наслідків в економіці шляхом ефективного використання усіх інструментів та чинників її відновлення і модернізації, реалізація регіоном власного потенціалу розвитку, посилення конкурентних позицій регіону.

Стратегічне бачення розвитку області полягає в розв'язанні існуючих проблем шляхом використання внутрішніх та зовнішніх можливостей регіону і є результатом стратегічного спрямування політики розвитку регіону, метою якої є:

- розвиток та єдність, орієнтовані на людину;
- досягнення економічного зростання регіону шляхом використання власного потенціалу та реалізації ефективної політики розвитку регіону і, як наслідок, підвищення рівня життя населення;
- інтеграція регіонального економічного, інформаційного, освітнього, культурного простору до загальноукраїнського простору, в якому особа має змогу для самореалізації та підвищення якості життя незалежно від місця проживання.

Донецька область великий промисловий та фінансовий осередок України, економічно розвинений регіон, у якому сконцентровані високий промисловий і науковий потенціал, робітники й фахівці високої кваліфікації, розвинена інфраструктура й виробнича база.

Досягнення зазначеної мети дасть регіону можливість стати до 2020 року економічно сильнішим, взаємно інтегрованим з іншими регіонами. Стандарти і якість життя людей досягнуть вищого рівня, зростуть можливості для створення та ефективного функціонування партнерських відносин між суспільством, державою і бізнесом.

6.1. Стратегічна ціль 1. Територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток

Територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток передбачає такі операційні цілі:

- відновлення безпеки життєдіяльності та економічна реабілітація регіону;
- запобігання зростанню диспропорцій, що гальмують розвиток області;
- посилення міжгалузевої та територіальної координації в процесі планування та реалізації регіональних програмних документів;
- розвиток міжрегіонального співробітництва.

Відновлення безпеки життєдіяльності та економічна реабілітація регіону забезпечуватиметься шляхом виконання наступних завдань:

1) *реалізація першочергових заходів щодо відновлення мирного життя і стабілізації ситуації в області:*

– здійснення комплексу заходів і процедур щодо відновлення повноцінної діяльності місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, територіальних органів центральних органів виконавчої влади, правоохоронних органів;

– відновлення пошкодженої інфраструктури: доріг, залізничної інфраструктури, електричних та водопровідних мереж;

– відновлення та забезпечення безперебійного енерго-, газо- та водопостачання об'єктів соціальної сфери, освіти, охорони здоров'я та промисловості;

– відновлення роботи комунального транспорту;

– покращення епідеміологічної ситуації;

– задоволення соціальних потреб мешканців та переселенців;

– залучення до відновлювальних робіт вітчизняних підприємств та організацій на основі міжрегіональної співпраці та кооперації

2) *реалізація заходів щодо економічної реабілітації області:*

– зменшення негативних наслідків в економіці шляхом ефективного використання усіх інструментів та чинників її відновлення і модернізації;

– створення умов для збільшення вітчизняних та іноземних інвестицій у розбудову та реконструкцію об'єктів інфраструктури;

- сприяння максимальному спрощенню адміністративних процедур, що регулюють діяльність малого та середнього бізнесу;
- надання соціально-економічних стимулів для зростання інвестиційної активності та збільшення трудової зайнятості;
- реалізація із залученням коштів міжнародної технічної допомоги та ресурсів міжнародних фінансових організацій проектів реабілітації промисловості, реконструкції та відновлення інфраструктури.

Запобігання зростанню диспропорцій, що гальмують розвиток області забезпечуватиметься шляхом виконання наступних завдань:

1) *підтримка економічно менш розвинутих і депресивних територій:*

- створення сприятливого інституційного середовища для розвитку кластерів, які можуть створюватись із залученням наявного потенціалу депресивних територій та міст – до мережі вертикально інтегрованих підприємств та організацій, які виробляють конкурентоспроможні товари та послуги, використовуючи, насамперед, внутрішні ресурси регіону; забезпечують зв'язок виробництва з поширенням нових технологій та інновацій, інформацією взагалі, що вимагає включення у кластерний ланцюг університетів, науково-дослідницьких центрів, технополісів;
- реалізація регіональних інноваційно-інвестиційних проектів, що забезпечить розвиток периферійних територій за рахунок дифузії нововведень з полюсів економічного зростання;
- сприяння розвитку самозайнятості та самоорганізації населення депресивних територій для вирішення існуючих соціальних проблем шляхом створення соціальних підприємств;
- сприяння створенню на базі непрацюючих, «законсервованих» підприємств мистецьких центрів, стартових майданчиків для організації виставкових арт-центрів;
- організація простору занедбаних та закритих індустріальних комплексів для проведення спортивно-розважальних заходів, у т.ч.: паркуру, стратегій, пейнтболу, спортивного орієнтування, ружингу

2) *забезпечення здійснення заходів щодо соціальної підтримки малонаселених територій, населення територій, на яких розміщуються вугледобувні та вуглепереробні підприємства, що перебувають у стадії ліквідації (консервації).*

Посилення міжгалузевої та територіальної координації в процесі планування та реалізації регіональних програмних документів забезпечуватиметься шляхом виконання наступних завдань:

1) урахування органами місцевого самоврядування загальнодержавних інтересів під час вирішення питань місцевого значення;

2) узгодження цілей, пріоритетів, завдань і заходів місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування щодо розв'язання поточних проблем розвитку області:

– проводити регулярні консультації з питань розробки та впровадження спільних планів щодо розв'язання нагальних соціально-економічних та екологічних проблем розвитку міст на засадах сталого розвитку;

– упровадження дієвого інформаційного забезпечення для визначення проблем регіонального та місцевого розвитку, проведення аналізу та моделювання шляхів їх розв'язання як основи для розроблення та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Розвиток міжрегіонального співробітництва забезпечуватиметься шляхом виконання наступних завдань:

1) створення умов для зміцнення зв'язку з іншими регіонами та територіальними громадами:

– розвиток інституційно-правових форм співробітництва територіальних громад;

– стимулювання співробітництва територіальних громад, яке здійснюється на основі законодавчо визначених організаційно-правових засад, принципів, форм, механізмів такого співробітництва;

– підтримка організацій громадянського суспільства, діяльність яких спрямована на забезпечення місцевого та регіонального розвитку і сприяє залученню громадян до процесу міжрегіонального співробітництва та співробітництва територіальних громад;

– сприяння виконанню угод щодо торговельно-економічного, науково-технічного та культурного співробітництва, розширення переліку регіонів-партнерів шляхом укладення відповідних протоколів намірів, виконання програм та планів заходів;

2) сприяння організації та проведенню форумів, зустрічей представників ділових кіл, презентацій, виставково-ярмаркових заходів, засідань за круглим столом тощо.

6.2. Стратегічна ціль 2. Підвищення рівня конкурентоспроможності реального сектору економіки та територій регіону

Донецька область посідає 1 місце серед 27 регіонів України за кількістю населення (9,6%) і 2 місце за внеском у ВВП країни (12,4%). Валовий регіональний продукт області становить 36 446 грн. на людину, або 127,9% від середнього показника по Україні.

За методологією розрахунку Індексу глобальної конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму, згідно з якою на сьогодні досліджуються і порівнюються 148 країн світу, в рейтингу конкурентоспроможності регіонів України за 2013 рік Донецька область займає 4 місце.

Значення загального Індексу конкурентоспроможності Донецької області відповідає 72 місцю у глобальному рейтингу 148 країн світу. Регіон отримав бал трохи вищий, ніж у Грузії, Хорватії та Румунії, але в той самий час нижчий, ніж у В'єтнаму, Колумбії, Чорногорії та Росії. Кращі результати у Донецької області за одним із трьох субіндексів конкурентоспроможності, який об'єднує фактори розвитку та інновацій. Тут оцінка регіону відповідає 52 місцю у світі, що істотно вище за результати усіх країн СНД.

Серед сильних сторін регіону – такі складові, як вища освіта та професійна підготовка, рівень розвитку бізнесу та інновації. За двома останніми Донецька область випереджає столицю і практично всі інші регіони України.

Високе третє місце Донецької області в рейтингу регіонів України – за складовою технологічна готовність, що, однак, не забезпечує їй конкурентних переваг на глобальному ринку. Це рівень лише 87 місця серед 148 країн, біля Колумбії і Кенії. Регіон є найбільш успішним в Україні за рівнем запозичення передових технологій – як у частині наявності технологій, так їх впровадженні на рівні підприємств області. Останній показник входить до числа найбільш конкурентних у глобальному масштабі (68 місце) поряд з числом абонентів мобільного зв'язку (рівень 41 місця).

Більш високі результати у Донецької області за власним потенціалом у розробці новітніх технологій. За складовою інновації регіон посідає 2 місце в Україні після Харкова, а його оцінка відповідає високому 52 місцю у світі. Це рівень Азербайджану і Туреччини, але істотно вище від Польщі, Росії та Словаччини. Регіон покращив свої оцінки практично за всіма показниками, які входять до складової інновації, отримавши відносно високі бали із здатності до інновацій (рівень 34 місця у світі), якості науково-дослідних організацій (рівень 42 місця), а також рівня витрат компаній на дослідження і розробки (рівень 53 місця). У той самий час, захист інтелектуальної власності залишається проблемним чинником, як для Донецької області (рівень 88 місця у світі), так і для всіх інших регіонів України.

Другий рік поспіль регіон є беззаперечним лідером за рівнем розвитку бізнесу в Україні, демонструючи високі результати і за світовими мірками –

рівень 53 місця у світі. Наприклад, Польща розташувалася на 65 місці, а Росія – на 107.

Не сприяють підвищенню конкурентоспроможності області низькі результати по інституціях, охороні здоров'я та початковій освіті, ефективності ринку товарів.

Бюджетоутворюючими галузями області є ресурснодобувні, металургія та хімія. Ці галузі сьогодні базуються на III (індустріальному) технологічному укладі, який вже історично вичерпав свій потенціал розвитку. Зношеність основних фондів перевищує 60%, а технологічне оснащення є, переважно, безнадійно застарілим та потребує радикальних структурних змін та модернізації.

Дані щодо конкурентних переваг та бар'єрів розвитку регіону формують базу для прийняття стратегічних рішень, які сприяють покращенню якості життя в регіоні, а також забезпечують правильний вибір найбільш оптимального місця для ведення бізнесу.

Сучасний період розвитку регіону має стати відновлювальним, що передбачає зменшення негативних наслідків в економіці шляхом ефективного використання усіх інструментів та чинників її відновлення і модернізації промисловості, сільського господарства та інших галузей, а також створення умов для розвитку науки та інноваційної сфери, що дасть змогу побудувати нову високотехнологічну економіку, забезпечити розвиток внутрішнього ринку та зростання експортного потенціалу продукції з високим ступенем переробки.

Підвищення рівня конкурентоспроможності реального сектору економіки та територій регіону передбачає такі операційні цілі:

- підвищення ефективності використання внутрішніх факторів розвитку регіону;
- підвищення ролі та функціональних можливостей міст у подальшому розвитку області;
- створення умов для поширення позитивних процесів розвитку міст на інші території, розвиток сільської місцевості.

Підвищення ефективності використання внутрішніх факторів розвитку регіону забезпечуватиметься шляхом виконання наступних завдань:

- 1) *науково-технологічний та інноваційний розвиток регіону:*
 - формування регіональної мережі наукових, технологічних та індустріальних парків;
 - сприяння формуванню інфраструктури фінансового забезпечення, сприятливого правового поля для розвитку і відтворення інноваційних процесів;

- сприяння розробці основних умов для бізнесу та інновацій (можливість використання захисту інтелектуальної власності малими та середніми підприємствами, доступ до національної та міжнародних мереж трансферу технологій тощо);

- просування наукових партнерств та посилення взаємодії науки, освіти та бізнесу шляхом створення галузевих науково-навчальних комплексів, науково-дослідних лабораторій тощо.

- розробка механізмів щодо усунення в системі державного регулювання (включаючи технічне та податкове регулювання тощо) бар'єрів, що перешкоджають нарощуванню інноваційної активності;

- підтримка розвитку т.з. заводської науки, у тому числі за рахунок забезпечення доступу компаній до унікального дослідницького обладнання, до послуг з випробування та сертифікації принципово нової продукції;

- створення інноваційних територіальних кластерів: нано- та біотехнологій, інформаційно-комунікаційних технологій;

- впровадження інформаційно-комунікаційних технологій:

- a) забезпечення високого рівня якості та доступності до інформаційних ресурсів, у тому числі у сільських територіях, шляхом розвитку мережі бездротового широкопasmового доступу;

- b) створення та використання сучасних мережевих сервісів – охорона здоров'я «on-line», «розумний дім» тощо;

- c) розвиток Е-бізнесу, формування мережі віртуальних послуг;

- забезпечення безперервного навчання, перепідготовки й підвищення кваліфікації працівників у сфері інноваційної діяльності;

- посилення науково-дослідної та інноваційної складової програм навчання у ВНЗ I-IV р.а.;

- відродження та розвиток системи дитячої та юнацької науково-технічної творчості

2) *модернізація економіки області і розвиток внутрішнього ринку:*

- реалізація державних і регіональних галузевих програм розвитку;

- сприяння створенню вертикально-інтегрованих компаній у всіх видах економічної діяльності;

- розвиток потужної фінансової інфраструктури регіону на базі розгалуженої мережі регіональних фінансових установ;

- сприяння процесам інноваційного оновлення промислового обладнання, його реконструкції та модернізації;

- сприяння поширенню лізингових операцій на проведення технічного переоснащення основних фондів агропромислових підприємств та підприємств переробної промисловості, об'єктів сфери послуг;
- сприяння проведенню фінансової санації збиткових промислових підприємств;
- підтримка та супроводження ініціатив товаровиробників стати лідерами регіонального державного та світового рівня в своїх галузях;
- створення умов щодо модернізації впровадження інноваційних технологій в машинобудуванні як «локомотива» перебудови і модернізації основних фондів виробництва та розвитку внутрішнього ринку чорних металів;
- розвиток виробництва складної побутової техніки;
- сприяння завершенню модернізації виробничих процесів, оптимізація виробничих потужностей в металургійній галузі;
- реконструкція усіх доменних печей з впровадженням технологій пиловугільного вдування замість використання природного газу;
- ліквідація мартенівського засобу виробництва сталі;
- будівництво машин неперервного лиття заготовки та установки «пичківш»;
- завершення інвентаризації безхазяйних об'єктів енергопостачання та визначення відповідальних за їх використання;
- модернізація та розвиток матеріальних і розподільних мереж;
- завершення процесу закриття шахт, що перебувають у стадії ліквідації, приватизація перспективних підприємств;
- відхід від давальницьких схем виробництва в легкій промисловості, детінізація галузі.
- формування ефективних власників земель сільськогосподарського призначення та ринкових земельних взаємовідносин;
- забезпечення фізіологічних норм споживання основних видів харчування за рахунок власного виробництва;
- формування мережі оптових ринків сільськогосподарської продукції;
- відновлення функціонування меліоративних систем, застосування прогресивних систем поливу овочевих культур;
- розвиток вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу;
- формування в суспільстві і трудових колективах внутрішньої згоди з приводу цілей розвитку і способів їх досягнення, які забезпечують поступове зростання економіки і промисловості через модель розширеного відтворення на

основі переходу до інноваційно-інвестиційного шляху розвитку та підвищення ефективності

3) розвиток підприємницького середовища та конкуренції на регіональних товарних ринках:

– забезпечення участі підприємницької громадськості у здійсненні державної регуляторної політики, проведення громадських слухань, круглих столів, засідань дорадчих органів при місцевих органах виконавчої влади з обговорення проектів регуляторних актів;

– забезпечення фінансово-кредитної, ресурсної, інформаційної підтримки суб'єктів малого і середнього підприємництва;

– забезпечення ефективного функціонування центрів надання адміністративних послуг;

– розширення та удосконалення мережі об'єктів інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва;

– забезпечення підготовки та перепідготовки кадрів для сфери малого та середнього бізнесу;

– визначення місцевими органами виконавчої влади пріоритетних сфер діяльності для кожної території, що можуть бути розвинуті за допомогою малого та середнього бізнесу;

– створення умов для розвитку кластерів та субконтрактингу в окремих сферах господарської діяльності, проведення заходів з метою популяризації коопераційних зв'язків між малим, середнім та крупним бізнесом на основі субконтрактингових, кластерних моделей, розвитку франчайзингу;

– залучення суб'єктів малого підприємництва до реалізації місцевих програм і проектів на засадах державно-приватного партнерства;

– створення сприятливих (пільгових) умов реалізації інвестиційних проектів для суб'єктів малого та середнього бізнесу;

– створення, оновлення та розповсюдження інформації щодо інвестиційних проектів малих та середніх підприємств;

– реалізація комплексу заходів, які спрямовані на формування позитивного іміджу підприємців, підвищення їх соціальної відповідальності, в тому числі шляхом проведення конкурсів на звання «Підприємець року», науково-практичних конференцій, фестивалів, форумів з питань розвитку підприємництва;

– підтримка підприємств, діяльність яких спрямована на підвищення рівня енергоефективності в регіонах, збільшення частки енергії, отриманої з відновлюваних джерел та альтернативних видів палива;

- перегляд процедури надання адміністративних послуг органів влади та місцевого самоврядування в бік спрощення, і як результат здешевлення вартості їх надання;

- створення умов для розвитку ефективного конкурентного середовища на регіональних товарних ринках, у тому числі шляхом сприяння розвитку ринкової інфраструктури таких ринків, зниження бар'єрів та стимулювання вступу на товарні ринки нових виробників;

- забезпечення рівних умов здійснення суб'єктами господарювання підприємницької діяльності;

- сприяння реалізації інвестиційних та інноваційних проектів;

- поліпшення контролю за дотриманням антимонопольного законодавства, збереження конкурентного середовища на відповідному ринку

4) *розвиток транскордонного співробітництва:*

- сприяння поглибленню економічних, соціальних, науково-технічних, екологічних, культурних та інших відносин між територіальними громадами, їх представницькими органами, місцевими органами виконавчої влади та територіальними громадами і відповідними органами влади інших держав;

- організація та координація роботи з підготовки та реалізації проектів (програм) транскордонного співробітництва;

- об'єднання зусиль щодо розвитку транскордонного співробітництва, подальшого поглиблення співпраці в рамках єврорегіонів та активізації роботи з розширення сфер такого співробітництва, ліквідації інфраструктурних перешкод та сприяння провадженню спільної підприємницької діяльності прикордонних регіонів у сфері малого і середнього бізнесу

5) *диверсифікація джерел енергопостачання та підвищення рівня енергоефективності:*

- зниження рівня енергоємності виробництва одиниці продукції, виконаних робіт, наданих послуг;

- створення системи стимулювання підвищення рівня енергоефективності;

- сприяння диверсифікації економічної діяльності (зокрема, у напрямку зменшення залежності економіки від розвитку традиційних вугільної та металургійної галузей, стимулювання розвитку сфери послуг, інноваційно-інвестиційної діяльності, у т.ч. у сфері освоєння альтернативних видів енергії, переходу до «зеленої економіки»);

- зменшення втрат паливно-енергетичних ресурсів шляхом здійснення організаційних, технічних, технологічних та інших заходів, зокрема оновлення основних фондів, модернізація виробничих потужностей, запровадження енергоефективних технологій;

– оптимізація структури регіонального енергетичного балансу шляхом заміщення природного газу енергоресурсами, отриманими з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива, насамперед на об'єктах соціальної сфери.

Підвищення ролі та функціональних можливостей міст у подальшому розвитку області забезпечуватиметься шляхом виконання наступних завдань:

1) впровадження механізмів економічного стимулювання територіального розвитку:

– стимулювання залучення прямих та портфельних інвестицій вітчизняних та іноземних інвесторів у пріоритетні сфери місцевого соціально-економічного розвитку;

– залучення та ефективне використання грантів, коштів міжнародної технічної допомоги, коштів місцевих фондів (у т.ч. ендавмент - фондів) на потреби місцевого розвитку;

– формування спроможних територіальних громад шляхом їх об'єднання

2) підтримка інтегруючої ролі міст як центрів економічного та соціального розвитку:

– посилення транспортного, інформаційного та комунікативного зв'язку міст – центрів економічного зростання з менш розвинутими прилеглими територіями;

– розвиток агломерацій та міжмуніципального співробітництва;

– дослідження соціально-економічної структури територій і створення інфраструктурної складової трансграничного й прикордонного співробітництва на основі структурної перебудови економіки регіону у напрямку росту конкурентоспроможності, формування й розвитку локомотивних галузей економіки прикордонних територій, так званих «точок росту»;

– налагодження ефективної комунікації між владою та громадами, інституціями громадянського суспільства щодо системного моніторингу проблем міської інфраструктури, розробки заходів з облаштування та ревіталізації території населених пунктів;

– створення веб-сторінки з інтерактивними картами проблем міст, що надасть можливість мешканцям оперативно повідомляти про повсякденні проблеми міст (несанкціоновані сміттєзвалища, неналежний стан дорожнього покриття тощо);

– розробка містобудівної документації та визначення інвестиційно-привабливих ділянок, обґрунтування проектів транспортної та іншої інфраструктури, які відповідають пріоритетам стратегії розвитку міста, а також

враховують потреби осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;

- забезпечити стимулювання співробітництва територіальних громад у рамках міських агломерацій шляхом розробки планів розвитку міст та прилеглих до них населених пунктів, організації фінансування спільних проектів, а також об'єднання ресурсів для їх реалізації;

- визначити механізми залучення інвестицій у будівництво та реконструкцію вулично-дорожньої мережі, інженерної та соціальної інфраструктури міст, зокрема на підставі розвитку державно-приватного партнерства та забезпечення ефективної взаємодії в системі «органи місцевого самоврядування – бізнес – територіальна громада»;

- надання можливості доступу через Інтернет до унікальних для міст послуг музеїв, театрів, бібліотек, медичних центрів, університетів тощо.

Створення умов для поширення позитивних процесів розвитку міст на інші території, розвиток сільської місцевості забезпечуватиметься шляхом виконання наступних завдань:

1) розвиток транспортної інфраструктури та поліпшення транспортної доступності в межах області:

- розбудова сучасної транспортної інфраструктури (включаючи території, віддалені від обласного центру), як однієї з найважливіших складових створення сприятливого середовища для стимулювання економічного зростання на місцевому рівні; невід'ємного складника нової політики розвитку регіону, спрямованої на відродження та комплексний соціально-економічний розвиток сільських територій;

- створення умов для збільшення обсягу інвестицій у розвиток швидкісного міжміського автобусного та залізничного громадського транспорту (рухомий склад, інфраструктура, автомобільні дороги, колії, електромережі, інформаційні системи тощо) з метою покращення транспортних зв'язків між адміністративним центром областей та районів, а також адміністративними центрами районів та прилеглими територіями

2) розвиток сільської місцевості:

- подолання економічної відсталості сільських територій, створення на території селищ та сіл точок зростання, поширення від них ареалів розвитку на прилеглу територію;

- підвищення рівня локальної доступності сільських територій, що сприятиме зростанню економічної активності, підвищенню інвестиційної привабливості, конкурентоспроможності економіки села, налагодженню стабільних виробничо-коопераційних зв'язків на рівні «місто-село», досягненню в регіоні збалансованого просторового розвитку;

– створення механізмів інфраструктурного забезпечення розвитку місцевого аграрного ринку орієнтовані на налагодження гарантованого збуту сільськогосподарської продукції, підвищення якості обслуговування споживачів на основі ефективного використання наявних місцевих ресурсів;

– підвищення кваліфікаційних знань про сільськогосподарську кооперацію (організацію на постійній основі тренінгів, семінарів та курсів для керівників і працівників сільськогосподарських підприємств, фермерів, селян); розроблення єдиного інформаційно-просвітницького Інтернет - ресурсу, який містив би нормативно-правову базу щодо створення та регулювання діяльності сільськогосподарських кооперативів, розробку навчально-практичних матеріалів, збірників та посібників з розвитку кооперативного руху на селі; інформаційні матеріали щодо вітчизняного та світового досвіду сільськогосподарської кооперації;

– розбудова й відновлення сільськогосподарської діяльності, підтримка галузей рослинництва і тваринництва;

– розробка та реалізація комплексу заходів з вирішення проблемних питань у сфері земельних відносин, що виникають при використанні земель сільськогосподарського, лісогосподарського, природно-заповідного, рекреаційного призначення та інших для будівництва фортифікаційних споруд та інших об'єктів національної безпеки та оборони;

– підвищення рівня благоустрою та комунального обслуговування сільських населених пунктів;

– сприяння створенню збалансованої інфраструктури об'єктів торгівлі та підприємств побутового обслуговування в сільській місцевості;

– розвиток системи надання соціальних послуг сільському населенню з урахуванням потреб осіб похилого віку, самотніх осіб та осіб, що проживають одні, ветеранів війни та праці, інвалідів;

– стимулювання зайнятості населення в сільській місцевості поза сферою сільськогосподарського виробництва, включаючи розвиток аграрного бізнесу, сільського туризму, народних ремесел і промислів, підприємств сфери послуг, збору та переробки дикорослих ягід і грибів, лікарської сировини тощо;

– сприяння відродженню економічної активності селищ та сіл;

– створення умов для розвитку кооперативного руху по відтворенню виробничо-торговельного ланцюга «від лану – до столу»;

– створення сприятливих умов для розвитку фермерства та індивідуальних домашніх господарств, самозайнятості населення;

– розвиток інфраструктурного забезпечення сільських територій (у т.ч. сфери транспорту, зв'язку, фінансової сфери, послуг і дозвілля);

- сприяння переорієнтації вивільненої робочої сили на нові види діяльності у сільському господарстві та у сфері розвитку «зеленого туризму»;
- сприяння залученню безробітних, зареєстрованих у містах, до працевлаштування на новостворених робочих місцях у сільській місцевості;
- активізація процесу самоорганізації населення, залучення активної частини сільських жителів у процес місцевого управління (у тому числі – через використання потенціалу міжмуніципального співробітництва);
- гарантоване соціальне забезпечення мешканців сільських територій, їх активне залучення до громадського життя.

6.3. Стратегічна ціль 3. Розвиток людського потенціалу та соціальна справедливість

Розвиток людського потенціалу та соціальна справедливість передбачає такі операційні цілі:

- підвищення рівня життя населення;
- ефективне використання трудових ресурсів;
- збереження і зміцнення здоров'я населення;
- формування духовно багатой, інтелектуально розвиненої людини;
- охорона навколишнього природного середовища.

Підвищення рівня життя населення забезпечуватиметься шляхом виконання наступних завдань:

1) забезпечення комфортного та безпечного життєвого середовища для людини незалежно від місця її проживання:

- створення умов для розв'язання нагальних проблем переселенців;
- підвищення стандартів життя в сільській місцевості;
- поступове зростання пенсійних виплат;
- забезпечення своєчасної виплати пенсій в повному обсязі

2) надання якісних житлово-комунальних послуг, послуг транспорту та зв'язку, забезпечення житлом:

– підвищення якості житлово-комунальних послуг для всіх верств населення, створення конкурентного середовища на ринку послуг;

– посилення контролю з боку органів місцевого самоврядування та місцевих держадміністрацій за формуванням тарифів на житлово-комунальні послуги, послуги з перевезення пасажирів, а також проведення постійного моніторингу за здійсненням перерахунків за ненадані або неякісно надані послуги на ринках житлово-комунальних послуг;

– забезпечення сталого розвитку систем водопостачання та водовідведення;

– упровадження приладного обліку, що дозволить здійснити перехід від розрахунків за спожиті послуги за нормою до розрахунків по фактичним показанням приладів обліку;

– реконструкція та капітальний ремонт водопровідних, каналізаційних та теплових мереж;

– упровадження сучасних методів та технологій у сфері поводження з побутовими відходами;

- виконання програм будівництва (придбання) доступного житла та забезпечення молоді житлом;
- виконання програми здешевлення вартості іпотечних кредитів для забезпечення доступним житлом громадян, які потребують поліпшення житлових умов;
- виконання програми забезпечення житлом прикордонників, учасників АТО, вимушених переселенців, лікарів, вчителів тощо;
- реконструкція і капітальний ремонт житлових будинків із застосуванням енергозберігаючих технологій і обладнання, капітальний ремонт, модернізація та заміна ліфтів;
- благоустрій територій населених пунктів;
- гармонізація національних стандартів організації роботи міського пасажирського автомобільного та електричного транспорту із стандартами Європейського Союзу;
- надання населенню послуг з доступу до Інтернету шляхом створення відкритих інформаційних пунктів;
- перехід на новітні стандарти зв'язку, надання споживачам телекомунікаційних послуг гарантованої якості відповідно до національних стандартів, гармонізованих з європейськими, розширення переліку послуг на базі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та наукових розробок.

Ефективне використання трудових ресурсів забезпечуватиметься шляхом виконання наступних завдань:

1) створення умов для продуктивної праці населення:

- створення сприятливої кон'юнктури на регіональному ринку праці, зменшення регіональної диференціації у сфері зайнятості населення, підвищення рівня зайнятості населення та зниження рівня безробіття;
- запровадження навчання і профорієнтації для перепрофілювання та переорієнтації трудових кадрів залежно від потреб регіонального ринку праці;
- вивчення попиту щодо компетенції і кваліфікації працівників регіонального та місцевого ринку праці;
- створення умов для підвищення рівня заробітної плати та ліквідації заборгованості з її виплати;
- розвиток соціального діалогу та колективно-договірного регулювання трудових відносин

2) формування науково-обґрунтованих обсягів і структури регіонального замовлення на підготовку кадрів відповідно до потреби економіки регіону:

- створення системи стратегічного планування потреб економіки у висококваліфікованих фахівцях за видами економічної діяльності та у професійно-кваліфікаційному розрізі;

- формування системи регіонального замовлення на підготовку кадрів за затребуваними спеціальностями для підприємств області в системі професійно-технічної освіти із залученням фінансування за рахунок підприємств-замовників

Збереження і зміцнення здоров'я населення забезпечуватиметься шляхом виконання наступних завдань:

1) підвищення якості медичного обслуговування:

- формування мережі амбулаторій, наближених до місць проживання населення, у сільській місцевості та містах (відповідно до нормативу забезпеченості);

- будівництво, реконструкція та капітальний ремонт закладів охорони здоров'я;

- забезпечення закладів охорони здоров'я, які надають первинну медичну допомогу, відповідним обладнанням, транспортними засобами та кадрами;

- профілактика та забезпечення раннього виявлення захворювань насамперед серед населення, що мешкає в сільській місцевості;

- підвищення якості надання первинної медичної допомоги;

- забезпечення створення та функціонування перинатальних центрів другого рівня перинатальної допомоги згідно із планами розвитку сфери надання перинатальної допомоги;

- підвищення рівня ефективності використання ресурсів, якості та доступності вторинної та третинної медичної допомоги;

- створення закладів III рівня для забезпечення високоякісної мед допомоги мешканців області;

- приведення ліжкового фонду закладів охорони здоров'я у відповідність з потребами населення регіону;

- створення належних умов праці медичних працівників у сільській місцевості (насамперед молодих спеціалістів), забезпечення їх земельними ділянками, житлом, установами місцевих надбавок до заробітної плати та здійснення інших стимулюючих заходів;

- вирішення проблеми кадрового дефіциту медичних працівників всіх спеціальностей за рахунок випускників ДонНМУ ім. М. Горького та медичних училищ Донецької області

2) *пропагування та створення умов для здорового способу життя:*

- поліпшення матеріально-технічної бази центрів здоров'я на території Донецької області;
- забезпечення підтримки та розвитку мережі центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», спортивних клубів;
- підтримка діяльності закладів дитячо-юнацького та резервного спорту;
- створення спортивної інфраструктури для занять фізичною культурою і спортом;
- проведення просвітницької роботи з пропагування здорового способу життя та фізичної культури і спорту;
- створення розгалуженої мережі «кімнат дозвілля дітей та підлітків» та «кімнат дозвілля людей похилого віку»

Формування духовно багатой, інтелектуально розвиненої людини забезпечуватиметься шляхом виконання наступних завдань:

1) *розвиток інтелектуального капіталу:*

- забезпечення підтримки та розвитку інтелектуального і творчого потенціалу через систему освіти та навчання протягом життя;
- будівництво, реконструкція та капітальний ремонт закладів освіти;
- забезпечення формування системи навчальних закладів для надання високоякісних освітніх послуг з використанням наявних ресурсів шляхом виконання регіональних планів створення освітніх округів та модернізації мережі загальноосвітніх, професійно-технічних навчальних закладів, у тому числі шкіл-інтернатів;
- забезпечення підвищення якості та рівного доступу населення до загальної середньої освіти, зокрема в сільській місцевості, шляхом оптимізації мережі навчальних закладів та покращення їх матеріально-технічної бази;
- створення на основі системи вищих навчальних закладів та науково-дослідних установ системи навчання (у тому числі дистанційного) для осіб, які не мають вищої освіти, короткострокових курсів з певної тематики з доступом до них широкого кола громадськості;
- стимулювання співробітництва між навчальними закладами, науково-дослідними установами і підприємствами регіонів;
- стимулювання розвитку новаторської і раціоналізаторської роботи на підприємствах;

- розвиток соціального партнерства та соціальної відповідальності всіх суб'єктів у регіонах у контексті забезпечення розвитку інтелектуального потенціалу та нагромадження людського капіталу;

- проведення правоосвітніх заходів: конкурси, вікторини, «круглі столи», семінари, правові ігри, лекції тощо, з метою підвищення рівня правової освіти населення, створення належних умов для набуття громадянами правових знань, а також забезпечення їх конституційного права знати свої права і обов'язки;

- сприяння розробці програми «Донбас – регіон, який постійно навчається»;

- забезпечення навчально-виховного процесу засобами інформаційно-комунікаційних технологій

2) *розвиток та збереження мережі закладів культури, мистецтва та музейної справи:*

- збереження історико-культурних цінностей та природної спадщини, забезпечення в регіонах доступності до культурної та природної спадщини;

- розвиток та збереження існуючої мережі закладів культури, мистецтва та музейної справи;

- забезпечення належного функціонування сільських закладів культури, надання культурних послуг мешканцям сіл та малих міст;

- модернізація мережі бібліотек шляхом її інформатизації та формування єдиної електронної бібліотеки;

- використання ресурсу бібліотек для створення мережі розширених центрів надання культурних, освітніх та інших послуг (міні-кінотеатр, доступ до Інтернету, безоплатні друковані видання, семінари та навчання тощо), забезпечення надання бібліотеками в сільській місцевості та малих містах послуг з використанням Інтернету;

- залучення інвестицій у створення електронних каталогів музейних експонатів, пам'яток історії та монументального мистецтва, архітектури, археології

3) *формування позитивного іміджу області у сфері туризму:*

- застосування об'єктів культурної спадщини для провадження туристичної діяльності;

- розвиток зеленого туризму в сільській місцевості;

- створення якісного туристичного продукту на основі раціонального використання туристичних ресурсів;

- використання унікальних можливостей регіону щодо розвитку та популяризації промислового туризму

4) *консолідація та розвиток української нації, забезпечення прав громадян на свободу світогляду і віросповідання:*

- сприяння консолідації та розвитку української нації, забезпечення прав громадян на свободу світогляду і віросповідання, у тому числі національних меншин;

- створення умов для збереження в регіонах самобутньої народної культури, звичаїв, традицій, обрядів, у тому числі національних меншин.

Охорона навколишнього природного середовища забезпечуватиметься шляхом виконання наступних завдань:

1) *раціональне використання природних ресурсів:*

- відтворення природних комплексів, земельних та водних ресурсів;

- раціональне використання природних та рекреаційних ресурсів територій та об'єктів природно-заповідного фонду для формування економічного середовища та розвитку сфери зайнятості населення в регіонах;

- забезпечення ведення автоматизованої системи Державного земельного кадастру, здійснення землеустрою та заходів з охорони земель;

- створення умов для переходу до сталого, екологічно збалансованого розвитку області

2) *охорона від забруднення атмосферного повітря, водних та земельних ресурсів:*

- запровадження у виробничі процеси технологій, спрямованих на зменшення навантаження на навколишнє середовище;

- стимулювання екологічної діяльності суб'єктів господарювання в галузі охорони атмосферного повітря, з метою збереження сприятливого стану атмосферного повітря, поліпшення і відновлення його стану, запобігання та зниження рівня забруднення та впливу на нього речовин хімічного походження;

- будівництво та реконструкція мережі очисних споруд та об'єктів каналізаційного господарства;

- будівництво систем зливової каналізації з очищенням поверхневого стоку;

- відновлення пошкоджених внаслідок збройного конфлікту каналізаційних та водопровідних систем;

- розробка системних заходів щодо пошуків альтернативних джерел водопостачання водоемких виробництв по галузях економіки, які залежать від централізованої подачі води з р. Сіверський Донець;

- системна реалізація заходів щодо покращення гідрологічного режиму та екологічного стану р. Сіверський Донець в межах області з урахуванням пріоритетів екологічної та економічної доцільності;

- комплексна модернізація та реконструкція каналу Сіверський Донець – Донбас;

- створення природоохоронних зон з комплексом агротехнічних, лісомеліоративних, гідротехнічних, санітарних та інших заходів, спрямованих на запобігання забрудненню, засміченню та виснаженню водних ресурсів;

- розробка заходів з оцінки та управління ризиками затоплення внаслідок повеней та паводків;

- реалізація заходів щодо запобігання шкідливої дії вод, визначення зон можливого затоплення та дотримання вимог щодо використання земель в цих зонах;

- припинення господарської діяльності на деградованих і малопродуктивних землях, використання яких є екологічно небезпечним;

- рекультивация порушених земель внаслідок добичі корисних копалин відкритим способом;

- збереження ґрунтів, попередження надходження в них забруднюючих речовин

3) розвиток природно-заповідної справи:

- підвищення рівня обізнаності населення щодо цінностей територій та об'єктів природно-заповідного фонду і залучення населення до управління ними;

- розширення існуючої мережі природоохоронних, зокрема природно-заповідних, територій;

- збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, насамперед, шляхом розроблення та впровадження регіональної схеми розвитку екологічної мережі;

- створення умов для збереження та раціонального використання природних комплексів та об'єктів через реалізацію заходів Програми розвитку регіональних ландшафтних парків Донецької області на період до 2015 року та прогноз до 2020 року

4) розвиток сфери поводження з відходами:

- зменшення обсягів накопичених впродовж тривалого часу відходів виробництва та небезпечних хімічних речовин шляхом їх утилізації та знешкодження, запобігання шкідливому впливу відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини;

- упорядкування місць складування твердих побутових відходів з урахуванням екологічних вимог завдяки розширенню, реконструкції існуючих полігонів та будівництву регіональних полігонів;

- підвищення якості надання послуг населенню з вивезення побутових відходів, технологічне оновлення зазначеної діяльності;

- впровадження новітніх технологій поводження з відходами

5) *удосконалення організаційних механізмів управління природоохоронною діяльністю:*

- сприяння проведенню наукових досліджень природи та екологічної складової розвитку області, в першу чергу, в контексті виявлення наслідків бойових дій антитерористичної операції на території регіону;

- розроблення та реалізація Плану екологічної реабілітації області з урахуванням міжнародної практики відновлення довкілля на пост конфліктних територіях;

- підвищення фахового рівня та кваліфікації спеціалістів, які здійснюють діяльність з управління природоохоронною діяльністю;

- впровадження інтегрованого підходу до розв'язання екологічних проблем

б) *екологічне виховання населення:*

- забезпечення реалізації конституційного права громадянина на вільний доступ до інформації, у тому числі з питань екології та охорони навколишнього середовища;

- впровадження моделі екологічної освіти в форматі «сім'я – школа», прищеплення екологічних цінностей дітям;

- підвищення рівня «екологічної культури» та формування екологічного світогляду населення через систему безперервної екологічної освіти та освіти для сталого розвитку;

- залучення громадськості до природоохоронних дій, у тому числі шляхом організації екологічних акцій в населених пунктах області;

- створення регіональної інформаційної мережі у сфері природних та рекреаційних ресурсів територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

7. Впровадження та моніторинг реалізації Стратегії

Наскільки успішним виявиться реалізація Стратегії залежатиме від позитивних економічних та соціальних змін, що впливають на досягнення її мети та цілей.

У роботі над розробкою Стратегії брали участь представники громадськості, ділових та наукових кіл, органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, експерти.

Впровадження Стратегії має здійснюватись через реалізацію комплексу організаційних, фінансових та інформаційних заходів, які будуть здійснюватися суб'єктами регіонального розвитку області відповідно до плану заходів з реалізації Стратегії та інших регіональних програм, а також рішень органів місцевого самоврядування, що приймаються для досягнення стратегічних цілей, визначених у Стратегії.

Регіональна стратегія не може передбачити всі дії місцевого, регіонального та національного рівня, які будуть реалізовуватись в області до 2020 року, та можуть сприяти досягненню очікуваних результатів. Тому у сценаріях виконання Стратегія зосереджується на операційних цілях і заходах, які можуть бути здійсненні за допомогою цільового впливу органів місцевої влади за активної підтримки держави (субвенції на соціально-економічний розвиток регіонів, цільові субвенції, фінансування з Державного фонду регіонального розвитку), узгодженої програми допомоги донорів і приватних інвестицій. Стратегія у значній мірі покладається на компетентність, готовність і бажання мешканців області сприяти змінам і покращенням.

Проте стратегічні цілі, визначені цим документом, фактично визначають точки прикладення зусиль та напрями використання ресурсів (у тому числі приватних інвестицій) аби їх результативність була максимальною з точки зору досягнення стратегічного бачення, визначеного у Стратегії.

Методика реалізації Стратегії передбачає визначення пріоритетів впровадження. Важливим є здійснення Стратегії в рамках двох послідовних та взаємопов'язаних програмних циклів (етапів):

- Перший - 2015–2017 роки.
- Другий - 2018–2020 роки.

Кожні 3 роки, на основі моніторингу Стратегії, слід здійснювати оцінку необхідності уточнення чи перегляду окремих елементів Стратегії у світлі нових тенденцій і обставин, що можуть виникати, та впливу зовнішніх і внутрішніх факторів.

Фінансове забезпечення реалізації Стратегії здійснюватиметься за рахунок:

- коштів державного бюджету України, зокрема державного фонду регіонального розвитку;

- коштів галузевих (міжгалузевих) державних цільових програм та бюджетних програм центральних органів виконавчої влади, що спрямовуються на розвиток відповідної сфери у регіонах;
- субвенцій, інших трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам;
- коштів місцевих бюджетів;
- коштів технічної допомоги ЄС, інших міжнародних донорів, міжнародних фінансових організацій;
- коштів інвесторів, власних коштів підприємств;
- коштів з інших джерел, не заборонених законодавством.

Моніторинг реалізації Стратегії

У ході моніторингу Стратегії вирішується ціла низка завдань:

- контроль за реалізацією Стратегії в цілому;
- оцінка ступеню досягнення прогресу за стратегічними цілями, просування до операційних цілей;
- аналіз інформації щодо змін зовнішніх та внутрішніх факторів розвитку регіону для уточнення та корегування (актуалізації) цілей Стратегії;
- підтримка в робочому стані органів та структури стратегічного планування.

Моніторинг базується на розгляді обмеженого числа відібраних показників – індикаторів (додаток 2).

Запровадження системи моніторингу передбачає використання індикаторів в рамках концепції «вхід, процес, випуск, результат», на основі якої визначаються індикатори, які поділені на чотири групи:

- вхідні індикатори, що характеризують ресурси та їх обсяг;
- індикатори процесу, що характеризують шлях, за яким здійснюються заходи з визначеними ресурсами;
- індикатори випуску, що характеризують фізичний обсяг товарів та послуг;
- індикатори результату, що характеризують очікувані зміни.

Відповідно до цього бачення, моніторингу підлягають параметри, які визначають кількісні та якісні показники, що характеризують її досягнення, а саме – валовий регіональний продукт на особу, доходи громадян, демографічні показники, рівень екологічного навантаження на одиницю території.

Свідченням позитивного результату реалізації Стратегії слугуватиме абсолютне зростання показників, а також випередження темпів поліпшення показників (приріст населення на 1000 осіб; ВРП на 1 особу, грн.; доходи громадян, грн.; будівництво житла на 1000 осіб, кв.м; рівень екологічного навантаження) у порівнянні з середньоукраїнськими показниками та показниками регіонів-конкурентів.

Моніторинг досягнення стратегічних цілей здійснюватиметься відповідно до визначених стратегічних цілей.

Основними кількісними показниками щодо кожної стратегічної цілі за період моніторингу будуть показники, що впливають з переліку завдань, які будуть реалізовані в рамках досягнення кожної стратегічної цілі.

Отже, обов'язковою умовою забезпечення моніторингу реалізації Стратегії є застосування системи індикаторів, які використовуються для визначення результативності реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року.

**Уніфікована система індикаторів для Державної стратегії
регіонального розвитку на період до 2020 року, регіональних стратегій
розвитку, а також планів їх реалізації**

ВХІДНІ ІНДИКАТОРИ	<ul style="list-style-type: none"> • Створення сприятливих умов для регулювання ведення бізнесу. • Підтримка розвитку інноваційних технологій. • Запровадження освітніх програм з урахуванням потреб високотехнологічного бізнесу. • Підвищення якості надання адміністративних послуг фізичним та юридичним особам. • Створення умов для об'єднання та підвищення фінансової спроможності територіальних громад. • Поліпшення якості міжрегіональної та внутрішньорегіональної фізичної інфраструктури. • Розвиток міжрегіональної та внутрішньорегіональної транспортної мережі. • Створення умов розвитку малих міст. • Запровадження реформування освіти в сільській місцевості. • Проведення реформи медичного обслуговування населення. • Запровадження програм підтримки розвитку сільської місцевості. • Реалізація програм забезпечення сільського населення адміністративними послугами. • Запровадження програм розвитку внутрішньорегіональних транспортних мереж. • Підвищення рівня якості надання послуг з обслуговування громадським транспортом. • Створення міжрегіональних та внутрішньорегіональних інформаційних і
------------------------------	--

	<p>комунікативних мереж.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Виділення коштів для ДФРР
<p>ІНДИКАТОРИ ВИПУСКУ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Збільшення кількості впровадження інноваційних технологій. • Збільшення частки інноваційних підприємств. • Збільшення чисельності осіб, які працюють у високотехнологічних секторах економіки. • Підвищення рівня внутрішньорегіональної та міжрегіональної інтегрованості. • Підвищення спроможності територіальних громад до розвитку. • Посилення транспортного, інформаційного та комунікативного зв'язку міст – центрів економічного зростання із менш розвинутими територіями. • Створення умов для поширення інноваційних знань та досвіду. • Підвищення рівня освіти сільського населення. • Зростання загальних доходів населення в сільській місцевості. • Зниження рівня захворюваності у сільській місцевості. • Зниження рівня смертності дітей віком до 1 року. • Створення рівних умов доступу до ринків праці. • Підвищення рівня доступу населення насамперед віддалених та малозаселених територій до основних адміністративних та інших послуг.
<p>ІНДИКАТОРИ РЕЗУЛЬТАТУ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Зростання частки доданої вартості у валовому регіональному продукті. • Збільшення капітальних інвестицій, прямих іноземних інвестицій. • Зростання у випуску частки інноваційної продукції. • Зростання частки високотехнологічного експорту. • Розвиток малих та інших міст, у тому числі районного значення. • Підвищення рівня доходів та споживання у сільській місцевості та невеликих населених пунктах. • Зменшення кількості вибулих із сільської місцевості. • Зменшення диференціації в наявних доходах населення. • Зменшення диспропорцій між тривалістю життя населення при народженні у міських та сільських населених пунктах. • Зниження рівня бідності • Підвищення соціальної справедливості. • Зменшення диспропорцій у споживанні послуг між сільським та міським населенням. • Зниження рівня безробіття в сільській місцевості та малих населених пунктах. • Збільшення кількості центрів економічного зростання на регіональному рівні. • Ефективне використання потенціалу територіальної спеціалізації в економічному розвитку. • Кількість проектів, що фінансуються за рахунок коштів ДФРР.

Показники для моніторингу збираються за результатами кожного року реалізації Стратегії. На основі зібраних даних готується річний звіт та звіт щодо виконання періоду трьохрічного планування.

Річний звіт складається з переліку ключових показників за кожною ціллю, кожним пріоритетом або заходом; містить інформацію про досягнення кожного об'єктивного пріоритету або виконання заходу; оцінку можливостей досягнення поставлених цілей.

Підсумковий звіт про моніторинг за трьохрічний цикл планування до показників, які передбачаються у річних звітах, містить загальні оцінки ефективності, результативності та стійкості досягнутих результатів.

Моніторингові звіти є відкритими документами і підлягають оприлюдненню на офіційному веб-сайті облдержадміністрації.

Форму моніторингового звіту, відповідального за його підготовку та строки подання визначає обласна державна адміністрація відповідно до власних повноважень та структури.

Для всіх можливих форм організації процесу моніторингу головним є проведення ретельного відстеження виконання завдань, коригування та актуалізація Стратегії, за необхідності, з огляду на зміну ситуації.

8. Узгодженість Стратегії розвитку Донецької області з Державною стратегією регіонального розвитку до 2020 року

Для стратегічного планування вирішальне значення має повна узгодженість дій, тому одним із основних принципів політики розвитку регіону є координація – взаємозв'язок та узгодженість довгострокових стратегій, планів та програм розвитку держави і регіону.

При розробці Стратегії розвитку Донецької області на період до 2020 року використовувався єдиний підхід з Державною стратегією регіонального розвитку до 2020 року, що дозволило провести більш якісний добір пріоритетних напрямів розвитку.

В умовах ведення воєнних дій на території області особливої актуальності для економіки набувають пошук шляхів та механізмів реформування регіональних економічних комплексів, визначення перспектив диверсифікації регіональної економіки. Від успішного вирішення цих питань залежать перспективи створення нових робочих місць, рівень та динаміка заробітної плати, доходи місцевих бюджетів, а в кінцевому підсумку – соціально-економічна стабільність в регіоні.

Разом з тим, Стратегія – це документ на перспективу, тому в Стратегії розвитку області знайшли свою нішу майже усі стратегічні, операційні цілі та завдання, що були визначені у Державній Стратегії.

Узгодженість стратегічних цілей Стратегії розвитку Донецької області зі стратегічними цілями Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року

Стратегічні цілі Державної стратегії	Стратегічні цілі розвитку Донецької області		
	1. Територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток	2. Підвищення рівня конкурентоспроможності реального сектору економіки та територій регіону	3. Розвиток людського потенціалу та соціальна справедливість
1. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів	X	X	X
2. Територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток	X	X	X
3. Ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку	X	x	x

Примітка: велика буква “X” означає більшу узгодженість/зв'язок, ніж маленька “x”

незалежно від місця її проживання												
2.4. Розвиток міжрегіонального співробітництва	+	+	+	++		+						
3.1. Децентралізація влади, реформування місцевого самоврядування та адміністративно-територіального устрою			+		+	+	+	+	+			
3.2. Удосконалення системи стратегічного планування регіонального розвитку на загальнодержавному та регіональному рівні	+		+	+								
3.3. Підвищення якості державного управління регіональним розвитком			+			+			+			
3.4. Посилення міжгалузевої координації в процесі планування та реалізації державної регіональної політики		+	++	+		+						
3.5. Інституційне забезпечення регіонального розвитку									+			

Примітка: “++” – відповідає одна одній, “+” - узгоджені/пов’язані.

Такий дієвий механізм узгодженості довгострокового планування на всіх рівнях сприятиме підвищенню ефективності управління та перспективному розвитку українського суспільства.

Головна мета регіональної Стратегії 2020 – забезпечення захисту життя, прав та добробуту кожного громадянина незалежно від місця проживання, зменшення негативних наслідків в економіці шляхом ефективного використання усіх інструментів та чинників її відновлення і модернізації, реалізація регіоном власного потенціалу розвитку

Пріоритетні цілі

Ціль 1. Територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток

Ціль 2. Підвищення рівня конкурентоспроможності реального сектору економіки та територій регіону

Ціль 3. Розвиток людського потенціалу та соціальна справедливість

Операційні цілі

відновлення безпеки життєдіяльності та економічна реабілітація області

запобігання зростанню диспропорцій, що гальмують розвиток області

посилення міжгалузевої та територіальної координації в процесі планування та реалізації регіональних програмних документів

розвиток міжрегіонального співробітництва

підвищення ефективності використання внутрішніх факторів розвитку регіону

підвищення ролі та функціональних можливостей міст у подальшому розвитку області

створення умов для поширення позитивних процесів розвитку міст на інші території, розвиток сільської місцевості

підвищення рівня життя населення

ефективне використання трудових ресурсів

збереження і зміцнення здоров'я населення

формування духовно багатого, інтелектуально розвиненої людини

охорона навколишнього природного середовища

Стратегія економічного і соціального розвитку Донецької області на період до 2020 року

ЦІЛЬ 1. Територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток

Операційні цілі

Відновлення безпеки життєдіяльності та економічна реабілітація області

Реалізація першочергових заходів щодо відновлення мирного життя і стабілізації ситуації в області

Реалізація заходів щодо економічної реабілітації області

Запобігання зростанню диспропорцій, що гальмують розвиток області

Підтримка економічно менш розвинутих і депресивних територій

Забезпечення здійснення заходів щодо соціальної підтримки малонаселених територій, населення територій, на яких розміщуються вугледобувні та вуглепереробні підприємства, що перебувають у стадії ліквідації (консервації)

Посилення міжгалузевої та територіальної координації в процесі планування та реалізації регіональних програмних документів

Урахування органами місцевого самоврядування загальнодержавних інтересів під час вирішення питань місцевого значення

Узгодження цілей, пріоритетів, завдань і заходів місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування щодо розв'язання поточних проблем розвитку області

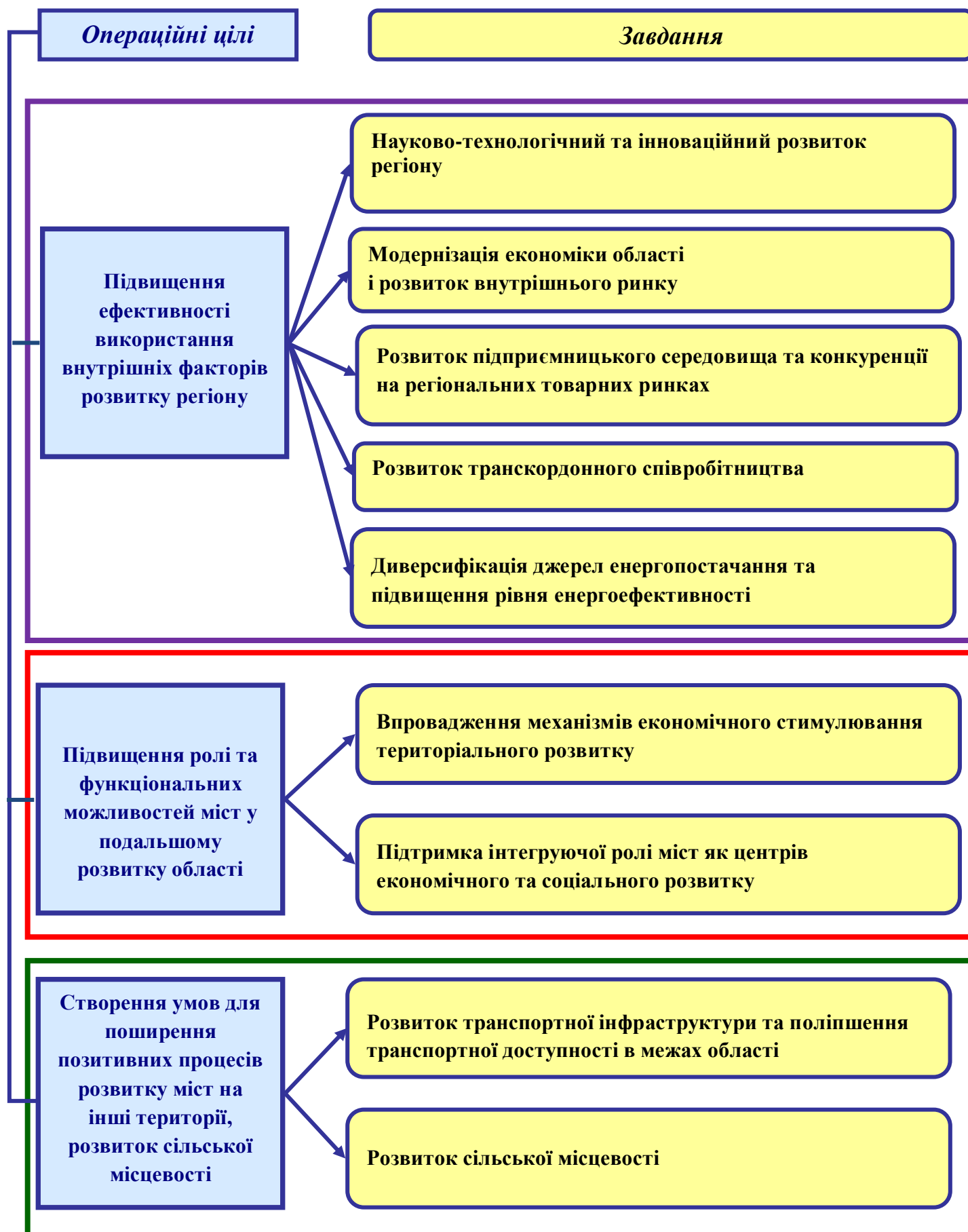
Розвиток міжрегіонального співробітництва

Створення умов для зміцнення зв'язку з іншими регіонами та територіальними громадами

Сприяння організації та проведенню форумів, зустрічей представників ділових кіл, презентацій, виставково-ярмаркових заходів, засідань за круглим столом тощо

Стратегія економічного і соціального розвитку Донецької області на період до 2020 року

ЦІЛЬ 2. Підвищення рівня конкурентоспроможності реального сектору економіки та територій регіону

Стратегія економічного і соціального розвитку Донецької області на період до 2020 року

ЦІЛЬ 3. Розвиток людського потенціалу та соціальна справедливість

Операційні цілі

Завдання

Підвищення рівня життя населення

- Забезпечення комфортного та безпечного життєвого середовища для людини незалежно від місця її проживання
- Надання якісних житлово-комунальних послуг, послуг транспорту та зв'язку, забезпечення житлом

Ефективне використання трудових ресурсів

- Створення умов для продуктивної праці населення
- Формування науково-обґрунтованих обсягів і структури регіонального замовлення на підготовку кадрів відповідно до потреби економіки регіону

Збереження і зміцнення здоров'я населення

- Підвищення якості медичного обслуговування
- Пропагування та створення умов для здорового способу життя

Формування духовно багатой, інтелектуально розвиненої людини

- Розвиток інтелектуального капіталу
- Розвиток та збереження мережі закладів культури, мистецтва та музейної справи
- Формування позитивного іміджу області у сфері туризму
- Консолідація та розвиток української нації, забезпечення прав громадян на свободу світогляду і віросповідання

Охорона навколишнього природного середовища

- Рациональне використання природних ресурсів
- Охорона від забруднення атмосферного повітря, водних та земельних ресурсів
- Розвиток природно-заповідної справи
- Розвиток сфери поводження з відходами
- Удосконалення організаційних механізмів управління природоохоронною діяльністю
- Екологічне виховання населення

ПЕРЕЛІК**індикаторів, на досягнення прогнозованих значень яких спрямована
Стратегія розвитку Донецької області на період до 2020 року****Валовий регіональний продукт (у фактичних цінах) у розрахунку на одну особу (грн.)***

Базовий сценарій розвитку (показники відповідно до Державної стратегії)

2012 рік	2016 рік	2020 рік
38907	52074	68399

Традиційний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2013 рік)

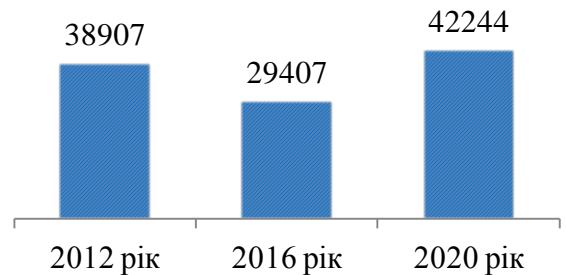
2012 рік	2016 рік	2020 рік
38907	32280	51544

Реалістичний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2014 рік (очікуване))

2012 рік	2016 рік	2020 рік
38907	29407	42244

Відновлення інфраструктури регіону, подальша стабілізація в усіх сферах реального сектору економіки стане підґрунтям для поступового зростання валового регіонального продукту у розрахунку на одну особу у 2016-2017 роках і наближення його значення до рівня 2012 року орієнтовно у 2018-2019 роках.

Прогнозні показники відповідно до реалістичного сценарію розвитку

Наявний дохід у розрахунку на одну особу (грн.)*

Базовий сценарій розвитку (показники відповідно до Державної стратегії)

2013 рік	2016 рік	2020 рік
29337	31762	41095

Традиційний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2013 рік)

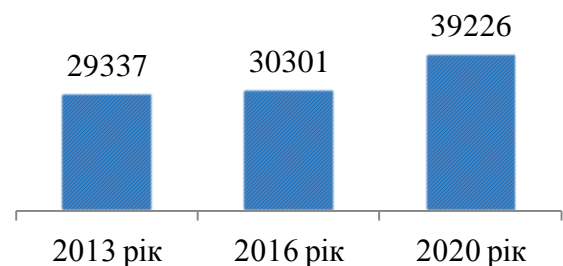
2013 рік	2016 рік	2020 рік
29337	31121	42656

Реалістичний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2014 рік (очікуване))

2013 рік	2016 рік	2020 рік
29337	30301	39226

Прогнозний наявний дохід розраховано згідно тенденцій зростання середньомісячної заробітної плати, розміру мінімальної заробітної плати на рівні зростання у 2015 році, середнього розміру виплати на одного пенсіонера у 2020 році (2141 грн.)

Прогнозні показники відповідно до реалістичного сценарію розвитку

Обсяг прямих іноземних інвестицій у розрахунку на одну особу (дол. США)*

Базовий сценарій розвитку (показники відповідно до Державної стратегії)

На 1 січня 2014 р.	На 1 січня 2017 р.	На 1 січня 2021 р.
808	864	1225

Традиційний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2013 рік)

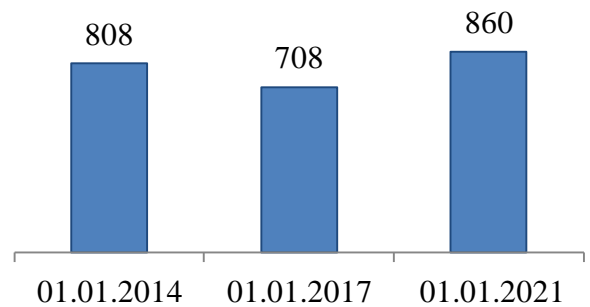
На 1 січня 2014 р.	На 1 січня 2017 р.	На 1 січня 2021 р.
808	735	920

Реалістичний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2014 рік (очікуване))

На 1 січня 2014 р.	На 1 січня 2017 р.	На 1 січня 2021 р.
808	708	860

Відповідно до реалістичного сценарію розвитку станом на 1 січня 2017 року прогнозується зменшення прямих іноземних інвестицій на 100 дол. США на одну особу або на 12,4 % відповідно до 1 січня 2014 року, але на 1 січня 2021 року очікується збільшення обсягу на 52 дол. США.

Прогнозні показники відповідно до реалістичного сценарію розвитку

Експорт товарів у розрахунку на одну особу (дол.США)*

Базовий сценарій розвитку (показники відповідно до Державної стратегії)

2013 рік	2016 рік	2020 рік
2845	3357	3776

Традиційний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2013 рік)

2013 рік	2016 рік	2020 рік
2845	2328	2906

Реалістичний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2014 рік (очікуване))

2013 рік	2016 рік	2020 рік
2845	1513	1895

В основу прогнозу покладені тенденції економічного розвитку та зовнішньої торгівлі області у 2014 році (індекс промислової продукції склав 68,5%, експорт товарів проти рівня 2013 року скоротився на 65%).

Протягом 2015-2016 років відбуватиметься не тільки відновлення інфраструктури та підприємств, а також відновлення роботи по всій території області державних структур, які забезпечують зовнішньоекономічну діяльність (митні органи, банківські, сертифікаційні установи тощо).

Відновленим суб'єктам господарювання доведеться пристосовуватися до нових реалій – переорієнтувати ринки збуту продукції, шукати нових партнерів на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Починаючи з 2017 року, за рахунок підвищення конкурентоспроможності виробництва прогнозується щорічний приріст експорту товарів на 4-6%. Експорт товарів на душу населення за 2017-2020 роки зросте на 25,2%.

Кількість малих підприємств у розрахунку на 10 тис. наявного населення*

Базовий сценарій розвитку (показники відповідно до Державної стратегії)

2012 рік	2016 рік	2020 рік
60	64	72

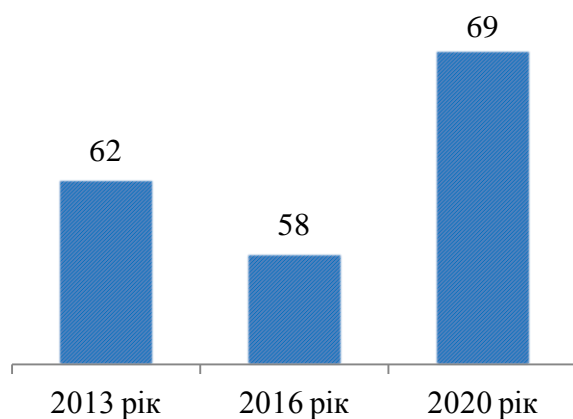
Традиційний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2013 рік)

2013 рік	2016 рік	2020 рік
62	66	74

Реалістичний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2014 рік (очікуване))

2013 рік	2016 рік	2020 рік
62	58	69

Прогнозні показники відповідно до реалістичного сценарію розвитку

На противагу попереднім рокам, у 2014 році суттєво змінилися умови ведення бізнесу, що в регіоні загалом, а особливо на територіях проведення антитерористичної операції та бойових дій, торкнулося безпосередньо усіх суб'єктів господарської діяльності.

Негативно вплинули на розвиток малого і середнього підприємництва процеси, які спостерігались в Україні протягом року: погіршення фінансової ситуації, девальвація національної грошової одиниці, нестабільність банківської системи, втрата суб'єктами господарювання окремих ринків збуту продукції.

Як наслідок, розвиток економіки регіону у 2015 році залишатиметься хитким. Прогнозується скорочення сукупного попиту основних споживачів товарів, робіт та послуг малих підприємств та підприємців - домашніх господарств (кінцевих споживчих витрат домогосподарств). Попит домогосподарств звужуватиметься внаслідок відсутності додаткового стимулювання оплати праці, проблем з виплатою пенсій та інших соціальних виплат на територіях регіону, які тимчасово не контролюються українською державою, зважаючи на замороження підвищення соціальних стандартів населенню, а також через перерозподіл ресурсів домогосподарств зі споживчого попиту на сплату енергоносіїв у зв'язку з підвищенням тарифів на газ та тепло.

У 2015-2016 роках передбачається поступове відновлення, а у 2017-2020 роках – стає зростання сфери малого та середнього бізнесу, збільшення кількості об'єктів інфраструктури його підтримки.

Кількість середніх підприємств у розрахунку на 10 тис. наявного населення*

Базовий сценарій розвитку (показники відповідно до Державної стратегії)

2012 рік	2016 рік	2020 рік
4	4	7

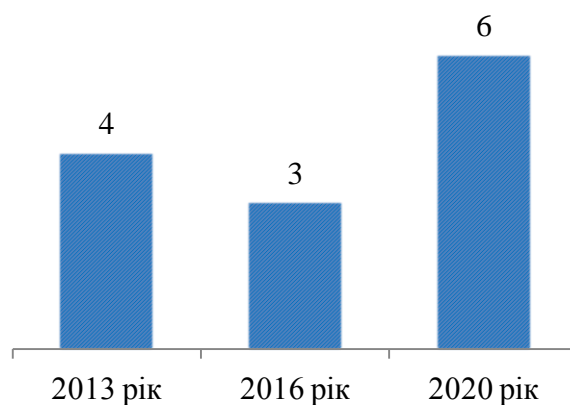
Традиційний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2013 рік)

2013 рік	2016 рік	2020 рік
4	4	7

Реалістичний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2014 рік (очікуване))

2013 рік	2016 рік	2020 рік
4	3	6

Прогнозні показники відповідно до реалістичного сценарію розвитку

Обсяг реалізованої інноваційної продукції (% загального обсягу реалізованої промислової продукції)*

Базовий сценарій розвитку (показники відповідно до Державної стратегії)

2013 рік	2016 рік	2020 рік
2,2	3,1	4,3

Традиційний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2013 рік)

2013 рік	2016 рік	2020 рік
3,0	3,9	5,1

Реалістичний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2014 рік (очікуване))

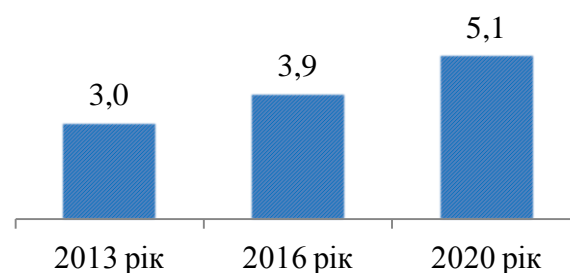
2013 рік	2016 рік	2020 рік
3,0	3,9	5,1

Підвищення конкурентоспроможності продукції неможливо без використання інновацій: впровадження сучасних ресурсозберігаючих технологій, створення нових інноваційних видів продукції.

В 2013 році інноваційною діяльністю займалися 85 підприємств (10,5% загальної кількості промислових підприємств). Основним джерелом фінансування інновацій є власні кошти підприємств.

За прогнозом, передбачається збільшення кількості інноваційно активних підприємств та обсягів реалізації інноваційної продукції.

Прогнозні показники відповідно до реалістичного сценарію розвитку

Щільність автомобільних доріг загального користування з твердим покриттям державного і місцевого значення вищої категорії (I та II категорії) *
(кілометрів доріг на 1 тис. кв. кілометрів території)

Базовий сценарій розвитку (показники відповідно до Державної стратегії)

2013 рік	2016 рік	2020 рік
47,1	47,3	48,9

Традиційний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2013 рік)

2013 рік	2016 рік	2020 рік
45,6	45,8	47,4

Реалістичний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2014 рік (очікуване))

2013 рік	2016 рік	2020 рік
45,6	45,6	47,2

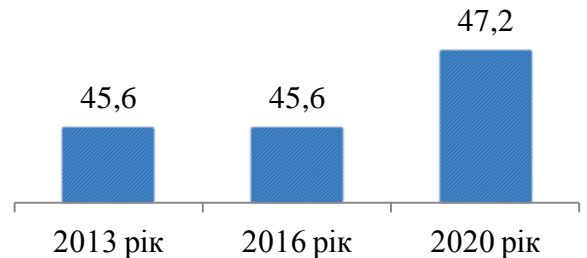
Рівень розвитку і технічний стан автомобільних доріг значно впливає на економічний і соціальний розвиток регіону.

Через проведення антитерористичної операції на території області пошкоджено 473 км. автомобільних доріг.

Протягом 2015-2016 років передбачається поступове відновлення стану автомобільних доріг.

У 2017-2020 роках за рахунок залучення інвестицій прогнозується підвищення їх якості.

Прогнозні показники відповідно до реалістичного сценарію розвитку

Середньомісячна заробітна плата (номінальна) (гривень)*

Базовий сценарій розвитку (показники відповідно до Державної стратегії)

2013 рік	2016 рік	2020 рік
3755	4889	6593

Традиційний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2013 рік)

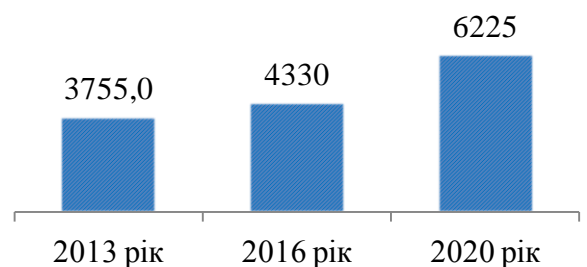
2013 рік	2016 рік	2020 рік
3755	4450	6919

Реалістичний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2014 рік (очікуване))

2013 рік	2016 рік	2020 рік
3755	4330	6225

Прогнозні показники середньомісячної номінальної заробітної плати штатних працівників розраховані на підставі показника питомої ваги фонду оплати праці в цілому по області в обсягах реалізації продукції, даних обласного управління статистики. Очікувана заробітна плата у 2014 році зросте на 1,8% та складе 3821 грн.

Прогнозні показники відповідно до реалістичного сценарію розвитку

Забезпеченість населення лікарями всіх спеціальностей (на 10 тис. наявного населення на кінець року) (лікарів) *

Базовий сценарій розвитку (показники відповідно до Державної стратегії)

2012 рік	2016 рік	2020 рік
42,7	45,3	46,6

Традиційний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2013 рік)

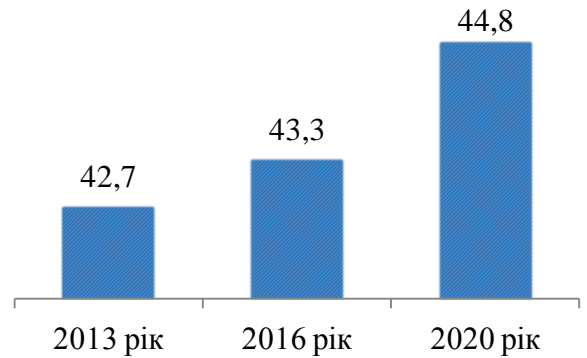
2012 рік	2016 рік	2020 рік
42,7	44,0	46,0

Реалістичний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2014 рік (очікуване))

2013 рік	2016 рік	2020 рік
42,7	43,3	44,8

Забезпеченість населення лікарями у 2020 році збільшиться на 4,9% та складе 44,8 лікарів на 10 тис. наявного населення.

Прогнозні показники відповідно до реалістичного сценарію розвитку

Рівень обладнання загальної площі житлового фонду водопроводом у міській місцевості, (відсотків) *

Базовий сценарій розвитку (показники відповідно до Державної стратегії)

2012 рік	2016 рік	2020 рік
78	78,6	79,8

Традиційний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2013 рік)

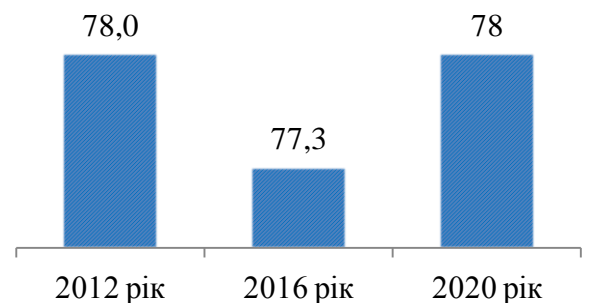
2012 рік	2016 рік	2020 рік
78	78,4	78,8

Реалістичний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2014 рік (очікуване))

2012 рік	2016 рік	2020 рік
78	77,3	78

За реалістичним сценарієм розвитку рівень обладнання загальної площі централізованим водопостачанням у міській місцевості залишиться на рівні 78 відсотків.

Прогнозні показники відповідно до реалістичного сценарію розвитку

Рівень обладнання загальної площі житлового фонду водопроводом у сільській місцевості, (відсотків) *

Базовий сценарій розвитку (показники відповідно до Державної стратегії)

2012 рік	2016 рік	2020 рік
38,1	38,7	39,4

Традиційний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2013 рік)

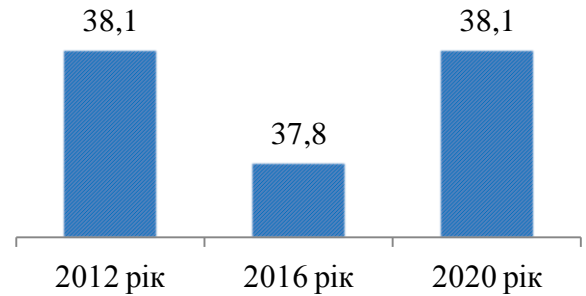
2012 рік	2016 рік	2020 рік
38,1	38,3	38,5

Реалістичний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2014 рік (очікуване))

2012 рік	2016 рік	2020 рік
38,1	37,8	38,1

За реалістичним сценарієм розвитку рівень обладнання загальної площі централізованим водопостачанням у сільській місцевості залишиться на рівні 38,1 відсотків.

Прогнозні показники відповідно до реалістичного сценарію розвитку

Рівень смертності на 1 тис. населення (проміле) *

Базовий сценарій розвитку (показники відповідно до Державної стратегії)

2013 р.	2016 р.	2020 р.
15,9	15,7	15,5

Традиційний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2013 рік)

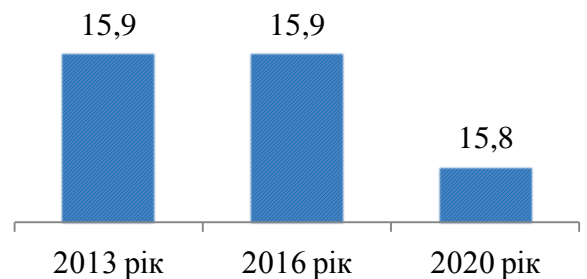
2013 р.	2016 р.	2020 р.
15,9	15,8	15,7

Реалістичний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2014 рік (очікуване))

2013 р.	2016 р.	2020 р.
15,9	15,9	15,8

До кінця 2020 року відповідно до 2013 року планується зменшення рівня смертності населення до 15,8 проміле з 15,9 проміле.

Прогнозні показники відповідно до реалістичного сценарію розвитку

Демографічне навантаження на 1 тис. осіб постійного населення віком 16—59 років (міська місцевість) *

Базовий сценарій розвитку (показники відповідно до Державної стратегії)

01.01.2013	01.01.2017	01.01.2021
581	546,7	531,4

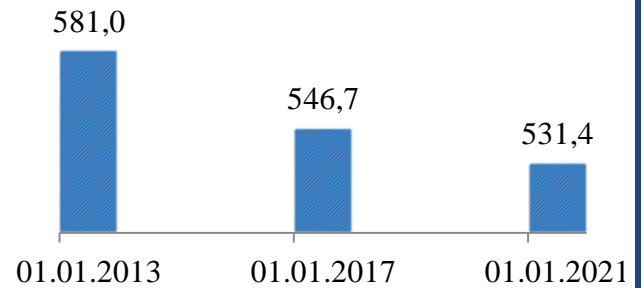
Традиційний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2013 рік)

01.01.2013	01.01.2017	01.01.2021
581	546,7	531,4

Реалістичний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2014 рік (очікуване))

01.01.2013	01.01.2017	01.01.2021
581	546,7	531,4

Зазначений показник без змін на рівні показників відповідно до Державної стратегії.

Демографічне навантаження на 1 тис. осіб постійного населення віком 16—59 років (сільська місцевість) *

Базовий сценарій розвитку (показники відповідно до Державної стратегії)

01.01.2013	01.01.2017	01.01.2021
667	616,7	584,9

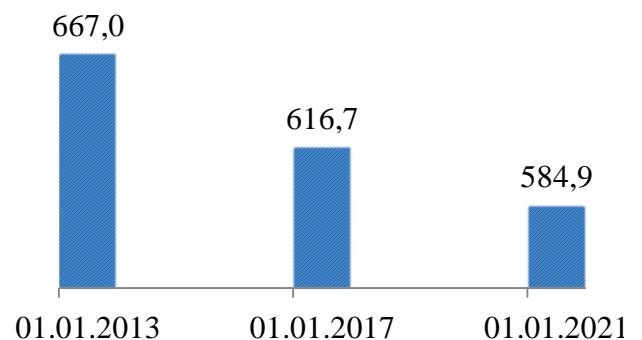
Традиційний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2013 рік)

01.01.2013	01.01.2017	01.01.2021
667	616,7	584,9

Реалістичний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2014 рік (очікуване))

01.01.2013	01.01.2017	01.01.2021
667	616,7	584,9

Зазначений показник без змін на рівні показників відповідно до Державної стратегії.

**Охоплення дітей дошкільними навчальними закладами (міська місцевість)
(відсотків) ***

Базовий сценарій розвитку (показники відповідно до Державної стратегії)

2012 рік	2016 рік	2020 рік
69	71	74

Традиційний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2013 рік)

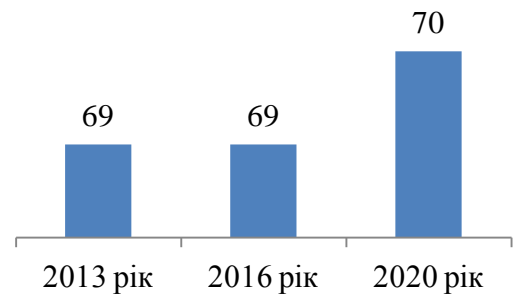
2012 рік	2016 рік	2020 рік
69	70	72

Реалістичний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2014 рік (очікуване))

2013 рік	2016 рік	2020 рік
69	69	70

У 2020 році у міській місцевості очікується збільшення охоплення дітей дошкільними навчальними закладами до 70%.

Прогнозні показники відповідно до реалістичного сценарію розвитку

**Охоплення дітей дошкільними навчальними закладами (сільська місцевість)
(відсотків) ***

Базовий сценарій розвитку (показники відповідно до Державної стратегії)

2012 рік	2016 рік	2020 рік
41	38	39

Традиційний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2013 рік)

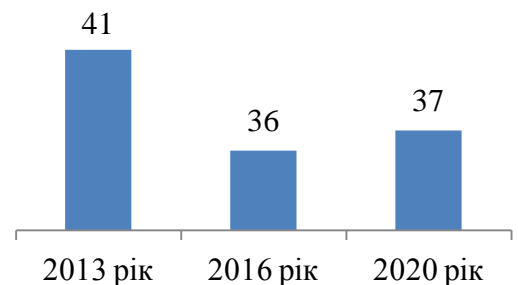
2012 рік	2016 рік	2020 рік
41	37	38

Реалістичний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2014 рік (очікуване))

2013 рік	2016 рік	2020 рік
41	36	37

У 2020 році у сільській місцевості очікується зменшення охоплення дітей дошкільними навчальними закладами до 37%.

Прогнозні показники відповідно до реалістичного сценарію розвитку

Рівень безробіття за методологією Міжнародної організації праці (відсотків)*

Базовий сценарій розвитку (показники відповідно до Державної стратегії)

2013 рік	2016 рік	2020 рік
7,8	7,6	7,2

Традиційний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2013 рік)

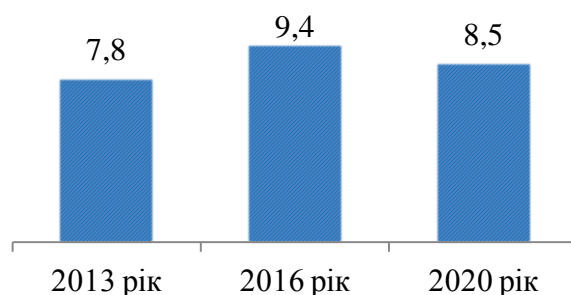
2013 рік	2016 рік	2020 рік
7,8	7,6	7,2

Реалістичний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2014 рік (очікуване))

2013 рік	2016 рік	2020 рік
7,8	9,4	8,5

У розрахунку показника враховувалася населення у віці від 15 до 70 років.

Прогнозні показники відповідно до реалістичного сценарію розвитку

Площа земель природно-заповідного фонду, (тис. гектарів)*

Базовий сценарій розвитку (показники відповідно до Державної стратегії)

Станом на 01.01.2013	Станом на 01.01.2017	Станом на 01.01.2021
91,8	163,3	236,0

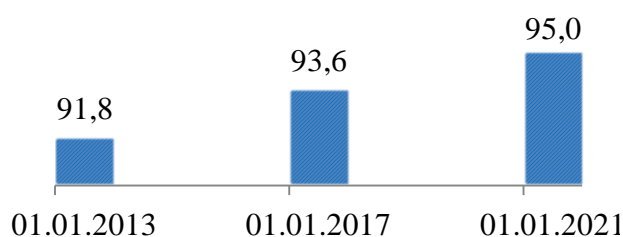
Традиційний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2013 рік)

Станом на 01.01.2013	Станом на 01.01.2017	Станом на 01.01.2021
91,8	95,2	99,7

Реалістичний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2014 рік (очікуване))

Станом на 01.01.2013	Станом на 01.01.2017	Станом на 01.01.2021
91,8	93,6	95,0

Прогнозні показники відповідно до реалістичного сценарію розвитку

Фактична площа земель природно-заповідного фонду Донецької області станом на 01.01.2015 становить 92,9 тис. га. За прогнозом (реалістичний сценарій розвитку), даний показник до кінця 2016 року порівняно з показником на кінець 2012 року) збільшиться майже на 2% і складе 93,6 тис.га, а до кінця 2020 року – на 3,5% (95,0 тис.га).

Відповідно до діючого законодавства реалізація визначених завдань, має відбуватися за участю місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, інших зацікавлених організацій шляхом збільшення площі природно-заповідного фонду в регіоні за рахунок створення нових та розширення територій існуючих об'єктів природно-заповідного фонду місцевого та загальнодержавного значення.

Визначення потенціальних територій для збільшення площі ПЗФ ґрунтується на відповідних обстеженнях та висновках науковців.

Питома вага площі природно-заповідного фонду до площі адміністративно-територіальної одиниці, (відсотків)*

Базовий сценарій розвитку (показники відповідно до Державної стратегії)

2013 рік	2016 рік	2020 рік
3,5	6,2	8,9

Традиційний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2013 рік)

2013 рік	2016 рік	2020 рік
3,5	3,59	3,75

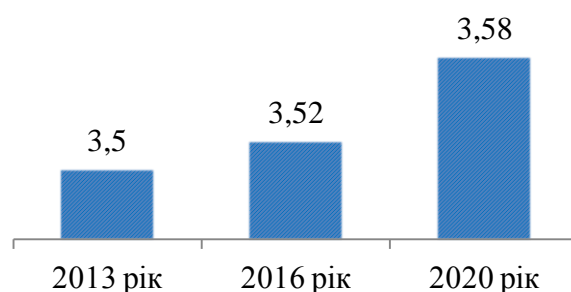
Реалістичний сценарій розвитку (за базу для розрахунку показників взятий 2014 рік (очікуване))

2013 рік	2016 рік	2020 рік
3,5	3,52	3,58

Питома вага площі природно-заповідного фонду до площі Донецької області (показник «заповідності») на 01.01.2015 року становить 3,5%.

Середній показник цього індикатора для реалістичного сценарію розраховано за останні 5 років. При цьому за прогнозом питома вага площі природно-заповідного фонду до 2016 року збільшиться порівняно з 2013 роком на 0,02 відсоткових пункта (до 3,52%), а до 2020 року – на 0,08 відсоткових пункта (до 3,58%).

Прогнозні показники відповідно до реалістичного сценарію розвитку

*Прогнозні дані розраховано за умови повернення тимчасово окупованих територій, повного відновлення дії на зазначеній території Конституції і законів України

ЗАТВЕРДЖЕНО

Спільне розпорядження
голови облдержадміністрації
та голови обласної ради
від 01 березня 2012 року
№125/27р
(в редакції спільного
розпорядження голови
облдержадміністрації та
голови обласної ради від
від 27.03.2015 № 123/12р)

СКЛАД

**Координаційної ради з розробки, моніторингу та оцінки
результатів реалізації стратегії розвитку області**

Кіхтенко Олександр Тимофійович	голова облдержадміністрації, співголова Координаційної ради
Коваль Ігор Георгійович	в.о. голови обласної ради, співголова Координаційної ради
Кравцов Олександр Олексійович	перший заступник голови облдержадміністрації, заступник голови Координаційної ради
Свинаренко Олег Іванович	директор департаменту економіки облдержадміністрації, секретар Координаційної ради

Члени ради:

Зелений Олег Анатолійович	начальник Головного управління статистики у Донецькій області
Землянкін Анатолій Іванович	заступник директора з наукової роботи інституту економіки промисловості НАН України, к.е.н.
Коваль В'ячеслав Михайлович	голова правління Агентства регіонального розвитку «Донбас»
Клименко Олександр Іванович	заступник голови облдержадміністрації
Лаврик Владислав Олександрович	заступник голови облдержадміністрації
Лукашенко Валерій Михайлович	радник голови облдержадміністрації
Макогон Юрій Володимирович	завідувач кафедри міжнародної економіки Донецького національного університету, д.е.н., професор
Малютина Олена Володимирівна	начальник управління інформаційної політики та з питань преси облдержадміністрації
Нечепорук Михайло Миколайович	заступник голови - керівник апарату облдержадміністрації

Рищенко
Олександр Іванович
Петряєва
Олена Борисівна

в.о. директора департаменту розвитку базових галузей
промисловості облдержадміністрації
радник голови облдержадміністрації

Севостьяненко
Ельвіра Зейдулахівна

президент Донецької торгово-промислової палати

Соловей
Ольга Сергіївна

в.о. директора департаменту житлово-комунального господарства
облдержадміністрації

Устименко
Володимир Анатолійович

директор Інституту економіко-правових досліджень
НАН України, член-кореспондент НАПрН України, д.ю.н.,
професор

Заступник голови –
керівник апарату
облдержадміністрації

Керуючий справами
виконавчого апарату
обласної ради

М.М. Нечепорук

С.О. Донецькова

ЗАТВЕРДЖЕНО

Спільне розпорядження
голови облдержадміністрації
та голови обласної ради
від 01 березня 2012 року
№125/27р
(в редакції спільного
розпорядження голови
облдержадміністрації та
голови обласної ради від
від 27.03.2015 № 123/12р)

СКЛАД**науково-експертних груп за напрямками стратегічних цілей****I. Територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток**

Чурікова Галина Павлівна	заступник директора департаменту економіки облдержадміністрації, голова групи
Благодарний Олександр Іванович	заступник завідувача відділу проблем просторового розвитку економіки Інституту економіко-правових досліджень НАН України, к.е.н, заступник голови групи
Бахтін Віра Дмитрівна	начальник управління зведеного аналізу та стратегічного розвитку департаменту економіки облдержадміністрації, секретар групи

Члени групи:

Ватулін Олег Анатолійович	заступник начальника головного управління Пенсійного фонду України в Донецькій області
Коваленко Роман Олексійович	заступник голови постійної комісії обласної ради з питань адміністративно-територіального устрою та регіонального розвитку, директор Центру законодавчих ініціатив
Конакова Ірина Станіславівна	заступник директора Департаменту фінансів облдержадміністрації

II. Підвищення рівня конкурентоспроможності реального сектору економіки та територій регіону

Кашніков Олександр Миколайович	заступник начальника управління з питань розвитку промисловості та енергетики департаменту розвитку базових галузей промисловості облдержадміністрації, голова групи
Ляшенко В'ячеслав Іванович	завідуючий відділом проблем регуляторної політики та розвитку підприємництва інституту економіки промисловості НАН України, д.е.н., професор, заступник голови групи
Жукова Дар'я Валеріївна	заступник начальника управління зведеного аналізу та стратегічного розвитку департаменту економіки облдержадміністрації, секретар групи

Члени групи:

Агеєва Тетяна Миколаївна	голова постійної комісії обласної ради з питань економічної політики, бюджету та фінансів
Ануфрієв Максим Юрійович	директор Центру розвитку малого і середнього бізнесу Донецької торгово-промислової палати, к.е.н.
Варавка Оксана Юрійівна	начальник відділу економічної роботи та грошово-кредитних відносин Управління Національного банку України в Донецькій області
Головко Оксана Петрівна	директор департаменту інвестиційно-інноваційного розвитку і зовнішніх відносин облдержадміністрації
Дудуляк Ірина Вікторівна	начальник управління розвитку ринкового середовища департаменту економіки облдержадміністрації
Зельдіна Олена Романівна	завідувач сектору проблем реалізації господарського законодавства Інституту економіко-правових досліджень НАН України, д.ю.н., заступник голови групи

III. Розвиток людського потенціалу та соціальна справедливість

Романенко Людмила Миколаївна	заступник начальника управління соціально-трудова відносин та соціального діалогу – начальник відділу правового забезпечення та моніторингу соціальних програм Департаменту соціального захисту населення облдержадміністрації, голова групи
Новикова Ольга Федорівна	завідуюча відділу економічних проблем, соціальної політики інституту економіки промисловості НАН України, д.е.н., заступник голови групи
Барласова Варвара Володимирівна	заступник директора департаменту – начальник управління економіки соціальної і гуманітарної сфер та розвитку територій департаменту економіки облдержадміністрації, секретар групи

Члени групи:

Абрамова Наталія Анатоліївна	заступник начальника управління – начальник відділу технічної політики управління технічної політики та ресурсозбереження департаменту житлово-комунального господарства облдержадміністрації
Баюш Віктор Григорович	начальник відділу водних об'єктів Сіверсько-Донецького басейнового управління водних ресурсів
Білоцерківська Наталія Олексіївна	заступник начальника Сіверсько-Донецького басейнового управління водних ресурсів
Дуднік Алла Миколаївна	заступник начальника управління економіки та фінансів департаменту охорони здоров'я облдержадміністрації
Макаренко Олена Петрівна	в.о. директора департаменту освіти і науки облдержадміністрації
Натрус Сергій Петрович	директор департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації
Рибалко Валентина Миколаївна	директор Донецького обласного центру зайнятості

Сколова
Олена Віталіївна

начальник управління моніторингу бюджетних програм та інформаційно-аналітичного забезпечення виконавчого апарату обласної ради

Томаш
Інна Олегівна

начальник відділу містобудування управління містобудування та архітектури облдержадміністрації

Точилова
Наталія Миколаївна

заступник начальника управління - начальник відділу реалізації профільних програм управління з питань фізичної культури та спорту облдержадміністрації

Заступник голови –
керівник апарату
облдержадміністрації

Керуючий справами
виконавчого апарату
обласної ради

М.М. Нечепорук

С.О. Донецькова